

## ΛVuaana ooja istumaasi ivuaadana ΛSuusi Cristo aidasi quiaa aimaraitadai tami oidi daama

**1** <sup>1-2</sup> Diiusi marada λgai dai tomastuigaco tavaagiara daacana Diiusi lamadu. Aidasi maiquiaa calquiva oidigi vascara oidaga Diiusi marada Diiusi lamadu. Diiusi marada λgai daida gammaatuli istuiga Diiusi. Diiusi marada arDiiusi ara cascada. <sup>3</sup> Diiusi marada lamadu Diiusi idui vasiaacatai. <sup>4</sup> Diiusi marada gammaacai ibdagai utuducami dai soica oodami ismaata calcagi Diiusi ñooquida. <sup>5</sup> Diiusi marada divia oidigi daama dai oidacatadai oodami saagida. Aoodami maimaata calcatadai Diiusi ñooquida baiyoma apiasoimaasi ivuaadana. Diiusi marada soi mui oodami sai maata calcana Diiusi ñooquida tomasi vaamioma muidu ismaacada gajiaadara vipieeyi Diiusi ñooquida. Siaaco oidaga cuudagi maitutucagi. Poduucai ara sioora vaavoitudai dai λgidi Diiusi marada λgai gia gajiaadara vipieeyi gosoimaascami.

<sup>6-7</sup> Diiusi ootoi AVuaana sai vaponana oodami sai gaagidana isDiiusi marada arλgai ismaacada maatuldia agai oodami Diiusi ñooquida, sai oodami vaavoitudana ACristo. <sup>8</sup> AVuaana maitaraCristocatadai baiyoma Diiusi ootoi AVuaana sai gaaagidiana sioora araCristo. <sup>9</sup> ACristo divia agaitadai gooquiarioma dai soina agai oodami sai maata calcana Diiusi ñooquida.

<sup>10</sup> ACristo oidacatadai oidi daama damos aoodami maimaatacatadai sioora λgai. λgai λgai daida idui oidigi. <sup>11</sup> Daida ACristo arjudicatadai damos chiqui judidu vaavoitudaitadai λgai. <sup>12</sup> Damos vascara lamoco calga gantagito cal dai vaavoitu ASuusi Cristo tai Diiusi maa λgai sallicami saida arDiiusi maamaradana. <sup>13</sup> Mospoduucai arDiiusi maamaradana oodami maisiu mosvuaacacai oodamiñara. Avaavoitudadami arDiiusi maamarada maisiu mosipaliditai dadada tomali maisiu mosipaliditai amo oodami baiyoma arDiiusi maamarada ipaliditai Diiusi.

<sup>14</sup> Daida ACristo Diiusi marada tavai tavaagaiñara dai gaicada gamaí istuiga Diiusi. Diiusi marada vuusai oodami duucai dai oodami saagida oidacana. Dai λgai sallicada calgacara nidiña oodami dai vasi istumaasi aagaiña λgai arvavoi. Dai aatama maí sigai viaa amo sallicami dai alia viaa guvucadagai. Diiusi λgai dai maa gamara sallicami dai guvucadagai. Diiusi mosaliamaduga marada. <sup>15</sup> Dai poduu aagai AVuaana agaitai λgai:

—Idiava arλgai ismaacada ganaagidi ana sai divia agaitadai, dai vaamioma namaga inšana dai ana maitistutuidi siasi istutuidi idi. Maiquiaa vuusaicai ana abiaadara caoidacatadai idi —ascanti AVuaana.

<sup>16</sup> Daidá ágai sállícáda garoigádaí dai cállgacára gárnáídaí dai vaascára garsoicái naana maasi istumaasicáda aatáma ismaacáda vaavoitudai ágai. <sup>17</sup> Moseesacaru ágai daidá garmaa Diuusi sállícámigada dai sióra maiállgidiña ásállícami ádudunucami gávaiña ágai iscoodaiña ápra. Dámos áSuusi Cristo ágai dai oigádaí oodami dai oigádaí dai cállgacára náídaí dai vaasi istumaasi aagai ágai árváavoí.

<sup>18</sup> Tomali ámaadutai maináídaí Diuusi tomali ámo imidagai. Dámos Diuusi maradá ismaacáda tomastuigaco távaagiára daja Diuusi garooga áámadu dai cascáda cáll maata istuiga Diuusi. Ágai ágai dai garmaatáuldi istuiga Diuusi. Diuusi mosaliáámaduga maradá.

<sup>19</sup> Áfariseo Jerusaleenára oidacami ootoi papaali áámadu pipioñigada sai tácacana áVuaana soor ágai. <sup>20</sup> Taidá áVuaana sállí aagídaí dai potádaí:

—Áana ánmaitáraCristo —astádaí áVuaana.

<sup>21</sup> Ámaasi potádaí ápapaali áámadu pipioñigada ágai:

—¿Poor aapi? ¿Áapipási áEliiasi Diuusi ñiooquituldiadamigada?

—astádaí.

Taidá áVuaana potádaí:

—Chuu —astádaí.

Tai áгаа potádaí:

—¿Áapipási áráDiuusi ñiooquituldiadamigada ismaacáda aagai Diuusi ñiooquidára sai divia ágaitadaí? —astádaí.

Taidá áVuaana potádaí:

—Chuu —astádaí.

<sup>22</sup> Ámaasi áгаа potádaí:

—¿Poor aapi? Garaagidañi aapi tátaí aagida aatáma ámo istumaasi ágai ismaacáda garootoi. ¿Tumaasi garaagidamu aapi? ¿Poor aapi? —astádaí.

<sup>23</sup> Taidá áVuaana potádaí:

—Áanaana ágai ismaacáda aagai Diuusi ñiooquituldiadamigada Isaíacaru sai oidigana gamamaatáuldia ágai Diuusi ñiooquidaí dai áduucaí ooja ágai: “Áagidamu ágai oodami sai otoma divia ágai gabaitáclaacamiga, cascáda aliási gáaagai isáma áduucaí gántátágitó dai camaisoimaasi ivuaada ágai”, áduucaí ooja Isaíacaru —astádaí áVuaana.

<sup>24</sup> Ámaasi áfariseo ojootosada ismaacáda dada Jerusaleenaiñára

<sup>25</sup> potádaí:

—Isaapi máitáraCristo, tomali máitáraEliiasi, tomali máitáraDiuusi ñiooquituldiadamigada ismaacáda divia ágaitadaí, áida gia ¿tuipási vápaconai aapi oodami? —astádaí ágai.

<sup>26</sup> Taidá áVuaana potádaí:

—Áana gia suudagicáda vápaconai oodami dámos áapimá gánsaagida áimáraí ámai dai máimaata áapimá sióra ágai. <sup>27</sup> Áana ápra divia



Amaasi oí ʼgai dai tʼʼ siaaco gʼuliñacatadai ʼgai. Dai casi ʼrurunucocatadai dai movaasi daraaja ʼgai ʼSuusi ʼʼmadu asta duupicoi tasai.

<sup>40</sup> ʼmaadutai ʼgai Aandʼʼasi tʼʼgidu. ʼgai ʼrsuculida Simuñi Piiduru.  
<sup>41</sup> Otoma ii ʼgai dai tʼʼ gʼasiʼʼgi daida itʼʼadai:

—Aatʼʼma tʼʼ ʼCristo ismaacʼʼda Diuusi ootoi tʼʼvaagiaiñdʼʼʼ  
 —astʼʼadai.

<sup>42</sup> Dai Aandʼʼasi vaidacai Simuñi mʼʼʼca siaaco daacatadai ʼSuusi. Dai mostʼʼʼgacai ʼSuusi ʼSimuñi potʼʼadai:

—Aapiʼʼʼ ʼʼSimuñi Joonási marada dʼʼmos sivi Sefasi gʼʼagadamu aanʼ. Sefasi ʼʼPiiduru —astʼʼadai ʼSuusi.

<sup>43</sup> Dai siaadico ʼSuusi imia agaitadai Galilea dʼʼvʼʼʼriamu. Dʼʼmos ʼʼʼga tʼʼ ʼgai ʼPiili daida itʼʼadai:

—Giñoidáñi —astʼʼadai.

<sup>44</sup> ʼPiili ʼʼBetasaiddʼʼʼ oidacami. Dai ami oidacatadai ʼʼʼʼ Aandʼʼasi ʼʼmadu Piiduru. <sup>45</sup> Amaasi ii ʼPiili dai gaagamu Natanieli daida itʼʼadai:

—Aatʼʼma tʼʼ ʼʼʼʼli ismaacʼʼda aagai Moseesacaru daida ʼʼʼʼ Diuusi ñiñiooquituldiadamigada aidasi ooja ʼgai Diuusi ñiooquida. ʼgai ʼʼʼʼʼ, Osee marada Nasareetʼʼʼ oidacami —astʼʼadai ʼPiili.

<sup>46</sup> Taida ʼʼNatanieli itʼʼadai:

—Siaadʼʼʼ diviana ʼmo oodami cʼʼ tuigajami Nasareetaiñdʼʼʼ  
 —astʼʼadai.

Taida ʼʼPiili itʼʼadai:

—Timuda pai nʼida —astʼʼadai.

<sup>47</sup> Aidasi ʼSuusi tʼʼ isvuidʼʼʼ imʼi ʼʼNatanieli, potʼʼadai ʼgai ʼoodami:

—Bodʼʼ imʼi Natanieli. Goovai ʼʼʼmo judíu ismaacʼʼda sʼʼʼʼʼ siaa duutudai Diuusi dai cʼʼʼga ʼʼgidi Diuusi sʼʼʼʼcamigada dai maitʼʼʼʼʼʼʼʼʼʼ —astʼʼadai ʼSuusi.

<sup>48</sup> Amaasi Natanieli itʼʼadai:

—¿Ducatai giñmaata aapi? —astʼʼadai.

Taida ʼʼSuusi itʼʼadai:

—Aanʼ gʼʼʼʼidi aidasi abiaadʼʼʼ maiquiaa gʼʼvaí goPiili pai ʼmo iigosi uta daacatadai aapi —astʼʼadai ʼSuusi.

<sup>49</sup> Amaasi Natanieli itʼʼadai:

—Mamaatʼʼtuldiadami, aapi apʼʼʼʼʼ Diuusi marada ismaacʼʼda tʼʼvai tʼʼvaagiaiñdʼʼʼ. Aapi apʼʼʼʼʼgada ʼjudidíu —astʼʼadai Natanieli.

<sup>50</sup> Taida ʼʼSuusi itʼʼadai:

—¿Mosgʼʼagidacai aanʼ sai gʼʼʼʼidi ʼiigosi uta giñvaavoitu aapi? Nʼidamu aapi naana maasi istumaasi vaamioma gʼʼʼʼducami sigomaasi —astʼʼadai ʼSuusi.

<sup>51</sup> Daida ʼʼSuusi itʼʼadai ʼʼʼʼ:



Daidá ΔSuusi ii Jerusaleenamu. <sup>14</sup> Dai anaasi agáa quiuupirra tuisicára ΔSuusi taa isami amadutai gagaagaraitadai vopoisi dai cañiiru dai tutugu dai aa mo daraaja gagaagaraitadai atumiñsi ismaacádcada saapadaiña oodami istumaasi gagaagaraiña quiuupirra. <sup>15</sup> Mostaagacai ΔSuusi gomaasi idui amo iquisanai aali tataroviñdicada dai vuvaitu quidigamu vaa si oodami amadu avopoisi dai acañiiru. Dai davalrapí suuli atumiñsi ismaacádcada gagaagaraitadai acacali dai aipaco suuli meesagada agai ismaacádcada gagaagaraitadai tutugu. <sup>16</sup> Daidá potatadai ΔSuusi agaagardami tutugu:

—Vuvaidavurai vaa si gomaasi. Maitavar amo gagaaracarui duucái najada giñooga quida —tatadai ΔSuusi.

<sup>17</sup> Amaasi aatama ΔSuusi mamaatardamigada gantagito ispodu oojisi Diuusi ñiooquidara: “Giñooga, sallicada ipalidi aana isvaa si oodami siaa duutuadagi gakuí poduucái isduucái aapi ipalidi”, asduucái oojisi Diuusi ñiooquidara.

<sup>18</sup> Amaasi ajudidú tacaai ΔSuusi dai potatadai:

—¿Tumaa istumaasi gaducami iduñia agai aapi vai agaicaada maatiagi aatama isaapi viaa sallicami isivuaadagi gomaasi? —tatadai ajudidú.

<sup>19</sup> Taidá ΔSuusi itatadai:

—Daitudavurai aapima idi ga quiuupai dai vaic tasaicaada apamu iduñimu aana —tatadai ΔSuusi.

<sup>20</sup> Amaasi ajudidú itatadai:

—Goo coobai dan naadami uumigicaada apadi idi ga quiuupai. ¿Siaadara iduuna aapi vaic tasaicaada? —tatadai ajudidú.

<sup>21</sup> Damos ΔSuusi maiaagai agáa quiuupai ismaacádcada idui oodami. ΔSuusi aagai lagi gatuucuga. <sup>22</sup> Cascada aidasi ΔSuusi apamu duaaca acoidada saagidiañdara gartagito aatama mamaatardamigada agai iscaiti ΔSuusi dai vaavoitu Diuusi ñiooquida dai vaa si istumaasi ΔSuusi aagaiña.

<sup>23</sup> Aidasi ΔSuusi modaacatadai Jerusaleenara asiaa duudagara ajudidú istuigaco agai tatagitoiña aidasi Diuusi calagacara vuvaitu cajiudadá Ejiipituaiñdara muidutai vaavoitu isagai aracristo, naiditai naana maasi istumaasi gagarducami ismaacádcada ivuaadana ΔSuusi.

<sup>24</sup> Damos ΔSuusi labiadan tada agai maatacatái isagai maiangiada agaitadai. ΔSuusi calaga maata iducatai tatagitoi vaa si oodami cascada.

<sup>25</sup> ΔSuusi maitagito isaagidiagi amai isducatai tatagitoi oodami mosangi agai maata cascada.

**3** <sup>1-2</sup> Amo imidagai tucara ii Nicodemo dai mala diviji ΔSuusi.

Nicodemo arfariseo daida aramo dunucamigada ajudidú. Daidá itatadai Nicodemo ΔSuusi:

—Mamaatatuldiadami, cala maata aatama isDiuusi gootoi aapi pasai garmamaatatuldana ñiooquida. Mosmaitipu aa siora istutiadagi isivuaadagi naana maasi gagarducami isducatai ivueeyi aapi isDiuusi



<sup>16</sup> Diiusi sállicada oigadai loodami oidigi daama oidacami cascada ootoi agai gamara, mosaliammaduga agai marada, dai gamuaatu sai tomasioora sioora vaavoitudagi isagai aracagacara vuviadami camaiimi agai lDiaavora lmadu baiyoma imia agai tvaagiamu dai Diiusi lmadu oidaca agai tomastuigaco. <sup>17</sup> Diiusi ootoi gamara tami oidi daama sai calgacara vuvaidana oodami sioora vaavoitudagi maisiu isootosa agai lDiaavora lmadu.

<sup>18</sup> Sioora vaavoitudai Diiusi marada agai gia maiimia agai lDiaavora lmadu dmos sioora maivaavoitudagi agai gia imia agai lDiaavora lmadu maivaavoitudacai agai Diiusi marada. Mosaliammaduga Diiusi marada. <sup>19</sup> Sioora maivaavoitudagi sállicada imia agai lDiaavora lmadu. lCristo divia tami oidigi daama dai soicada agai oodami sai maata calcana Diiusi ñiooquida dmos loodami vaamioma oojoidi issoimaasi ivuaadagi dai maisiu vaavoitudagi lCristo. loodami arsoimaasi ivuaadamicatadai cascada. <sup>20</sup> Sioora soimaasi ivueeyi agai gia caldai lCristo dai maivaavoitudai lCristo maitipaliditai isaa maatiagi issoimaasi ivueeyi. <sup>21</sup> Dmos sioora agidi Diiusi agai gia dai vaavoitudai lCristo vai poduucai gamaatcana isivueeyi agai istumaasi Diiusi ipalidi —astatadai lSuusi lgi gaaagaitadai.

<sup>22</sup> Dai casi praduucai gomaasi ii lSuusi lmadu aatama mamaatardamigada Judeea dlvallriamu. Dai movaasi daraaja aatama chilalqui tasai vapaconaitadai oodami. <sup>23</sup> Daid lVuaana vapaconaitadai oodami lara Enoonara dai abiaadara Salimara miaaga. Ami gapiacatadai suudagi cascada. Tai daada oodami sai vapaconana lVuaana. <sup>24</sup> Aida maiquiaa maisapicatadai lVuaana ismaacada vapaconaitadai oodami.

<sup>25</sup> ljudidíu muiyoco imidaga dai naana duucai ganiicomaiña siuu duucu gaugia agadagi. Agai polidíña sai poduucai Diiusi calgacara naidíña. Dmos amamaatardamigada lVuaana maipoduucai ivuaadana cascada lmo imidagai aliasi ganvupui ñiño agai lmadu aa judidíu aagaitai gomaasi. <sup>26</sup> Dai gooquilara iji amamaatardamigada lVuaana daida itatadai agai lVuaana:

—Mamaatatluldiadami lcali ismaacada glllmadu daacatadai agla aqui Jordán vaasadara ismaacada garaagidi aapi saida lraCristo sivi agai vapaconai oodami dai muidutai oidatucui agai —astatadai amamaatardamigada lVuaana.

<sup>27</sup> Amaasi lVuaana itatadai:

—Tomasioora sioora viaacagi sállicami Diiusi agai dai maacai gomaasi. <sup>28</sup> Aapima cacal iscaiti aanl ansai maitaraCristo. Aanl lraaga divia isagai. <sup>29</sup> Silascada cunaata agadagi lmo ali taji vascara ipalidíña islmadu daacagi lnovio. Daid lnovio vapidada aliasi baiganalidíña islmapai daraaja agai. Dai sivi aanl lra baigiñalidi naiditai ismui oodami oidatucui lCristo. <sup>30</sup> Aliasí gaaagai islCristo vaamioma



Arbaitacaaacamicagi iñsaana vai poduucai otoma camaiñamlacagi giñsallcamiga.

<sup>31</sup> ACristo tavai tavaagiaiñdara dai vaamioma namaga sallcamigada agai sitomasioora sallcamigada. Damos aana aroidigi daama oidacami dai gaaagidi aana istumaasi aravueeyi tami oidigi daama. <sup>32</sup> ACristo gaaagidi istumaasi naidi dai istumaasi caa tavaagiara vai chilquidu ismaacada vaavoitudai. <sup>33</sup> Damos sioora vaavoitudai poduucai caga maata isDiuusi maiyaatagai tomali amo imidagai. <sup>34</sup> Suusi Cristo aragai ismaacada Diuusi ootoi sai gaaagidana Diuusi ñiooquida. Sallcada Diuusi Iblada amadu daja agai cascada sallcada viaa guvucadagai dai maitistutuidi ismaatiagi siansi guvucadagai viaa agai. <sup>35</sup> Diuusi garooga sallcada oigadai agai. Agai armarada cascada. Dai Diuusi maa agai amo sallcami sai vaamioma tlaanaiña sitomasioora. <sup>36</sup> Sioora vaavoitudai Diuusi marada agai gia tomastuigaco oidaca agai tavaagiara Diuusi amadu. Damos sioora maivaavoitudagi agai maiimi agai tavaagiamu baiyoma Diuusi sallcada soimaasi taatatuldia agai —astatadai AVuaana.

**4** <sup>1</sup> Afariseo cajioma sai Suusi vaamioma mui vaponaitadai oodami siAVuaana dai vaamioma mui oodami oidatucui ASuusi siAVuaana.

<sup>2</sup> Damos maitarvaavoi isASuusi vaponaitadai oodami. Aatama mamaatardamigada agai dai vaponaitadai oodami. <sup>3</sup> Dai aidasi maí ASuusi ismaí afariseo gomaasi ii agai Judeeaiñdara dai nora Galileeamu.

<sup>4</sup> Agai viaacatadai isdavuñiagi Samaaria davalariara. <sup>5</sup> Dai aayi Sicaarara Samaaria davalariara ismaacada miaan daja Jacocarua davalragada. Agai vaa aradavalarai ismaacada Jacocarua maa gamara Osee. <sup>6</sup> Ami agai siaaco daja Jacocarua poosogada. ASuusi caibimucata dai aimaraitai dai modaiva pooso soonoana. Aida cayoga dan duitadai. <sup>7</sup> Tai ami divia amo ooqui Samaariara oidacami dai vaigi agai suudagi. Taida ASuusi itatadai:

—Giñvasidañi suudagi —astatadai ASuusi.

<sup>8</sup> Aatama caijitadai caayamu dai gasavada ragai cuaadagai. <sup>9</sup> Amaasi looqui itatadai ASuusi:

—¿Tuiyasi giñtaanai suudagi? Aapi arjudíu nai aana arSamaariara oidacami —astatadai looqui.

Ajudidíu amadu ASamaariara oidacami maicaga ganñiñiooquidi aipacoga cascada potatadai looqui. <sup>10</sup> Amaasi ASuusi aa noragi daida itatadai:

—Ismaatacamudai aapi istumaasi maacai Diuusi loodami dai sioora aana aida gia aapi giñtaañimudai suudagi, dai aana gloidamudai suudagi ismaacadacada oodami tomastuigaco oidacana Diuusi amadu —astatadai ASuusi.

<sup>11</sup> Taida looqui itatadai:

—Aapi maiviaa istucuda vusaidagi suudagi dai alia tuucavuga gopooso. ¿Vaadara vusaida agai aapi suudagi ismaacadaada oodami tomastuigaco oidacana Diuusi amadu daida giñoidagi? <sup>12</sup> Garraqui aduñicarú Jaco idui idi pooso. Agai amadu maamarada amadu sosoigada gayadana suudagi idi poosoiñdara. Siaadara vaamioma gataañia aapi siagai —astadai looqui.

<sup>13</sup> Taida asuusi aa noragi daida itadai:

—Siora yadagi idi suudagi vascara apamu tonocoraña. <sup>14</sup> Damos siora iyagi asuudagi ismaacada aana gaoidi, camaitonocora agai tomali amo imidagai. Asuudagi ismaacada aana gaoidi gaibadagara daacana dai vascara vusanña gosuudagi poduucái isduucái vusanai suudagi amo vagacañiañdara dai gosuudagicada tomastuigaco oidacana oodami tavaagira Diuusi amadu —astadai asuusi.

<sup>15</sup> Amaasi looqui itadai:

—Giñoida aapi asuudagi nai poduucái camaitonoomucurada aana tomali maiviaacagi isdivaitai gavaigadagi suudagi idi poosoiñdara —astadai looqui.

<sup>16</sup> Taida asuusi itadai:

—Imadani dai vuaapa gacuna —astadai asuusi.

<sup>17</sup> Amaasi aa noragi looqui daida itadai:

—Maicuna aana —astadai.

Taida asuusi itadai:

—Vaavuava ismaicuna aapi cascada pocaiti. <sup>18</sup> Cataama ñooquiditadai aapi cacalli dai sivi amoco amadu oidaga aapi vai agai maitargacuna cascada istumaasi aagai aapi arvaavoi —astadai asuusi.

<sup>19</sup> Mosca gomaasi looqui daida itadai:

—Aapi sallacada aramo Diuusi ñooquituldiadamigada. <sup>20</sup> Garraqui aduñicarú tami Samaarara oidacatadai dai siaa duutudaiña Diuusi tami idi giidiana damos aapima judidú pocaiti sai Jerusaleenara agai siaaco glaagai issiaa duutuadagi Diuusi —astadai looqui.

<sup>21</sup> Taida asuusi itadai:

—Giñvaavoitudañi aapi, aimu istuigaco aapima siaa duutuadamu Diuusi maisiu tami idi giidiana tomali Jerusaleenana. <sup>22</sup> Aapima Samaarara oidacami maicall maata Diuusi tomasi siaa duutuadai. Aatama judidú calga maata Diuusi. Agai ismaacada calgacara vuvaida agai oodami arjudú. <sup>23</sup> Damos aimu istuigaco siora sallacada siaa duutuadagi Diuusi siaa duutuada agai maisiu moscaasi ñooquicada baiyoma siaa duutuada agai Diuusi ganiibadagacada dai gantatgitoidagacada poduucái isduucái Diuusi ipalidi. <sup>24</sup> Diuusi aribadagai cascada siora siaa duutuada liadagi Diuusi ganiibadagacada viaa isiaa duutuadagi poduucái isduucái Diuusi ipalidi dai maisiu moscaasi ñooquicada —astadai asuusi.

<sup>25</sup> Taida looqui itadai:

—Aana gia maata isdivia agai ACristo dai siascada diviagi agai calga garaagida agai vasi istumaasi —astatadai looqui.

<sup>26</sup> Taida ASuusi itatadai:

—Aana anarACristo —astatadai.

<sup>27</sup> Dai quiaa aatagiditadai agai tatai dada aatama mamaatardamigada ASuusi. Dai maitaa istumaasi gartatagituagi tagacai ASuusi isaatagidi amo ooqui. Damos vascatai aatama labaiditadai ASuusi cascada tomali amadutai maitacacai istumaa agai tomali istumaasi aatagidi looqui.

<sup>28</sup> Amaasi looqui anaasi viaa gavaigacaru dai ii caayamu dai potatadai loodami:

<sup>29</sup> —Mlacavar naida amo calli ismaacada ginaagidi vasi istumaasi ivuaadana aana. ACristo lien agai —astatadai looqui.

<sup>30</sup> Amaasi iji loodami caayaindara dai aayi mlaca siaaco daacatadai ASuusi. <sup>31</sup> Mosimacai looqui poosoindara tatai aatama mamaatardamigada ASuusi daanimi sai gaugana.

<sup>32</sup> Damos ASuusi povartatadai:

—Vaa aana amo istumaasi istumaasi cueeyi istumaasi maimaata aapima —gartatadai ASuusi.

<sup>33</sup> Amaasi aatama mamaatardamigada ASuusi aipaco gartacacaimi dai pocaiti:

—¿Sioora vuaapi cuaadagai? —caiti aatama.

<sup>34</sup> Damos ASuusi itatadai:

—Siuu duucu ivuaada aana istumaasi ipalidi Diuusi ginooga ismaacada ginootoi ivuaadatai aa duindada agai, gomaasi arapan duucami cuaadagai aan imvaltara. <sup>35</sup> Aapima pocaiti sai quiaa vialga maaco masaadai isyoovagi oodami taligi. Damos aana anganaagidi sai caoidaga mui oodami ismaacada calca alidi isgaaagiadagi aapima Diuusi niooquida. <sup>36</sup> Sioora gasai taligi gamaitacai tuminsi dai sioora gayoovai taligi gamaitacai tuminsi lara. Poduucai lara Diuusi aa duindadara. Amadutai aagidina Diuusi niooquida oodami vai aa daivuiña gooquilara dai apamu aagidina Diuusi niooquida oodami vai agai vaavoitudaina Diuusi niooquida dai calgacara vuvacai dai tomastuigaco oidacana tavaagilara Diuusi amadu. Daida ismaacada laraga gaaagiadagi Diuusi niooquida daida ismaacada gooquilara gaaagiadagi Diuusi niooquida alia baiganliadamu. <sup>37</sup> Sallacada larvaavo istumaasi glaagai sai amoco gasai daida aa gayoovai.

<sup>38</sup> Aana gnootoi masai aagidana Diuusi niooquida oodami vai agai ginvaavoitudana. Damos aa Diuusi niniooquituldiadamigada caagidi Diuusi niooquida loodami dai aapima aagidi loodami sai liasi glaagai isvaavoitudagi. Poduucai agaa arapan ducami sadami taligi dai aapima arapan ducami yoovadami taligi —gartatadai ASuusi.

<sup>39</sup> Dai muidutai Samaarilara oidacada vaavoitu isASuusi arACristo calcatai islooqui potatadai saida ASuusi maata vasi istumaasi

ivuaadana agai. <sup>40</sup> Cascada aidasi aayi ASamaariara oidacada daañimi agai ASuusi sai anaasi viana. Taida ASuusi anaasi daja goo tasai. <sup>41</sup> Tai vaamioma muidutai vaavoitu calcatai istumaasi aagidi ASuusi.

<sup>42</sup> Amaasi potatadai oodami oooqui:

—Sivi vaavoitu aatama maisiu mosacaasi istumaasicada garaagidi aapi lagi aatama cacal ara istumaasi garaagidi goovai dai calga maata aatama issallicada araCristo dai calgacara vuvaidi goovai oodami —tatadai oodami.

<sup>43</sup> Dai bogooa tasaicada ASuusi ii Samaariaiñdara Galilea davalriamu. <sup>44</sup> ASuusi pocaitadai sai isamo Diuusi ñiooquituldiadamigada gaaagiadagi Diuusi ñiooquida lagi gadavalragara ami davalriara oidacami maiagiditai calcana istumaasi aagiadagi agai. <sup>45</sup> Dai aidasi aayi ASuusi Galilea davalriara baiganliaracada viaatuli dai miaadaga AGalileera oidacami. Agai naiditadai vasi istumaasi idui ASuusi Jerusaleenara agaa siaa duudagara cascada.

<sup>46</sup> Amaasi aa gai ASuusi Canamu siaaco idui agai uuvasi varagada suudagicada. Dai Capernauumara oidacatai amo gaa dunucami. Dai maracataidai agai amo calli vai alia cooco. <sup>47</sup> Aidasi mai adunucami isASuusi caaayi Galileera ii agai dai naida agai ASuusi. Dai daañimi agai ASuusi sai imana quidamu dai duaaidana marada ismaacada camuquimi. <sup>48</sup> Amaasi ASuusi itatadai oodami:

—Aapima maivaavoitudai ismainlijadagi amo istumaasi gducami ismaacada ivuaadagi aana —tatadai ASuusi.

<sup>49</sup> Damos dunucami itatadai:

—Mamaatatuldiadami, timada otoma vai maimuucuna giñmara —tatadai.

<sup>50</sup> Amaasi ASuusi itatadai:

—Noragiñi aapi gquiiamu gamara cadueeyi —tatadai ASuusi.

Taida calli vaavoitu ASuusi dai ii. <sup>51</sup> Dai voyara aayi pipioñigada tai agai potatadai:

—Cadueeyi gamara —tatadai.

<sup>52</sup> Amaasi ataanadami tacacai suu duucu dueeyi. Taida apipioñigada itatadai:

—Tacavo moscoi gasco tasai dagito toiñdagai —tatadai apipioñigada.

<sup>53</sup> Amaasi ali gaa oogada tagitu isaca duucu ASuusi aagidi sai cadueeyi marada. Daida adunucami amadu valscatai ismaacada quidara oidaga vaavoitu isSuusi araCristo. <sup>54</sup> Agaicada casi argooa istumaasi ggarducami ismaacada idui ASuusi Galileera aidasi abiaadara vuusai Judeeaiñdara.

**5** <sup>1</sup> Dai gooquira apamu ii ASuusi Jerusaleenamu dai ami daivuñda agai ajudidú siaa duudagada. <sup>2</sup> Jerusaleenara oidaga amo gaa

piila. Ami cañiiru cuuparagadarλ tλλgidu. Agλλ piila Betesada tλλgidu λjudidíu ñiooquidλcλdλ. Dai sicoli taamadu portatali. <sup>3</sup> Vai ami portataliana vλλtλcatadai mui cococoidadλ λλmadu mui maiñlaadami, λλmadu mui chuchuecugami λλmadu muidutai ismaacλdλ maitistutuidi isoñladagi. Vλλscatai mosnλnλracatadai isoñiagi λsuudagi. <sup>4</sup> λλmo iimidagai tλapanaiña λmo Diuusi tλaañicarudλ dai oiñidiña λsuudagi. Vai tomasmaacλdλ cocoadλ ismaacλdλ λλpλga vaaquiagi λsuudarλ caoiñicami λgai gia duduaadai. <sup>5</sup> λmo cλλli ismaacλdλ ami caatλcatadai viaacatadai λmo coobai dan baivλstaama dan mamaco uumigi iscococatadai. <sup>6</sup> Daidλ λSuusi tλλgacai dai maatλcai isλgai catλvλpi mocaatλcatadai potλtλdai:

—¿Iplidipλsi isduaadiagi? —tλtλdai.

<sup>7</sup> Taidλ λcocoadλ itλtλdai:

—Mamaatλtuldiadami, siuu duucu λDiuusi tλaañicarudλ tλapanλdagi dai oiñiadagi λsuudagi maitiipucana sioorλ giñvaasagi suudarλ. Vλλscarλ aana vaaquia iñλlidiña suudarλ vai aa giñmamaitλcλi dai λλpλga vaapacλiña λgai suudarλ —tλtλdai λcocoadλ.

<sup>8</sup> Taidλ λSuusi itλtλdai:

—Vañiñi dai bλi gλvaacosi dai imλda —tλtλdai λSuusi.

<sup>9</sup> Tai otoma dueeyi λcλλli dai bλi gλvaacosi dai gλaagacai aimλrai. Dλmos aidλ tasarλ λribastaragaicatadai. <sup>10</sup> Taidλ λjudidíu potλtλdai λcλλli ismaacλdλ dueeyi:

—Sivi λribastaragai tasarλ dai Moseesacaru sλλlicamigadλ aagai sai maitiipu oigaragai isaata vuaadagi cascλdλ maitlaagai pλsbλλquiagi gλvaacosi —astλtλdai.

<sup>11</sup> Taidλ λcλλli aa noragi daidλ itλtλdai:

—λgai ismaacλdλ giñduaadi giñaagidi ansai bλλcaiña giñvaacosi dai imλdana —astλtλdai λcλλli.

<sup>12</sup> Amaasi λjudidíu itλtλdai:

—¿Voor gλaagidi pλsai bλλcaiña gλvaacosi dai imλdana? —astλtλdai.

<sup>13</sup> Dλmos λcλλli maimaí sioorλ duaadi, alia muiducatadai oodami cascλdλ. Aidλ λSuusi caiitadai. <sup>14</sup> Dai gooquiλrλ λSuusi tλλ λcλλli agλλ quiuupaigadarλ λjudidíu daidλ itλtλdai:

—Dañi aapi cadueeyi dai casi maisoimaasi ivuaada tadu vaamioma soimaasi taata aapi —tλtλdai λSuusi.

<sup>15</sup> Taidλ λcλλli ii abiaadarλ dai aagidi λjudidíu saidλ λSuusi λgai dai duaadi. <sup>16</sup> Cascλdλ λjudidíu gaagaitadai λSuusi dai muaa λlidadai. λSuusi ivuaadana naana maasi istumaasi ibλstaragai tasarλ cascλdλ.

<sup>17</sup> Dλmos λSuusi itλtλdai λjudidíu:

—Diuusi giñooga apiaivueeyi naana maasi gλgλrducami vλλs tasai dai aana λpλ ivueeyi naana maasi gλgλrducami —tλtλdai λSuusi.

<sup>18</sup> Mosaagidi λSuusi gomaasi vaidλ λjudidíu vaamioma cλλga iplλlidadai ismuaagi. λSuusi maiλλgidi λjudidíu sλλlicamigadλ aata

vuaadatai ibastaragai tasara dai aagidacai asuusi sai Diuusi aroogada. Aagaitai asuusi gomaasi potaiya alidi sai apan tuiga Diuusi.

<sup>19</sup> Amaasi asuusi itatadai:

—Aana anganaagidi sai aana Diuusi marada ismaacada tavai tavaagiaiñdara maitistutuidi isalagi ivuaadagi amo istumaasi. Aana ivueeyi mosacaasi istumaasi ivueeyi Diuusi giñooga. Poduucai aana amadu giñooga mosamadugan duucai ivueeyi istumaasi. <sup>20</sup> Giñooga aliashi giñoigadai dai giñtatlagidi vashi istumaasi ivueeyi agai dai aana iduñimu naana maasi istumaasi vaamioma gagarducami siagai ismaacada casi idui aana. Dai aapima sagicada maitlagi agai istumaasi gantatagitodagi. <sup>21</sup> Dai asta duduaacaldiamu aana amo oodami coidada saagidiaiñdara poduucai isduucai ivueeyi Diuusi giñooga. <sup>22</sup> Dai Diuusi giñooga giñmaa sagicami ansai aana naidana vashi oodami ismaacada caga ivuaadana dai ismaacada maicaga ivuaadana. <sup>23</sup> Vai poduucai vascatai siaa giñduutuadagi poduucai isduucai siaa duutudai Diuusi giñooga. Aana anarDiuusi marada dai tavai aana tavaagiaiñdara dai siora maisiaa giñduutuadagi agai gia maisiaa duutudai Diuusi giñooga. Agai agai dai giñootoi tami oidigi daama.

<sup>24</sup> Siora gantagito cacagi istumaasi ganaagidi aana dai vaavoitudagi Diuusi agai gia sagicada tomastuigaco oidacamu tavaagiaru Diuusi amadu. Dai agai maiimia agai adiaavora amadu cacagacaru vuvaci agai cascada. <sup>25</sup> Aana anarDiuusi marada ismaacada tavai tavaagiaiñdara. Dai aana anganaagidi sai caayi istuigaco asoimaasi ivuaadami calca agai giññoiqui. Dai siora giñlagiditai cacagi aana cagacaru vuvaidamu dai tomastuigaco oidacamu agai Diuusi amadu. <sup>26</sup> Diuusi agai dai viaa guvucadagai ismaquiagi oodami ibadagai utudui. Dai aana arDiuusi marada dai Diuusi giñmaa guvucadagai sai aana aru maacaiña oodami ibadagai utudui. <sup>27</sup> Dai Diuusi giñmaa sagicami ansai aana naidana oodami ismaacada arcaga ivuaadami dai ismaacada armaicaga ivuaadami. Diuusi giñootoi tavaagiaiñdara saida ivuaadana imaasi cascada. <sup>28</sup> Tomasi aapima maitatlagiadagi istumaasi gantatagitodagi gomaasicada vascara aimu istuigaco vascatai ismaacada caco calca agai ñsaana Diuusi marada ismaacada tavai tavaagiaiñdara vapaida agai <sup>29</sup> dai gacucupioca agai siaaco yaasapi siagai vuvaquimu. Dai ismaacada arcaga ivuaadamicatadai tomastuigaco oidaca agai Diuusi amadu dai ismaacada arsoimaasi ivuaadamicatadai iimia agai adiaavora amadu.

<sup>30</sup> Aana lagi giñsagicamigacada maitivueeyi tomali amo istumaasi. Aana ivueeyi mosacaasi istumaasi ipalidi Diuusi giñooga. Cascada silascada naidi aana sabai caga ivuaadana siaru maicaga ivuaadana amo oodami aana ivueeyi istumaasi arsagicami agacada. <sup>31</sup> Ñsaana lagi ganaagidagi ñsaana aruCristo siaadaru giñvaavoitudana aapima. <sup>32</sup> Damos isDiuusi ganaagidagi ñsaana viaa amo sagicami aida gia

vaavoitudan tada aapimλ. <sup>33</sup> Aapimλ ootoi λmoco sai tacacana λVuaana soor λgai daidλ λVuaana aa istumaasi λrvaavoi. <sup>34</sup> Damos aana maitagito λmo nλijadami oodami saagidaiñdλrλ isaagagi iñsioorλ aana. Aana gnaagidi gomaasi masai poduucai vaavoitudana aapimλ iñsaana λrλCristo dai cλagacλrλ vuvaacana. <sup>35</sup> Siaaco daacagi λmo cuudagi cλλ maascana vλλsiaλcatai. Poduucai λrλrλ sioorλ caλ istumaasi aagai λVuaana cλλ maata caλcana Diuusi ñiooquidλ. Dai aapimλ baiganλliaracλdλ caλna λgai chilaλqui tasai. <sup>36</sup> Dai aana ivueeyi naana maasi istumaasi gλgarducami istumaasi giñtλjai Diuusi giñooga ansaidλ ivuaadana dai λgaicλdλ cλλga gamaata isDiuusi giñootoi ansai gnaagidana ñiooquidλ λgai dai cλλga gamaata iñsaana viaa λmo sλλlicami. Dai gomaasicλdλ vaamioma cλλga gamaata iñsioorλ aana sia λVuaana ñiooquidλcλdλ. <sup>37</sup> Dai aana λrootosadλ Diuusi giñooga. Dai λgai λrcaλcami sai istumaasi aagai aana λrvaavoi, tomasi aapimλ tomali λmo imidagai maicaλ isñioocai λgai tomali mainλidi aapimλ. <sup>38</sup> Damos aapimλ maisλλlicλdλ vaavoitudai Diuusi ñiooquidλ, aapimλ maitiñvaavoitudai aana Diuusi ootosadλ cascλdλ. <sup>39</sup> Aapimλ cλλga nλnλidi oojai Diuusi ñiooquidλrλ polλiditai ispoduucai tomastuigaco oidaca agai aapimλ Diuusi λλmadu. Damos Diuusi ñiñiooquituldiadamigadλ giñaagai Diuusi ñiooquidλrλ dai pocaitiña ansai aana λrλCristo. <sup>40</sup> Damos aapimλ maitiñvaavoitudai poduucai siaadλrλ tomastuigaco oidacana Diuusi λλmadu.

<sup>41</sup> Aana maigaagai sioorλ cλλga ñioocadagi aana gimvλλatarλ. <sup>42</sup> Aana cλλga ganmaata aapimλ. Maata aana ismaioigλdai aapimλ Diuusi. <sup>43</sup> Aana λrootosadλ Diuusi giñooga dai aapimλ maitiñvaavoitudai. Damos daivλitai aa ismaacλdλ maitarojootosadλ Diuusi giñooga λgai gia vaavoitudadaiña aapimλ. <sup>44</sup> Aapimλ maiλλgidi Diuusi vai λgai cλλgacλrλ ganλijadagi baiyoma aapimλ ipλlidi isoodami cλλga ñioocadagi aapimλ gamvλλatarλ cascλdλ maitistutuidi aapimλ isgiñvaavoitudagi. <sup>45</sup> Aana maigλpiλrλ gansuuliga iñagai Diuusi vuitapi, Moseesacaru λgai dai gλpiλrλ ganvuupai tomasi aapimλ pocaiti masai vaavoitudai istumaasi ooja Moseesacaru. <sup>46</sup> Issλλlicλdλ vaavoitudadamudai aapimλ istumaasi gaaagidi Moseesacaru aidλ gia aapimλ giñvaavoitudadamudai aana λrλrλ. Moseesacaru oojadλrλ giñaagai cascλdλ. <sup>47</sup> Aapimλ maivaavoitudai istumaasi ooja Moseesacaru cascλdλ maivaavoitudai aapimλ istumaasi gnaagidi aana —tatλdai λSuusi.

**6** <sup>1</sup> Dai gooquiλrλ ii λSuusi vaasadλrλ λgλλ suudagi ismaacλdλ Galilea tλλgidu dai Tibeeriasi tλλgidu λrλrλ. <sup>2</sup> Tai mui oodami oí λSuusi. Aoodami canλidi isλSuusi duduaadi mui coococidadλ cascλdλ. <sup>3</sup> Aidλ λSuusi tasai λmo giidiλrλ dai modaiva aatama mamaatλrdamigadλ λλmadu. <sup>4</sup> Aidλ camiaadimitadai λgλλ siaa duudagai istuigaco λjudidíu tatλgitoiña aidasi Diuusi cλλgacλrλ vuvaitu

cajiudadΛ EjiipituaiñdΛrΛ. Asiaa duudagai pascua tΛΛgidu. <sup>5</sup> Dai aidΛsi tΛΛ ΛSuusi ismuidutugai oodami, Λgai gooquiΛrΛ potΛtΛdai ΛPiili:

—¿Siaaco savΛdamu aatΛmΛ cuaadagai mosΛΛqui oodami vΛΛtarΛ? —tΛtΛdai ΛSuusi.

<sup>6</sup> Suusi aagidi gomaasi ΛPiili maatia Δlidityai istΛiya Λgai. ΛSuusi camaatΛcatadai istumaasi iduñia agai. <sup>7</sup> Amaasi ΛPiili itΛtΛdai:

—IssavΛda aatΛmΛ goo sientu piisu aΛcami paana vΛΛscΛrΛ moslaalachi ajian tada goovai —tΛtΛdai ΛPiili.

<sup>8-9</sup> Amaasi AandΛrΛsi potΛtΛdai ΛSuusi:

—Tami cΛΛca Δmo ali gΛΛli dai viaa taama paana dai gooca vatopa. ¿DΛmos siaadΛrΛ aΛna goovai mosΛΛqui oodami vΛΛtarΛ? —tΛtΛdai AandΛrΛsi.

AandΛrΛsi ΔrΛmoco ΛSuusi mamaatΛrdamigadΛ daidΛ ΔrsuculidΛ ΔSimuñi Piiduru.

<sup>10</sup> Amaasi ΛSuusi itΛtΛdai:

—Aagidavurai gooodami vai daraivana —tΛtΛdai ΛSuusi.

Alia vaasoocatadai ami oidigi tai ami daraiva Δoodami. Λgai ajΛacatadai parΛ taam mil cΛcΛΛli. <sup>11</sup> Amaasi ΛSuusi vui Δpaana dai aagidi Diuusi sai aliasi baigΛΛlidi oidacatai cuaadagai. Dai amaasi ΛSuusi gΛrmaa Δpaana tΛsai aatΛmΛ taacogidana Δoodami daidΛ taacogi Δvatopa ΔpΛrΛ tai Λgai uu vΛΛsi siΛΛjasi ipΛli. <sup>12</sup> Dai catatascovai vΛΛscatai taidΛ ΔSuusi povΛrtΛtΛdai:

—Ampaidavurai aapimΛ gosaasaquigadΛ ismaacΛdΛ baivito vai maisuuligagi toma lΛchi —gΛrtΛtΛdai ΛSuusi.

<sup>13</sup> TΛtai aatΛmΛ Δmpagi saasaquigadΛ ismaacΛdΛ vii tai suusuda baivustan dan goo aasarai Δpaana saasaquigadΛcΛdΛ. <sup>14</sup> Amaasi Δoodami tΛgacai isSuusi idui gomaasi gΛducami pocaiti:

—SΛΛlicΛdΛ Δrvaavoi isidi cΛΛli ΔrΛDiuusi ñiooquituldiadamigadΛ ismaacΛdΛ divia agaitadai tami oidigi daama —caiti Δoodami.

<sup>15</sup> DΛmos ΛSuusi maatΛcatadai isΔoodami poipΛlidityadai isΛgai ΔrraígadΛ cascΛdΛ goguama vaidaquia agaitadai saidΛ ΔrraígadΛcana dΛmos ΛSuusi maitipΛlidityadai, cascΛdΛ Δgi ii abiaadΛrΛ sibΛacoga ami giidΛrΛ.

<sup>16</sup> Dai aidΛsi cadidiaimi aatΛmΛ mamaatΛrdamigadΛ ΔSuusi tΛapapai ΔgΛΛ suudagi ugidiana. Amaasi catuca taidΛ ΔSuusi maiquiaa divia,

<sup>17</sup> taidΛ aatΛmΛ ΔmamaatΛrdamigadΛ tΛΛtΛsai vaarcuΛrΛ dai dΛgavusquimi ΔgΛΛ suudagi Capernauumamu. <sup>18</sup> DaidΛ Δvaarcu vuidΛrΛ cavami vustai ΔvΛΛli dai taí vapanigΛi suudagi dai mΛΛ vaarcuaba aastΛcΛi. <sup>19</sup> Dai aidΛsi caiji aatΛmΛ parΛ taam mil metro ΔgΛΛ suudagi daama todian duucal tΛΛ aatΛmΛ ΛSuusi issuudagi daama imΛitadai dai alia duduaadimu aatΛmΛ. <sup>20</sup> DΛmos ΛSuusi povΛrtΛtΛdai:

—AanΛana. MaitavΛrduduaadicuda —gΛrtΛtΛdai ΛSuusi.



<sup>21</sup> Amaasi baigaraliaracada miaadagi aatama taida ASuusi tasai avaaruaru dai otoma aayi aatama malca siaaco iimia ragaitadai.

<sup>22</sup> Dai siaadico aoodami ismaacada vaasadaru agaa suudagi viitadai maata taa iscaiji aatama abiaadaru avaaruaru dai ami maitiipucata dai amai vaarcu. Dai mai agai isaSuusi maitaroí. <sup>23</sup> Vaaacaru aa cacali aayi aa vaaruaru Tibeeriasiaindaru dai ami tuutui agai avaarucua miaanai siaaco ASuusi baigaliaracada bibi aoodami gamamadacai. <sup>24</sup> Aidasi aoodami mai ismaitipu ASuusi tomali aatama mamaatardamigada aidagia tatasai agai avaaruaru dai iji Capernaumamu dai gaaga agai ASuusi.

<sup>25</sup> Mosaayi aoodami vaasadaru agaa suudagi dai taa ASuusi daida itatadai:

—Mamaatatuldiadami, ¿pataquida aayi aapi tami? —tatadai aoodami.

<sup>26</sup> Taida ASuusi itatadai:

—Sallica da giñgaagaitadai aapima tatasconca cuaadagaica da ismaacada gambii aana dai maisiu maata naiditai istumaasi gagarducami ismaacada ivueeyi aana. <sup>27</sup> Maitlaagai isvuaama anliada aapima cuaadagaica da otoma uugiatai cuaadagai cascada. Baiyoma aliási gaaagai mascaaga gantagito cacagi istumaasi ganaagidi aana dai poduucai calgacaru vuvuquiagi dai tomastuigaco oidacagi tavaagiaru. Giñnioqui arapan ducami cuaadagai ismaacada tomali amo imidagai maiuugiatai. Aana agai dai viaa amo sallicami ismaacada giñmaa Diuusi giñooga. Cascada aana ganmaaquimu ibadagai utudui dai agaicada tomastuigaco oidacamu aapima tavaagiaru —tatadai ASuusi.

<sup>28</sup> Amaasi aoodami itatadai:

—¿Tumaasi gaaagai isivuaada aatama dai poduucai ivuaadagi istumaasi Diuusi ipalidi? —tatadai aoodami.

<sup>29</sup> Taida ASuusi aa noragi daida itatadai:

—Diuusi ipalidi isaapima giñvaavoitudagi. Aana giñooto Diuusi ansaida calgacaru vuvaidana oodami —tatadai ASuusi.

<sup>30</sup> Amaasi aoodami itatadai:

—¿Tumaasi istumaasi gaducami iduña agai aapi tatai naijada aatama dai gavaavoitudagi? <sup>31</sup> Galalqui aaduñicaru gau amaná oidigana dai podu oojisi Diuusi ñiooquidaru: “Diuusi bibi agai rapana tavaagiaru” —tatadai aoodami.

<sup>32</sup> Taida ASuusi itatadai:

—Vaavuava, isgiñooga agai dai maa aoodami rapana tavaagiaru maisiu Moseesacaru. Dai sivi Diuusi giñooga ganmaacai aapima rapana tavaagiaru. <sup>33</sup> Daida rapana ismaacada Diuusi gamaacai sivi tavai tavaagiaru dai agaicada aoodami tomastuigaco oidacagi —tatadai ASuusi.

<sup>34</sup> Amaasi aoodami itatadai:

—Γαροϊδαñi gopaana τλβααγιαϊñδλρλ —τλτλδαι λOODAMI.

<sup>35</sup> Taidλ λSuusi itλτλδαι:

—Aanλ anλrλpan ducami paana λgai vλλtarλ ismaacλδλ maacai aanλ ibλdagai utudui giñvaavoitudacai λgai. Dai poduucai λgai camaibiuugicoñicamu tomali maitonocoñicamu. <sup>36</sup> Dλmos casi gλnaagidi aanλ sai aapimλ maitiñvaavoitudai tomasi casi giñnλidi. <sup>37</sup> Tomasioora sioora Diuusi giñooga ipλlidi sai giñλλgidiña λgai gia giñvaavoitudai dai aanλ maigajiaadλrλ vipieeyi tomali λmaadutai. <sup>38</sup> Dai aanλ τλvai τλβααγιαϊñδλρλ dai maisiu ivuaada iñagai istumaasi λagi ipλliadagi aanλ baiyoma aanλ ipλlidi isivuaadagi istumaasi ipλlidi Diuusi giñooga. λgai λgai daidi giñootoi. <sup>39</sup> Daidλ giñooga ipλlidi ansai aanλ cλλgacλrλ vuvaidiña vλλscatai ismaacλδλ λgai λco vuvaitu dai ansai aanλ duduaacaldana vλλsi λvaavoitudadami coidadλ saagidiaiñδλrλ siλλscadλ caugitiagi oidigi. <sup>40</sup> Diuusi giñooga ipλlidi isvλλscatai ismaacλδλ giñnλidi dai giñvaavoitudai tomasguigaco oidacana τλβααγιαrλ dai aanλ duduaacalda iñagai λgai siλλscadλ caugitiagi oidigi —τλτλδαι λSuusi.

<sup>41</sup> Vaidλ λjudidíu vui ñiooquimi λSuusi. λSuusi pocaititadai saidλ rλrλpan ducami λpaana dai sai λgai τλvai τλβααγιαϊñδλρλ cascδλ.

<sup>42</sup> Daidλ λjudidíu pocaiti:

—¿Maitasi λrOsee maradλ idi cλλli? Cλλga maata aatλmλ dλλδλδλ. ¿Tuisi pocaiti goovai saidλ τλvai τλβααγιαϊñδλρλ? —caiti λjudidíu.

<sup>43</sup> Amasi λSuusi itλτλδαι:

—Casiavar maitiññiooquiada aapimλ. <sup>44</sup> Mosλcaasi λgai ismaacλδλ Diuusi ipλlidi sai giñλλgidiña λgai gia giñvaavoitudai. Diuusi giñooga giñootoi tami oidigi daama ansaidλ cλλgacλrλ vuvaidana sioora giñvaavoitudagi dai aanλ duduaacaldamu vλλsi vaavoitudadami siλλscadλ ugitigi oidigi. <sup>45</sup> Diuusi ñiñiooquituldiadamigadλ ooja Diuusi ñiooquidλrλ dai poduu ooja: “Diuusi maatλtuldiamu oodami sioora λrλCristo”, ascaiti Diuusi ñiñiooquituldiadamigadλ. Poduucai tomasioora sioora λgigitai caλ Diuusi giñooga giñvaavoitudai λrλ.

<sup>46</sup> Tomali λmo oodami oidigi daama oidacami mainλidi Diuusi. Mosλcaasi aanλ nλidi Diuusi. Aanλ divia τλβααγιαϊñδλρλ siaaco daja Diuusi. Aanλ λrDiuusi maradλ cascδλ. <sup>47</sup> Vaavuava sai sioora giñvaavoitudai tomastuigaco oidaca agai τλβααγιαrλ. <sup>48</sup> Aanλ anλrλpan ducami λpaana oodami vλλtarλ. Aanλ cλλgacλrλ vuvaidi oodami vai λgai tomastuigaco oidacagi τλβααγιαrλ cascδλ. <sup>49</sup> Γλnλλqui aaduñicarλ oidigana gau λpaana ismaacλδλ λmaná τλλgiducatadai dλmos vλλscara coi λgai. <sup>50</sup> Dλmos tomasioora sioora cueeyi λpaana ismaacλδλ τλvai τλβααγιαϊñδλρλ λgai gia maiimia agai λDiaavora λλmadu. <sup>51</sup> Aanλ antλvai τλβααγιαϊñδλρλ dai aanλ rλrλpan ducami λpaana dai tomasioora sioora giñugiagi tomastuigaco oidacamu τλβααγιαrλ. Aanλ muuquimu

curusiaba vai poduucai mui oodami tomastuigaco oidacana tavaagiara  
—tatadai ASuusi.

<sup>52</sup> Amaasi Ajudidíu gnaatagidimi aipacoga daidi pocaiti:

—¿Ducata istutuidi goovai isgarbiidagi gatuucuga tsai uugana?

—caiti Ajudidíu.

<sup>53-54</sup> Taida ASuusi itatadai:

—Aana anaviaa amo samicami namacami. Daida loodami  
giñmuaamu amo curusiaba siastimu giñlara vai tomasioora sioora  
vaavoitudagi insaanar calagacara vuviadami agai gia tomastuigaco  
oidaca agai tavaagiara Diuusi lamadu dai aana duduaacaldamu agai  
silascada caugitiagi oidigi. Damos sioora maitinvaavoitudagi agai gia  
maiimia agai tavaagiamu tomali maioidaca agai Diuusi lamadu.

<sup>55</sup> Cascada aliasi glaagai insaan muuquiagi curusiaba vai astiagi  
giñlara mosacaasi poduucai istutuidi loodami iscalagacara vuvaquiagi.

<sup>56</sup> Sioora giñvaavoitudagi giñama daacamu agai dai soinamu aana agai  
sai calagacara oidacana. <sup>57</sup> Diuusi giñooga giñotoi dai agai  
tomastuigaco oidaga dai cascada aana lara tomastuigaco oidaga  
poduucai lara sioora giñvaavoitudagi tomastuigaco oidaca agai. <sup>58</sup> Aana  
anarapan ducami rapana dai tavai aana tavaagiaindara. Rapana  
ismaacada maná tagidu tai uu ganlaqui aduñicar maitarsoñicatadai  
istomastuigaco oidacagi. Damos sioora giñvaavoitudagi dai  
giñlagiadagi agai gia tomastuigaco oidaca agai tavaagiara Diuusi  
lamadu —tatadai ASuusi.

<sup>59</sup> Gomaasi gamamaatutuli ASuusi Ajudidíu quiuupaigadara  
Capernauumara.

<sup>60</sup> Dai muidutai ismaacada oiditadai ASuusi mosca gomaasi daida  
icaiti:

—Samicada sijaiga ismata cacagi aatama idi ñiooqui. ¿Siaadara  
istuidana oodami islagiadagi gomaasi? —caiti loodami.

<sup>61</sup> Amaasi ASuusi maí isloodami maibaiganalli gomaasicada  
ismaacada aagiditadai agai cascada itatadai:

—¿Gansobicasi aana idi ñiooquicada isvaavoituda aapima?

<sup>62</sup> ¿Isducatai gantatagitona aapima masgiñtagiagi aana ismaacada viaa  
amo samicami isnoragiagi aana tavaagiamu? <sup>63</sup> Diuusi Ibadada agai dai  
maacai oodami ibadagai utudui. Giñtuucuga maisoicai oodami sai  
calagacara vuvacana mosacaasi giñibadaga. Istumaasi aagai aana  
argai badaga vatarai maisiu gatuucuga. Tomasioora sioora vaavoitudagi  
goñiooqui ismaacada gnaagidi aana agai gia viaaca agai ibadagai  
utudui dai tomastuigaco oidaca agai tavaagiara Diuusi lamadu.

<sup>64</sup> Damos quiaa oidaga lamoco aapima gansaagida ismaacada  
maivaavoitudai —tatadai ASuusi.

ΛSuusi maí tucamidara abiaadara ismaacada mamaatardamigada maivaavoitudaitadai dai ismaacada mamaatardamigadaiaĩndara gatagida agaitadai masai muaana. <sup>65</sup> Daida ΛSuusi itatadai loodami:

—Cascada casi ganaagidi aana sai mosacaasi agai ismaacada Diuusi giõoga ipalidi isgiñlagidiña agai gia giñvaavoitudai —tatadai ΛSuusi.

<sup>66</sup> Aida abiaadara muidutai ismaacada oidatucuitadai ΛSuusi acovai iji dai camaioidatucui agai ΛSuusi. <sup>67</sup> Amaasi ΛSuusi povartatadai aatama lbaivustan dan gooca mamaatardamigada:

—¿Giñdagitoamasi alidi aapima lara? —gartatadai ΛSuusi.

<sup>68</sup> Tai Simuñi Piiduru itatadai:

—¿Siaadara gadagitona aatama? Aapi argarbaitacaaacami. Dai gamamaatatuldiaragacada camaata aatama isducatai cllagacara vuvacai oodami dai tomastuigaco oidaca agai tavaagiara Diuusi lmadu. <sup>69</sup> Dai aatama cavaavoitu. Dai cll maata aatama isaapi lraCristo Diuusi marada dai tavai tavaagiaĩndara. Dai Diuusi tomastuigaco oidaga —tatadai Simuñi Piiduru.

<sup>70</sup> Taida ΛSuusi povartatadai:

—Acovai ganvuvaitu aana baivustan dan gooca aapima dai amoco lraDiaavora pioõigada —gartatadai ΛSuusi.

<sup>71</sup> ΛSuusi aagidi gomaasi aagitai lUudasi Iscaliote lSimuñi marada. Dai tomaasi agai lamoco lbaivustan dan gooca mamaatardamigada ΛSuusi, vlasara Uudasi gatagida agaitadai masai muaana ΛSuusi cascada pocaiti ΛSuusi.

**7** <sup>1</sup> Dai gooquiara ΛSuusi aimaraitadai lGalilea dlavllariara. Agai maitipali isaimardagi Judeea dlavllariara, ljudidíu ipaliditadai ismuaagi agai cascada. <sup>2</sup> Dai camiaadimi lsiaa duudagada ljudidíu istuigaco ivuaadana uucusai cascada potlagidi lsiaa duudagai uucusai. <sup>3</sup> Taida ΛSuusi susuculida itatadai:

—Maiviimu aapi tanai. Imadañi aapi Judeea dlavllarimu vai poduucai gl oidatucadami ismaacada mllca daraaja nlijadagi istumaasi ivueeyi aapi. <sup>4</sup> Tomasioora sioora ipaliadagi ismaatcagi oodami istumaasi ivueeyi agai gia maiastocai ivueeyi istumaasi. Issallicada ivueeyi aapi naana maasi istumaasi aida gia ivuaadañi gomaasi loodami vuitapi vai nlijada agai vlascatai —tatadai ΛSuusi susuculida.

<sup>5</sup> Damos tomali agai maivaavoitudaitadai ΛSuusi cascada pocaiti.

<sup>6</sup> Amaasi ΛSuusi itatadai:

—Maiquiaa aayi istuigaco imia aana gaamucu. Damos aapima cllga istutuidi isgaamucu iimiagi tomasilascada. <sup>7</sup> Loodami ismaacada maivaavoitudai Diuusi maitancadai aapima mosaca aana. Aana aagidi saida lrosoimaasi ivuaadami agai cascada. <sup>8</sup> Iimivurai aapima gaamucu idi siaa duudagara. Aana gia maiimimu. Maiquiaa aayi istuigaco imiagi aana cascada —tatadai ΛSuusi.

<sup>9</sup> Dai mospotatadai ΛSuusi dai anaasi Galilea dlavllariara vii.

<sup>10</sup> Amaasi caiji ΔSuusi susuculida tai gooquiara ii ΔSuusi Δara Δsiaa duudagamu. Agai gasta ii sai mainaidiña oodami. <sup>11</sup> Ajudidú gaagai ΔSuusi Δsiaa duudagara daida icaiti:

—¿Siaaco daja Δcāli? —caiti Agai.

<sup>12</sup> Dai aliāsi gnaatagidimi Aoodami aipacoga aagaitai ΔSuusi. Dai Amoco pocaiti sai caa tuiga Agai. Dai aa pocaiti sai maicāa tuiga sai mosyaatagidi Agai oodami.

<sup>13</sup> Damos Aoodami ismaacada caaga ñioocai ΔSuusi vātara maitipali ismaatācagi Ajudidú tātāanādami iscaaga ñioocai Agai ΔSuusi vātara Abāidi Agai cascada.

<sup>14</sup> Aidasi catajucami viitugai isugitiagi Avagimi ii ΔSuusi Ajudidú gaa quiuupaigadlamu dai ami gamamaatātuldi. <sup>15</sup> Daida Atātāanādami gada Ajudidú maitāa istumaasi gantāgitoagi caacatai ΔSuusi daida icaiti:

—¿Ducatai maata idi cāli mosāa naana maasi istumaasi maitavapi daivacai oojara? —caiti Ajudidú.

<sup>16</sup> Taida ΔSuusi aa noragi daida itātadai:

—Istumaasi gamamaatātuldi aana arDiuusi ñiooquida maisiu aana Aagi. Agai giñootoi. <sup>17</sup> Dai siora ipaliadagi isivuaadagi istumaasi Diuusi ipalidi Agai gia maatamu isgiñmamaatātuldaraga arDiuusi ñiooquida siara sabai aana gamamaatātuldi istumaasi Aagi aana ipalidi. <sup>18</sup> Siora gaaagiadagi mosācaasi istumaasi Aagi Agai tāgītodagi Agai povuaadana sai oodami caaga ñioocaiña Agai vātara. Damos siora ipaliadagi isAoodami caaga ñioocadagi Agai vātara ismaacada ootoi Agai gia gaaagidi istumaasi Arvaavoi dai tomali A mo imidagai maiyaatagidiña Agai Aoodami.

<sup>19</sup> Vaavuava isMosesacaru garmaa Asālicami damos tomali Amaadutai aapima maiAagidi vāsi Asālicami. ¿Tuimasi giñmuaa Alidi aapima? —tātadai ΔSuusi.

<sup>20</sup> Taida Aoodami itātadai:

—Aapi viaa A mo Diaavora taañicaruda. ¿Voorā gamuaa Alidi? —tātadai Aoodami.

<sup>21</sup> Taida ΔSuusi itātadai:

—Aana idui A mo istumaasi A mo ibāstaragai tasara dai aapima maitāa istumaasi gantāgitoagi. <sup>22</sup> Damos aapima iiquitācāi aali tuutucugada tomasi aribāstaragai tasara. Mosesacaru gantājai masai poduucāi ivuaadana cascada poduucāi ivueeyi aapima. Vāscara A qui abiaadara capovuaadana garāqui aaduñicarū. <sup>23</sup> Isaapima ivueeyi gomaasi tomasi A mo ibāstaragai tasara A gida Aliditai Mosesacaru sālicamigada, ¿tuimasi bacocoi aapima aana giñvui duaaidacai aana A mo cāli A mo ibāstaragai tasara? <sup>24</sup> Cāgavar gantāgito aapima. Maisiu gapiar giñvuupada maicāga gantāgitoitai, baiyomavar caaga gantāgītoda aapima istumaasi Arsālicami —tātadai ΔSuusi.

<sup>25</sup> Amaasi ΔAmoco ΔJerusaleenΔra oidacami aipacoga gantacacaimi dai pocaitimi:

—¿Maitasi Δridi cΔli Δgai mΔsmaacΔΔ gaagai dai muaa agai?

<sup>26</sup> MosmocΔΔca goovai dai mamaatΔtuldi gooodami vai tomali Δmaadutai maivui ñioocai. ¿Maisiu cavaavoitu Δjudidú tΔtΔaanΔdamigada isgoovai ΔraCristo? <sup>27</sup> SiaadΔr ΔraCristocana goovai. AatΔmΔ cΔΔ maata siaaco oidaga idi cΔli. SiΔΔscada diviagi ΔCristo tomali Δmaadutai maimaataca agai siaadΔra divia agai Δgai —caiti Δoodami.

<sup>28</sup> Daida ΔSuusi quiaa mamaatΔtulditadai Δoodami ΔgΔΔ quiuupira dai caΔcai istumaasi aagai Δoodami cavami ñioo Δgai dai potΔtΔdai:

—Vaavuava ismaata aapimΔ siaaco oidaga aana. Δmos maimaata aapimΔ siora giñootoi. Aana divia maisiu mosΔΔgi ipΔlilitai aana baiyoma Δgai ismaacΔΔ tomali Δmo imidagai maiyaatagai atgiñootoi. VΔΔsi istumaasi aagai Δgai Δrvaavoi. Dai aapimΔ maimaata Δgai. <sup>29</sup> Aana gia maata Δgai. Aana Δgai Δmadu daacatadai tai Δgai giñootoi tami oidigi daama —tΔtΔdai ΔSuusi.

<sup>30</sup> Amaasi Δoodami bΔiya Δlilitadai ΔSuusi dai maisagi Δmos tomali Δmaadutai maibΔi, maiquiaa aayi istuigaco cascada. <sup>31</sup> Dai vΔΔscara muidutai vaavoitu ΔSuusi daida icaiti:

—SiΔΔscada diviagi ΔCristo siaadΔra iduuna Δgai vaamioma gΔgΔrducami istumaasi isidi cΔli —caiti Δoodami.

<sup>32</sup> Amaasi Δfariseo caΔcai ispocaiti Δoodami aagaitai ΔSuusi Δgai Δmadu ΔbaitΔgucacamigada Δpapaali judidú ootoi sandaaru ismaacΔΔ nuucada Δquiupai sai bΔΔna ΔSuusi dai maisana. <sup>33</sup> Taida ΔSuusi itΔtΔdai:

—ChiaΔqui tasai daacamu aana aapimΔ gΔnsaagida dai gooquira noragimu aana dai Δmadu daacamu Δgai ismaacΔΔ giñootoi.

<sup>34</sup> AapimΔ giñgaagamu dai maitiñtΔΔgimu. AapimΔ maitistutuidi isiimiagi mΔΔca siaaco daaca aana cascada —tΔtΔdai ΔSuusi.

<sup>35</sup> Amaasi Δjudidú aipaco gΔtΔcacaimi daida icaiti:

—¿Siaaco imia agai idi cΔli tasai maitΔΔgana aatΔmΔ? ¿Imia Δlidi lienΔ goovai Δjudidú Δmadu ismaacΔΔ Δgiliego saagida oidaga mamaatΔtulda Δlidi lienΔ goovai Δgiliego? <sup>36</sup> ¿IstΔiya Δlidi goovai dai pocaiti tasai gaaga ragai dai maitΔΔgia ragai, dai sai aatΔmΔ maitistutuidi isiimiagi mΔΔca siaaco daaca agai Δgai? —caiti Δjudidú.

<sup>37</sup> Δcuugatara tasara Δsiaa duudagara vaamioma namΔga isΔгаа tasai. Amaasi ΔSuusi caquiva dai cavami ñioo dai potΔtΔdai Δoodami:

—Siora ipΔliadagi iscΔΔgacara vuvaiquagi vai dadana dai giñcaΔcana. <sup>38</sup> Poduucai oojisi Diuusi ñiooquidara sai tomasiora giñvaavoitudagi Δgai gia viaacamu guvucadagai isaagidagi muidutai isducatai Diuusi cΔΔgacara vuvaidi oodami —tΔtΔdai ΔSuusi.

<sup>39</sup> Pocaiti ΔSuusi vai maatΛca Λoodami isDiuusi IbΛada ΛΛmadu daacana sioora vaavoitudagi Λgai. Aida maiquiaa tΛvai Diuusi IbΛada tΛvaagiaiñdara. ΔSuusi maiquiaa ii tΛvaagiamu cascada.

<sup>40</sup> ΛΛmo oodami moscaΛ gomaasi daida icaiti:

—SΛalicada Λrvaavo isidi cΛli ΛraDiuusi ñooquituldiadamigada ismaacada Moseesacaru aagai sai divia agai —caiti.

<sup>41</sup> Dai aa icaiti:

—Idiava ΛraCristo —caiti.

DΛmos aa icaiti:

—ΛCristo maidivia agai Galileeaiñdara. <sup>42</sup> Pocaiti Diuusi ñooquidara saida ΛCristo ΛrDavicarΛ cajiudadaca agai, dai BeleenΛra vuusia agai Λgai vaa ali quiiyΛra siaaco vuusai DavicarΛ —caiti Λgai.

<sup>43</sup> PoduucΛi Λoodami maiΛmadugan caiti aagaitai ΔSuusi. <sup>44</sup> ΛΛmoco bΛiya Λlidi dai maisagi dΛmos tomali Λmaadutai maibΛi.

<sup>45</sup> Λsandaarugada ΛgΛΛ quiuupai Λpamu dada siaaco daraacatadai Λfariseo ΛΛmadu ΛbaitΛgucacamigada Λpapaali judidíu tai Λgai itatadai: —¿TuimΛsi maivuaa aapimΛ ΔSuusi? —astatadai.

<sup>46</sup> Taida Λsandaaru aa noragi daida itatadai:

—Tomali Λmo imidagai tomali Λmaadutai maiΛpan duucΛi ñioocaiña idi cΛli —astatadai Λsandaaru.

<sup>47</sup> Amaasi Λfariseo itatadai:

—¿AapimΛ mΛscasi Λndagitu ΛpΛ isgΛnyaataida Λgai? <sup>48</sup> Tomali Λmaadutai aatΛmΛ dudunucamigada Λjudidíu daida Λfariseo maivaavoitudai. <sup>49</sup> DΛmos idi oodami maicΛΛ maatΛ Moseesacaru sΛlicamigada. Dai sΛalicada Diuusi soimaasi taatatuldiamu Λgai vaavoitudaitai Λgai ΛcΛli —astatadai Λfariseo.

<sup>50</sup> Taida ΛNicodemo, Λgai vaa ismaacada diviji ΔSuusi tucara, ΛrΛmo fariseo daida itatadai:

<sup>51</sup> —GarsΛlicamiΛra pocaiti sai maitΛaagai ispocaitiadagi sai Λmo cΛli ΛrgΛpiΛr caatΛcami asta siΛscada vuaa ΛcΛli dai tΛcacagi dai maatΛcagi istumaasi idui Λgai sabai gΛpiΛr caatΛcami ischo ΛpΛ —astatadai ΛNicodemo.

<sup>52</sup> Amaasi Λgaa aa noragi daida itatadai:

—¿AapipΛsi ΛrGalileeΛra oidacami ΛpΛ? Gaagañi aapi Diuusi ñooquidara dai nΛidamu aapi sai tomali Λmo Diuusi ñooquituldiadamigada maivuusai Galileeaiñdara —astatadai Λfariseo.

<sup>53</sup> Amaasi vΛscatai noonora.

**8** <sup>1</sup> Daida ΔSuusi ii ΛOliivosi giidiamu. <sup>2</sup> Dai siaadico mosmaasico Λpamu ii Λgai quiuupiamu. Tai vΛscatai dada siaaco daacatadai ΔSuusi vai Λgai mamaatΛtuldimi Λoodami. <sup>3</sup> Dai quiaa ñioocaitadai ΔSuusi tai dada Λfariseo ΛΛmadu Λdudunucamigada Λjudidíu dai vuaa Λmo ooqui ismaacada gogoosi gΛducami dai aa tΛΛ isΛma voopoi Λmo

caali ismaacada maitarcunada. Daida afariseo loodami vuitapi van cai looqui, <sup>4</sup> daidi itatadai afariseo asuusi:

—Mamaatatuldiadami, amoco taa idi ooqui islamadu voopoi amo caali ismaacada maitarcunada. <sup>5</sup> Moseesacaru samicamigadara pocaiti sai gaagai iscodadagi ismaacada googosi ganducami ojoadaicada. ¿Aapio pacaiti? —tatadai afariseo amadu agaa.

<sup>6</sup> Pocaiti agai mosnlijada aliditai astana asuusi gaagaitadai agai isducatai gapiar vuaajagi asuusi. Damos asuusi cuicasa dai oja davarapi gamasavicada. <sup>7</sup> Dai agaa apiatcacaimi, taida asuusi caquiva daida itatadai:

—Tomasacada aapima masmacada vuaa gooqui dai ismaacada tomali amo imidagai maisoimaasi ivuaadana vai araga maiana gooqui —tatadai asuusi.

<sup>8</sup> Dai apamu cuicasa dai gaooja davarapi. <sup>9</sup> Damos agai ismaacada vuaa looqui mosca istumaasi aagai asuusi dai moslamadutai iimimi. Araga acacaliocoidadioma dai gooqiar luutuducadioma maatacatai vascatai isarsoimaasi ivuaadami. Dai maivii tomali amoco mosagi vii asuusi amadu looqui. <sup>10</sup> Amaasi asuusi caquiva dai camaita tomali amaadutai agaa, potatadai agai looqui:

—¿Siaaco duudui loodami ismaacada gapiar ganvupai? ¿Camaitipu siora gamaicarsagi? —tatadai asuusi.

<sup>11</sup> Tai looqui potatadai:

—Chu. Camaitipu, tomali amaadutai —tatadai.

Amaasi asuusi itatadai:

—Tomali aana maitamaicarsamu. Sivi gia imadani dai camaisoimaasi ivuaada —tatadai.

<sup>12</sup> Daida asuusi apiaatagidimi loodami ismaacada amadu aatagaitadai:

—Aana ansoicai loodami iscaga maata cacagi istumaasi Diusi ipalidi isivuaadagi. Dai siora givvaavotudai agai gia viaacamu ibadagai utudui dai camaiojiadamu issoimaasi ivuaadagi —tatadai asuusi.

<sup>13</sup> Amaasi afariseo itatadai asuusi:

—Aapi caga nioocai lagi gavarara damos giviooqui maianaga —tatadai afariseo.

<sup>14</sup> Daida asuusi aa noragi daida itatadai:

—Tomasi lagi aana caga nioocai givarara vascara samicada arvaavoi istumaasi aagai aana. Caa maata aana insiaadara divia dai insiaaco imia inagai damos aapima gia maimaata insiaadar divia tomali insiaaco imia inagai. <sup>15</sup> Aapima caa istumaasi aagai aana dai pocaiti sai maianaga giviooqui maimaatacatai sior aana damos aana maigapiar vupai tomali amaadutai. <sup>16</sup> Damos isgapiar ganvupadamudai aana istumaasi aagadamudai arsamicamicamudai. Aana maialagi gapiar



ganvuupadamudai. Diuusi giñoogai ismaacada giñootoi agai gapiar ganvuupai aana inlamadu. <sup>17</sup> Dai Moseesacaru sallicamigadara pocaiti sai silscada gooca calalli najadami amadugan caitiadagi aliasi gaaagai isvaavoitudagi. <sup>18</sup> Aana anaramo najadami daida giñooga ismaacada giñootoi agai aramai najadami —tatadai ASuusi.

<sup>19</sup> Amaasi agaa itatadai:

—¿Vaa daja googa? —tatadai.

Taida ASuusi itatadai:

—Aapima maimaata insioora aana, tomali maimaata giñooga.

Ismaatamudai aapima insioora aana aida gia maatamudai ara giñooga —tatadai ASuusi.

<sup>20</sup> ASuusi gaaagidi vasi gomaasi gamamaatatulditai daacatai agaa quiuupiar anaasi siaaco daraaja cajoni siaaco gadaraasai tumiñsi Diuusi aa duiñdada vatar. Damos tomali amaadutai maibai ASuusi. Maiquiaa aayi istuigaco cascada.

<sup>21</sup> Daida ASuusi apamu ñooqui loodami daida itatadai:

—Aana animia inagai dai aapima ginaagamu damos aapima iimia agai adiaavora lamadu aapima arsoimaasi ivuaadami cascada. Dai maitistutuidi isimiagi aapima malca insiaaco imia inagai aana —tatadai ASuusi.

<sup>22</sup> Amaasi ajudidú pocaiti:

—¿Lagi gamuaa agai lien goovai dai cascada povartatadai tasai maitistutuidi isiimiagi malca siaaco imia agai goovai? —caiti.

<sup>23</sup> Amaasi ASuusi itatadai:

—Aapima aroidigi daama oidacami damos aana gia chu. Aana tavai tavaagaiñdara. <sup>24</sup> Cascada povantatadai aana masai aapima imia agai adiaavora lamadu quiaa soimaasi ivuaadamicatai. Ismaitiñvaavoitudai aapima ganaagiditai insioora aana aida gia aapima iimia agai adiaavora lamadu quiaa soimaasi ivuaadamicatai —tatadai ASuusi.

<sup>25</sup> Amaasi ajudidú itatadai:

—¿Pora aapio? —tatadai.

Taida ASuusi itatadai:

—Casi ganaagidi aana tucamidara abiaadara. <sup>26</sup> Dai aana quiaa gaaagidamu naana maasi istumaasi ganaagaitai aapima dai aana gapiar ganvuaajamu amo istumaasicada. Damos aana gaaagidi mosacaasi istumaasi ginaagidi agai ismaacada giñootoi dai agai gia sallicada aagai mosacaasi istumaasi arvaavoi —tatadai ASuusi.

<sup>27</sup> Damos ajudidú maimaata ca isASuusi aagai Diuusi garooga.

<sup>28</sup> Cascada ASuusi potatadai:

—Silscada aapima ginaagidi aida gia maatamu aapima insaana araCristo agai vaa ismaacada viaa amo sallicami. Dai aana ginaagidi mosacaasi istumaasi ginaamaatutuli giñooga maisiu istumaasi lagi aana ipalidi. <sup>29</sup> Dai giñooga agai daida giñootoi dai vascara ginaamadu

daja. Agai mai<sup>Λ</sup>agi giñdadagitu. Aana v<sup>Λ</sup>ascara ivueeyi istumaasi agai ip<sup>Λ</sup>lidi —tat<sup>Λ</sup>dai ΔSuusi.

<sup>30</sup> Aidasi ΔSuusi aagidi gomaasi muidutai vaavoitu.

<sup>31</sup> Amaasi ΔSuusi itat<sup>Λ</sup>dai Δjudidíu ismaac<sup>Λ</sup>Δ vaavoitu:

—Isaapim<sup>Λ</sup> apiavaavoitudadagi istumaasi g<sup>Λ</sup>naagidi aana, s<sup>Λ</sup>alic<sup>Λ</sup>Δ aapim<sup>Λ</sup> argiñmamaatardamicamu. <sup>32</sup> Dai maat<sup>Λ</sup>mu istumaasi rvaavoi. Dai si<sup>Λ</sup>ascad<sup>Λ</sup> camaatia aapim<sup>Λ</sup> istumaasi rvaavoi aid<sup>Λ</sup> gia camaitarpipiooñicamu aapim<sup>Λ</sup> —tat<sup>Λ</sup>dai ΔSuusi.

<sup>33</sup> Tai agai itat<sup>Λ</sup>dai:

—Aat<sup>Λ</sup>m<sup>Λ</sup> rAvraañicar<sup>Λ</sup>u cajiudad<sup>Λ</sup>. Dai tomali Δmo imidagai maitarpipiooñigad<sup>Λ</sup>catadai tomali Δmaadutai. ¿Ducata caiti aapi iscamaitarpipiooñicamu aat<sup>Λ</sup>m<sup>Λ</sup>? —tat<sup>Λ</sup>dai agai.

<sup>34</sup> Taid<sup>Λ</sup> ΔSuusi itat<sup>Λ</sup>dai:

—S<sup>Λ</sup>alic<sup>Λ</sup>Δ rvaavoi sai siora soimaasi ivuaadagi agai gia rpiooñigad<sup>Λ</sup> ΔDiaavora. <sup>35</sup> Δmo c<sup>Λ</sup>ali mai<sup>Λ</sup>madugan duucaí n<sup>Λ</sup>idi g<sup>Λ</sup>ripiooñiga dai g<sup>Λ</sup>maamara. <sup>36</sup> Dai si<sup>Λ</sup>ascad<sup>Λ</sup> aana Diuusi marad<sup>Λ</sup> ismaac<sup>Λ</sup>Δ t<sup>Λ</sup>vai t<sup>Λ</sup>vaagiaiñd<sup>Λ</sup>r<sup>Λ</sup> c<sup>Λ</sup>agac<sup>Λ</sup>r<sup>Λ</sup> vusaidiagi Δmo c<sup>Λ</sup>ali agai camaitarpiooñigad<sup>Λ</sup>camu ΔDiaavora. <sup>37</sup> Camaata aana isaapim<sup>Λ</sup> rcajiudad<sup>Λ</sup> Avraañicar<sup>Λ</sup>u d<sup>Λ</sup>mos aapim<sup>Λ</sup> maitiñvaavoitudai casc<sup>Λ</sup>Δ giñmuaa Δlidi. <sup>38</sup> Aana an<sup>Λ</sup>g<sup>Λ</sup>naagidi istumaasi giñooga giñmaat<sup>Λ</sup>tuli dai aapim<sup>Λ</sup> ivueeyi istumaasi g<sup>Λ</sup>naagidi g<sup>Λ</sup>nooga —tat<sup>Λ</sup>dai ΔSuusi.

<sup>39</sup> Taid<sup>Λ</sup> agai aa noragi daid<sup>Λ</sup> itat<sup>Λ</sup>dai:

—Avraañicar<sup>Λ</sup>u rgaraduñicar<sup>Λ</sup>u —tat<sup>Λ</sup>dai agai.

D<sup>Λ</sup>mos ΔSuusi itat<sup>Λ</sup>dai:

—Iss<sup>Λ</sup>alic<sup>Λ</sup>Δ rvaavoi isaapim<sup>Λ</sup> rAvraañicar<sup>Λ</sup>u cajiudad<sup>Λ</sup>camudai aid<sup>Λ</sup> gia giñvaavoitudamudai aapim<sup>Λ</sup> rpan duucaí Avraañicar<sup>Λ</sup>u.

<sup>40</sup> D<sup>Λ</sup>mos aapim<sup>Λ</sup> giñmuaa Δlidi tomasi aana g<sup>Λ</sup>naagidi mos<sup>Λ</sup>caasi itumaasi rvaavoi istumaasi Diuusi giñmaat<sup>Λ</sup>tuli. Avraañicar<sup>Λ</sup>u maipoduucaí iduñimudai. <sup>41</sup> Aapim<sup>Λ</sup> ivueeyi poduucaí isduucaí ivueeyi g<sup>Λ</sup>nooga —tat<sup>Λ</sup>dai ΔSuusi.

Amaasi agai itat<sup>Λ</sup>dai:

—Aat<sup>Λ</sup>m<sup>Λ</sup> maitarmaamarad<sup>Λ</sup> ooqui taatacaligami. Mos<sup>Λ</sup>maduga g<sup>Λ</sup>rooga agai vaa rDiuusi —tat<sup>Λ</sup>dai Δjudidíu.

<sup>42</sup> Amaasi ΔSuusi itat<sup>Λ</sup>dai:

—Iss<sup>Λ</sup>alic<sup>Λ</sup>Δ rvaavoicamudai isDiuusi r<sup>Λ</sup>g<sup>Λ</sup>noogacamudai aid<sup>Λ</sup> gia aapim<sup>Λ</sup> giñoig<sup>Λ</sup>adamudai. Diuusi giñootoi maisiu mos<sup>Λ</sup>agi divia aana.

<sup>43</sup> Aapim<sup>Λ</sup> maitip<sup>Λ</sup>lidi is<sup>Λ</sup>agiadagi istumaasi g<sup>Λ</sup>naagidi aana casc<sup>Λ</sup>Δ maimaata ca<sup>Λ</sup> giñmamaat<sup>Λ</sup>tuldiaraga. <sup>44</sup> Aapim<sup>Λ</sup> g<sup>Λ</sup>nooga r<sup>Λ</sup>ΔDiaavora casc<sup>Λ</sup>Δ aapim<sup>Λ</sup> rmaamarad<sup>Λ</sup> ΔDiaavora daid<sup>Λ</sup> ivuaada Δlidi istumaasi agai ip<sup>Λ</sup>lidi. Tucamid<sup>Λ</sup>r<sup>Λ</sup> abiaad<sup>Λ</sup>r<sup>Λ</sup> ΔDiaavora r<sup>Λ</sup>gamuaacami daid<sup>Λ</sup> r<sup>Λ</sup>yaatavogami. Agai tomali Δmo imidagai maiaagai istumaasi rvaavoi baiyoma v<sup>Λ</sup>ascara mosyaatagai agai. V<sup>Λ</sup>asi istumaasi tat<sup>Λ</sup>gitoi agai maitarvaavoi potuiga agai casc<sup>Λ</sup>Δ. Agai rroogad<sup>Λ</sup> ducami v<sup>Λ</sup>asi

lyaatavogami. <sup>45</sup> Cascada siascada aanl gnaagidi istumaasi arvaavoi aapiml maitiñvaavoitudai. <sup>46</sup> Tomali amaadutai aapiml gansaagida maitistutuidi isaagagi iñsaana idui amo istumaasi soimaasicami. Siascada gnaagiada aanl istumaasi arvaavoi, ÷tuimasi maitiñvaavoitudai aapiml? <sup>47</sup> Diuusi maamarada sallycada oojoidi iscalcagi Diuusi ñiooquida ðamos aapiml maicalca alidi Diuusi ñiooquida, aapiml maitarDiuusi maamarada cascada —tatadai lSuusi.

<sup>48</sup> Amaasi ljudidú itatadai:

—Sallycada arvaavoi istumaasi aagai aatama sai aapi arsamaritano dai isviaa aapi amo Diaavora tlaañicaruda —tatadai ljudidú.

<sup>49</sup> Daidl lSuusi aa noragi daidl itatadai:

—Aanl gia maiviaa Diaavora tlaañicaruda. Aanl mossiaa duutudai giñooga dai aapiml maisiaa giñduutudai mossoiduucal giñnidi. <sup>50</sup> Aanl maigagaagai siora siaa giñduutuadagi ðamos vascara oidaga amoco ismaacada gagaagai siora siaa giñduutuadagi, dai lagi soimaasi taatatuldiami siora maisiaa giñduutuadagi. <sup>51</sup> Vaavuava sai siora lagiditai cal istumaasi gaaagidi aanl lagi gia tomastuigaco oidaca agai —tatadai lSuusi.

<sup>52</sup> Amaasi ljudidú aa noragi daidl itatadai:

—Sivi gia cal maata aatama issallycada viaa aapi amo Diaavora tlaañicaruda. Avraañicarudai vasi Diuusi ñiñoquituldiadamigada coi dai vascara aapi garaagidi sai siora lagiditai cal istumaasi gaaagidi aapi lagi gia tomastuigaco oidaca agai. <sup>53</sup> ¿Povairasi alidi aapi pasai vaamioma viaa guvucadagai isAvraañicarudai garalqui aduñicarudai ismaacada camuu? ¿Dai povairasi alidi aapi pasai vaamioma viaa guvucadagai siDiuusi ñiñoquituldiadamigadacaru ismaacada cacoi? ¿Aapia poora galidi? —tatadai ljudidú.

<sup>54</sup> Amaasi lSuusi itatadai:

—Iñsaana lagi calga ñioocadagi lagi gimvataral aidl gia maiñamaga giññoqui. ðamos Diuusi giñooga lagi vaa ismaacada aagai aapiml saidl arganDiuusiga lagi gia calga ñioocai aanl gimvataral. <sup>55</sup> ðamos aapiml maimaata lagi. Aanl gia maata lagi. Daidl isgnaagiadagi aanl ansai maimaata aanl lagi aidl gia aanl lryaatavogamicagi ganpan duucal. ðamos sallycada arvaavoi iñsaana maata lagi dai lagiditai cal aanl vasi istumaasi giñaagidi lagi.

<sup>56</sup> Galalqui aduñicarudai Avrañi aliasi baigalli maatacai iñsaana divia iñgaitadai oidigi daama dai vaamioma baigalli lagi aidasi divia aanl —tatadai lSuusi.

<sup>57</sup> Amaasi ljudidú potatadai lSuusi:

—Maiquiaa viaa aapi goo coobai dan baivastaama uumigi, ¿ducatai caiti aapi isnidi Avraañicarudai? —tatadai lagi.

<sup>58</sup> Taidl lSuusi aa noragi daidl itatadai:

—Vaavuava ismaiQUIAA vuusaicai AvraañicarU abiaadΛΛ catΛvaagiΛΛ daacata dai aana —tatΛ dai ΔSuusi.

<sup>59</sup> Amaasi vui Λjudidíu oJoodai dai maicarsa Λliatugai Λgai ΔSuusi. Damos ΔSuusi gΛΛΛsto ii dai vuusai ΛgΛΛ quiuupiaiñdΛΛ. Dai loodami saagida daivusai dai ii.

**9** <sup>1</sup> VaidΛ ΔSuusi daivusquimi ΛmapΛcΛΛ dai tΛΛ Λmo maiñΛadami. Podu vuusai Λgai. <sup>2</sup> TΛtai aatΛmΛ mamaatΛrdamigadΛ ΔSuusi tΛcacai daidΛ itΛtΛdai:

—GarmamaatΛtuldiadamiga, ¿tuisi podu vuusai idi cΛΛli? ¿VoorΛ soimaasi idui gocΛΛli isΛdΛΛdΛdΛ? —povΛrtΛtΛdai aatΛmΛ.

<sup>3</sup> TaidΛ ΔSuusi itΛtΛdai:

—Idi cΛΛli maisoimaasi idui tomali ΛdΛΛdΛdΛ. Baiyoma goovai maiñΛai sai poduucai aa oodami maatΛna issΛΛlicΛdΛ viaa guvucadagai Diuusi isduaaidagi. <sup>4</sup> IñsiΛΛsi uucami oidacagi tami oidigi daama aliΛsi glaagai iñsivuaadagi aa duiñdadΛ Λgai ismaacΛdΛ giñootoi. Aimu istuigaco iscamaitistutuidi isaata vuaadagi tomali Λmaadutai tomali aana. <sup>5</sup> Quiaa oidacatai aana tami oidigi daama aana soicΛi oodami iscΛΛga maata cΛcΛcagi istumaasi Diuusi ipΛlidi isivuaadagi —tatΛdai ΔSuusi.

<sup>6</sup> Caaagacai gomaasi ΔSuusi dΛvΛΛrapi sisiva dai vadΛitu laachi dΛvΛΛrai dai ΛmaiñΛadami vuupuidΛ daama daí ΛdΛvΛΛrai vaagiadΛ.

<sup>7</sup> Amaasi itΛtΛdai:

—ImΛdañi dai vacuana gΛvuupuji ΛpiilrΛ ismaacΛdΛ Siloé tΛΛgidu —tatΛdai ΔSuusi.

Siloé tΛiya Λlidi ootosicami oodamicΛdΛ. TaidΛ ΛmaiñΛadami ii dai vacoi gΛvuupuji dai Λpamu divia dai canΛeeyi. <sup>8</sup> Amaasi ΛaduñdΛ ΛΛmadu aa ismaacΛdΛ ΛΛquioma nΛiditadai ΛmaiñΛadami icaiti:

—¿Maitasi Λridi cΛΛli Λgai vaa ismaacΛdΛ daacatai gataanΛiña tumiñsi? —ascaiti Λgai.

<sup>9</sup> Vai aa icaiti:

—ΛjΛ Λgai vaa goovai —ascaiti.

Vai aa icaiti:

—Chu, maitrΛgai damos ΛpΛΛ maasi goovai —ascaiti.

Damos ΛcΛΛli ΛΛgi pocaiti:

<sup>10</sup> —AanΛava —ascaiti.

Amaasi Λgaa tΛcacai daidΛ itΛtΛdai:

—¿Ducatai nΛeeyi aapi sivi? —astΛtΛdai.

<sup>11</sup> Tai Λgai aa noragi daidΛ itΛtΛdai:

—ΛcΛΛli ismaacΛdΛ Suusi tΛΛgidu vadΛitu dΛvΛΛrai dai giñvuupujiana dagivi daidΛ povaiñtΛtΛdai ansai imΛna dai vacuanana giñvuupuji ΛpiilrΛ ismaacΛdΛ Siloé tΛΛgidu. Antai aana ii dai vacuanacai casistui aana isnΛnΛavagi —astΛtΛdai Λgai.

<sup>12</sup> Amaasi tΛcacai Λgaa daidi itΛtΛdai:

—¿Vaa daja acalli? —astatadai.

Tai agai itatadai:

—Maimaata aan —astatadai.

<sup>13</sup> Amaasi hoodami vaidacai agai ismaacada mainaadatadai afariseo vuitapi. <sup>14</sup> Aidasi asuusi vadaitu adavalarai gasisivaragacada dai dagivi vuupuidara agai ismaacada mainaadatadai aidal ribastaragai tasalcatadai. <sup>15</sup> Cascada afariseo alpa tacacai acalli dai potatadai:

—¿Ducatai nanaava aapi? —astatadai afariseo.

Tai agai itatadai:

—Giñdagiviamata davalara vagiada giñvuupuji daama antai vacoi aan dai sivi canleeyi —astatadai.

<sup>16</sup> Amaasi amoco afariseo icaiti:

—acalli ismaacada idui goomasi maitrootosada Diuusi, agai maisiaa duutudai ibastaragai tasai cascada —ascaiti agai.

Damos aa icaiti:

—¿Ducata ivueeyi agai naana maasi gagarducami isiarsoimaasi ivuaadami? —ascaiti agai.

Poduucai amoco aagai amo istumaasi dai aa aagai amai istumaasi.

<sup>17</sup> Dai apamu tacacai agai ismaacada mainaadatadai daida itatadai:

—¿Dai aapi patiya agai aagaitai acalli ismaacada gduaadi?

—astatadai.

Tai agai itatadai:

—Aanl ganaagidi saida aramo Diuusi ñooquituldiadamigada

—astatadai.

<sup>18</sup> Damos ajudidíu maitpaliditadai isvaavoitudagi islaquioma mainaadatadai agai dai sivi canleeyi cascada vaí agai dladada acalli ismaacada mainaadatadai. <sup>19</sup> Dai tacacai daida itatadai:

—¿Idisi arganmara aapima ismaacada pocaiti aapima sai mainaadami vuusai? ¿Ducatai canleeyi goovai sivi? —astatadai ajudidíu.

<sup>20</sup> Taida acalli dladada itatadai:

—Maata aatama isidi arganmara dai ismainaadami vuusai. <sup>21</sup> Damos maimaata aatama isducatai sivi canleeyi goovai tomali maimaata aatama siora nanaavatu. Lagiavar tacaca aapima. Goovai casi argaducami. Lagi goovai ganaagidiamu —astatadai dladada.

<sup>22</sup> Potatadai agai aliditai ajudidíu. Ajudidíu casi ganaagi aipacoga sai amoco vaavoitudagi saida asuusi alCristo agai ismaacada vaavoitudagi camaviaaca agai oigaragai isvapaacadagi ajudidíu quiupaigadara. <sup>23</sup> Cascada acalli dladada itatadai sai tacacana marada dai sai agai casi argaducami.

<sup>24</sup> Amaasi ajudidíu apamu vaí acalli ismaacada mainaadatadai daida itatadai:

—Λagi Diuusi vλλatarλ icλλga ñioocada aapi dai maisiu ΔSuusi. Cλλga maata aatama saidλ ΔSuusi λrsoimaasi ivuaadami —astatλdai λjudidíu.

<sup>25</sup> Amaasi λgai aa noragi daidλ itatλdai:

—Aanλ maimaataλ isiarsoimaasi ivuaadami ischo λλpλ. Mosλcaasi maata aanλ iñsaanλ λrmaiñλadamicatadai dai sivi gia canλnλaava aanλ —astatλdai.

<sup>26</sup> Tai λpamu tacaca λgai daidλ itatλdai:

—¿Tumaasi idui λgai? ¿Ducatai idui pλsicanλnλaava? —astatλdai λgai.

<sup>27</sup> Tai aa noragi λcλλli daidλ itatλdai:

—Casian gλnaagidi, ¿maitamascaλ aapimλ? ¿Tuimλsi ipλlidi isλpamu gλnaagida aanλ? ¿Aapimλ masiλλpλ vaavoituda λlidi? —astatλdai λcλλli.

<sup>28</sup> Amaasi λjudidíu vui ñiooquimi λcλλli daidλ itatλdai:

—Aapiapa vaavoitudai λgai dλmos aatama λλgidi Moseesacaru sλλlicamigada. <sup>29</sup> Aatama maata isDiuusi ñiooqui Moseesacaru dλmos maimaata aatama tomali siaadλrλ divia ΔSuusi —astatλdai.

<sup>30</sup> Amaasi λcλλli aa noragi daidλ itatλdai:

—Calio maimaataλ aanλ istumaasi tatλgitoi pocaititai aapimλ. ΔSuusi giñλnλaavatu dai vλλascaλrλ aapimλ maimaataλ siaadλrλ divia. <sup>31</sup> Cλλga gλmaataλ isDiuusi maicaλ λsoimaasi ivuaadami baiyoma Diuusi caλ mosλcaasi λgai ismaacλdλ siaa duutudai Diuusi daidλ ivuaadagi istumaasi Diuusi ipλlidi. <sup>32</sup> Tomali λmo imidagai maicajiomacatadai aatama isλmaadutai duaadi λmoco ismaacλdλ maiñλaadami vuusai dai nλnλaavatu. <sup>33</sup> Isλgai maitarDiuusi ootosadλcamudai maitistutiadamudai ispoduucai ivuaadagi —astatλdai λgai ismaacλdλ maiñλaadatadai.

<sup>34</sup> Amaasi λгаа itatλdai:

—Gadλλdλ λλmadu aapi λrsoimaasi ivuaadami dai vλλascaλrλ aapi gλrmaatλtulda λlidi —astatλdai λjudidíu.

Daidλ quiidamacoga vuusaitu.

<sup>35</sup> Amaasi maí ΔSuusi masiλgλλ quiuupai quiidigamu vuusaitu λcλλli ismaacλdλ maiñλaadatadai. Dai aidλsi ΔSuusi tλλ λgai potatλdai:

—¿Vaavoitudaipλsi aapi λCristo Diuusi maradλ ismaacλdλ tλvai tλvaagiaiñdλrλ? —tatλdai ΔSuusi.

<sup>36</sup> Taidλ λcλλli itatλdai:

—Iñagidañi aapi sioor λgai nai vaavoitudagi aanλ —tatλdai.

<sup>37</sup> Taidλ ΔSuusi aa noragi daidλ itatλdai:

—Nλidapa. Aatagidapa. Aanλana —tatλdai ΔSuusi.

<sup>38</sup> Amaasi λcλλli gatootonacλdλ caquiva ΔSuusi vuidλrλ daidλ itatλdai:

—Giñtλaanλdamiga aanλ gia gλvaavoitudai —tatλdai.

<sup>39</sup> Amaasi ΔSuusi itatλdai:

—Aanλ divia tami oidigi daama dai nλnλaavatuda iñagai λgai ismaacλdλ maiñλnλai, dai λgai ismaacλdλ pocaiti sai cλλga maata caλ Diuusi ñiooquidλ maata na ismaitarvaavoi baiyoma λrλpan ducami maiñλaadami maimaatacatai —atatλdai λSuusi.

<sup>40</sup> Amaasi λmoco λfariseo ismaacλdλ ami daraajatadai itatλdai:

—¿Povaiplas caiti aapi tasai aatama maiñλnλai λrλ? —tatλdai.

<sup>41</sup> Taidλ λSuusi aa noragi daidλ itatλdai:

—Issallicadλ maiñλnλaadamudai aapimλ dai maimaata calcamudai Diuusi ñiooquidλ aidλ gia maitarganduñicamudai aapimλ dλmos aapimλ pocaiti masai cλλga maata caλ Diuusi ñiooquidλ cascλdλ arsoimaasi ivuaadami aapimλ —tatλdai λSuusi.

**10** <sup>1</sup> Vaavuava sai sioora vapacλdagi λmo curararλ daama sλli maisiu quitaagiña sλli λgai gia λrλsivogami. <sup>2</sup> Apastuuru λgai dai nuucada λcañiiru dai λgai gia quitaagiña sλli vapacλi. <sup>3</sup> Acλli ismaacλdλ quitaagiña claacana dai nuucadacana λcañiiru tucarλ siuu duucu ami diviagi apastuuru λgai otoma cupioscλiña. λcañiiru cλλ maata calcana apastuuru ñiooquidλ. Apastuuru vapaidiña λcañiiru poduucai istaltagida λgai dai vuvaidi λgai curaraiñdλrλ. <sup>4</sup> Dai cavuvaidacai vλsi λcañiiru apastuuru baitλqui imλiña vaidλ λcañiiru oidiña. λcañiiru cλλ maata ñiooquidλ apastuuru cascλdλ. <sup>5</sup> Dλmos λcañiiru maioidátucui λmoco ismaacλdλ maimaata λgai baiyoma vopooyiña λgai maimaatacatai ñiooquidλ —tatλdai λSuusi.

<sup>6</sup> λSuusi aagidi gomaasi ipλlidityai ismamaatatuldagi λoodami naana maasi istumaasi dλmos λgai maimaata caλ.

<sup>7</sup> Amaasi λSuusi λpaamu aagidi λoodami daidλ itatλdai:

—Vaavuava iñsaanλ λrλpan ducami λcurarai quitaagiñagadλ siaa sλli vapacλi λcañiiru. <sup>8</sup> Vλsi λmamaatatuldiadami yaatavogami ismaacλdλ dada maiquiaa diviacai aanλ λgai λrλsivogami ducami dλmos Diuusi maamaradλ maioidátucui λgai. <sup>9</sup> Vaavuava iñsaanλ λrλpan ducami λmo quitaagiña. Sioora ipλliadagi isivuaadagi istumaasi Diuusi ipλlidi giñvaavoitudaitai λgai gia poduucai cλλgacarλ vuvacλi. Daidλ λvaavoitudadami λrλpan ducami cañiiru ismaacλdλ apastuuru vλs tucagi vaapasai λcurararλ dai vλs tasai nunucadai.

<sup>10</sup> λrλsivogami dada dai mosλcaasi mosgaλsidiña dai coodaiña dai siaa vuaadana naana maasi istumaasi dλmos aanλ divia vaidλ λoodami tomastuigaco oidaca agai cλλgacarλ vuvacλitai dai vai sallicadλ baiganλliaracλdλ oidacana. <sup>11</sup> Amo pastuuru cλλ tuigacami cλλga nunucada gasosoiga cañiiru tomasi gamuaatu sai maicuucuna λsλyi. Dai aanλ λrλpan ducami λmo pastuuru cλλ tuigacami. <sup>12</sup> Dλmos amo pastuuru ismaacλdλ maitarsosiacami λgai gia mosmλmλraiña siuu duucu tλagiagi λmo sλyi dai dadagitoi λcañiiru. Vaidλ λsλyi bλbλyiña λmo λcañiiru vaidλ λgaa aipaco vopooyiña. <sup>13</sup> Apastuuru

maitarsosiacamicana cascada mamaraña dai maivuaama alidiña  
lcañiirucada.

<sup>14</sup> Aana anarapan ducami amo pastuuru cca tuigacami ismaacada cca  
maat gasonoiga cañiiru dai lcañiiru cca maat gupastuuruga.

<sup>15</sup> Poduucai isduucai Diuusi giñooga cca giñmaat dai aana cca  
maat giñooca. Dai aana sallyada soñamu sioora giñvaavoitudagi dai  
aana muuquimu vai agai cagacara vuvaiquiagi. <sup>16</sup> Dai oidaga aa oodami  
ismaacada maitarjudidú ismaacada giñvaavoituda agai ara. Dai aana  
cagacara vuvaidamu. Quiaa arsiaba oidacami agai damos aimu  
istuigaco isagai amadu aa giñvaavoitudadami aramo aadunumaca agai  
dai viaaca agai amo baitacaacami.

<sup>17</sup> Aana muuquimu dai apamu duaacamu vai poduucai cagacara  
vuvaiquiagi oodami. Cascada giñoigadai giñooca. <sup>18</sup> Tomali amaadutai  
maitistutuidi isgiñmuuagi ismaitiñdagitu aana. Vascara iñdagitamu  
aana masgiñmuaagi mosaana ipalidi cascada. Aana viaa sallyami  
isdagituagi isgiñmuaagi dai aana viaa guvucadagai isapamu duaacagi.  
Diuusi giñooca giñmaa sallyami dai guvucadagai cascada —tatadai  
asuusi.

<sup>19</sup> Aidasi ajudidú talaañdamigada caa gomaasi amoco aagai amo  
istumaasi dai aa aagai amai istumaasi. <sup>20</sup> Dai muidutai pocaiti:

—iGoovai viaa amo Diaavora talañicaruda di! Sallyada  
arvuiirugami goovai. Maitlaagai tascaacagi istumaasi aagai goovai  
—caiti ajudidú.

<sup>21</sup> Damos aa icaiti:

—Isviaacamudai goovai amo Diaavora talañicaruda  
maitistutiadamudai iscala ñiooquiagi poduucai isduucai ñioocai  
goovai. Tomali maitistutiadamudai isduaaidagi amo maiñaadami  
—caiti amoco.

<sup>22</sup> Aidasi asuusi Jerusaleenara daacatadai, aida artoomococatadai. Dai  
aida casi arvagimicatadai ismaacada ivuaadana ajudidú talaagitoitai  
istuigaco idui agaa quiuupai. <sup>23</sup> Daida asuusi moimaitadai agaa  
quiupiarara siaaco Solomoni portaaligada tagidu. <sup>24</sup> Daida  
atalaanadamigada ajudidú socoli guuquiva asuusi abaana daidi  
itatadai:

—¿Pascada garaagida agai isbai aapi sallyada araCristo ischo ara?  
—tatadai agai.

<sup>25</sup> Taida asuusi aa noragi daida itadai:

—Casiant ganaagidi aana damos aapima maitiñvaavoitu. Diuusi  
giñooga giñmaa sallyami ansaida ivuaadana aana naana maasi  
istumaasi gagarducami ismaacada cca cca gamaata iñsioora aana.

<sup>26</sup> Damos aapima maitiñvaavoitudai. Aapima maitargiñaaduñi  
vaavoitudadami cascada, poduucai isduucai casiganaagidi aana.

<sup>27</sup> Giñaaduñi vaavoitudadami cca maat giñmamaatatuldaraga daida



giñallmadu ajioopai. Dai aana cllaga maata giñaaduñi vaavoitudadami.

<sup>28</sup> Aana cllagacara vuvaidi agai vai tomastuigaco oidacana tavaagiara.

Maitiipu sioora istutuidi isgiñvoopoidagi giñaaduñi vaavoitudadami.

<sup>29</sup> Diuusi giñooga agai daida lllcovai vuvaitu agai saida

giñvaavoitudana. Diuusi giñooga slllicamigada vaamioma namaga istomasioorai dai cascada maitiipu sioora istutuidi isvoopoidagi giñooga

giñaaduñi vaavoitudadami. <sup>30</sup> Aana llmadu giñooga viaa agai vaa

slllicami daida agai vaa tllgitoidagai dai agai vaa guvucadagai

—tlladai llSuusi.

<sup>31</sup> Amaasi lljudidú llpamu vui ojoodai dai maicarsa agaitadai llSuusi.

<sup>32</sup> Taida llSuusi itlladai:

—Casivuaadana aana mui naana maasi gllgarducami guvucadadllada giñooga aapima gllnsaagida. ¿Maascada llgaicada giñmaicarsa agai aapima? —tlladai llSuusi.

<sup>33</sup> Taida lljudidú aa noragi daida itlladai:

—Maisiu ivuaadai aapi llmo istumaasi gllducami aatama gllmaicarsa agai vui ñioocaitai aapi Diuusi aagaitai sai aapi llDiuusi llmos aapi llrcalli —tlladai lljudidú.

<sup>34</sup> Amaasi llSuusi itlladai:

—Diuusi ñiooquidara pocaiti saida lladunucami lljudidú llrdidiuusi ducami. Diuusi maacai slllicami cascada. <sup>35</sup> Cll maata aatama sai istumaasi oojisi Diuusi ñiooquidara slllicada llrvaavoi. Dai Diuusi pocaiti sai agai ismaacada Diuusi maa llmo slllicami llrdiuusi ducami.

<sup>36</sup> Dai Diuusi llcovai giñvusaitu daida giñootoi tami oidagi daama.

¿Ducatai povaiñtlladai aapima sai aana vui ñioocai Diuusi aagaitai

ansaida llraana Diuusi marada? <sup>37</sup> Aana ivueeyi naana maasi

gllgarducami. Diuusi giñooga giñmaa llmo slllicami cascada. Dai

cascada allasi gllagagai isaapima giñvaavoitudagi. <sup>38</sup> Tomasi

maivaavoitudai aapima istumaasi gllnaagidi aana vllscara cllaga maata aapima isivuaadana aana naana maasi istumaasi gllgarducami dai

gomaasicada allasi gllagagai isvaavoitudagi iñsaana llrdiuusi marada dai istavai aana tavaagiaindara dai poduucai vaavoitudagi sai Diuusi

giñooga aana giñallmadu daja dai sai aana Diuusi giñooga llmadu daja

—tlladai llSuusi.

<sup>39</sup> Taida llpamu lljudidú ipallitadai isllaiyagi llSuusi dai maisagi llmos llSuusi mosdaivunu ii.

<sup>40</sup> Amaasi llSuusi llpamu ii aglll aqui Jordán mlllmojoradara siaaco llquioma gavapaconaitadai llVuaana dai ami daaca agai. <sup>41</sup> Taida mui oodami iji dai mll llidamu llSuusi daida icaiti:

—Tomasi llVuaana maitidui tomali llmo istumaasi gllducami vllscara vllsi istumaasi aagai agai aagaitai idi cllli slllicada llrvaavoi —caiti lloodami.

<sup>42</sup> Tai ami mui oodami vaavoitu llSuusi.

**11** <sup>1</sup> Amo cλali Betaaniara oidacami alia coococatadai. Lázaru tλλgidu λgai. Daidλ λLázaru susuculidλ λrMaría dai Maaruta. <sup>2</sup> María λgai dai λλquioma tai asaiti sigian uuvaicλdλ λSuusi λcasoda daama dai gλcuupacλdλ gaqui. <sup>3</sup> Daidλ María λmadu Maaruta ootoi amo piooñi sai aagidana λSuusi sai alia cooco λLázaru dai potλtdai λpiooñi λSuusi:

—Garbaitλcλaacamiga, alia cooco glaamiiguga Lázaru —tλtdai λpiooñi.

<sup>4</sup> Tai mosmaí λSuusi daidλ icaiti:

—λgai oí coocodagai dai tomasi muuquiagi vλλscara maisiu cascada oí coocodagai. λgai oí coocodagai sai poduucai gooquiara mui oodami maatana issλλlicλdλ viaa guvucadagai Diuusi, dai sai λoodami maatana λpra isalia cλλ tuiga aanλ Diuusi marada —tλtdai λSuusi.

<sup>5</sup> Tomasi λSuusi sλλlicλdλ oigλdai Maaruta λmadλ suculidλ λmadu Lázaru <sup>6</sup> vλλscara anaasi vii λpra goo tasai. <sup>7</sup> Dai gooquiara povartλtdai λgai aatama:

—Timada λpamu Judeeamu —gartλtdai.

<sup>8</sup> Tλtai aatama itλtdai:

—Mamaatλtuldiadami, maiquiaa daivusai mui tasai daidλ λjudidíu mλca Judeera ipλlidadai isgamaicarsagi. ¿Ducatai λpamu mλca imia λlidi aapi? —tλtdai aatama.

<sup>9-10</sup> Taidλ λSuusi povartλtdai:

—Tomali amaadutai maitistutuidi isgiñmuaagi maiquiaa naatocai aanλ giñaa duiñdaga. <sup>11</sup> Garamiiguga Lázaru cooso dai aanλ imia iñagai dai nλñiituda iñagai —gartλtdai λSuusi.

<sup>12</sup> Amaasi aatama itλtdai:

—Gartaaanλdamiga, iscooso λgai aidλ gia casi gλtaumadaimi λgai —tλtdai aatama.

<sup>13</sup> Povartλtdai λSuusi potλiya λlidadai saidλ Lázaru camuu. Damos aatama polλlidadai isarvaavoi iscooso λgai. <sup>14</sup> Amaasi λSuusi sλλli garaagidi dai povartλtdai:

—Camuu Lázaru. <sup>15</sup> Dai cλλgadu ismaiλmadu daacatadai aanλ. Poduucai vaamioma cλλgaduca agai aapima ganvλatarλ, vaamioma giñvaavoituda agai cascada. Tiñda —gartλtdai λSuusi.

<sup>16</sup> Amaasi λTomás masmaacλdλ cuate aagaiña povartλtdai:

—Tλoidá cascada λmapai cooyi aatama —gartλtdai λTomás.

<sup>17</sup> Tai mosaayi λSuusi Betaaniara dai maí iscasi λpλduitadai maaco tasai isyaasapi λLázaru. <sup>18</sup> Betaaniaiñdara miaaga Jerusaleenamu para goo mil dan taan sientó metro λsi. <sup>19</sup> Dai mui judidíu caaayi dai daadiji Maaruta λmadu María camuucucai Lázaru. <sup>20</sup> Aidasi λMaaruta maí isλSuusi camiaadimi, ii λgai dai mλλ vuidara ajia agai. Damos λMaría anaasi quiiyara vii. <sup>21</sup> Daidλ λMaaruta itλtdai λSuusi:

—Giñtlaanadami, istami daacamudai aapi maimuuquimudai giñsiagi. <sup>22</sup> Damos clla maata aana sai Diuusi iduñia agai tomastumaasi istumaasi aagida aapi —tatadai lMaaruta.

<sup>23</sup> Taidal lSuusi itatadai:

—Gasilagi apamu duaacamu —tatadai lSuusi.

<sup>24</sup> Taidal lMaaruta itatadai:

—Ljal, cllaga maata aana sai apamu duaaca agai lgaai silascada aiyagi istuigaco duduaacagi vllasi coidada —tatadai lMaaruta.

<sup>25</sup> Amaasi lSuusi itatadai:

—Aanana lgaai dai apamu duduaacalda iñagai coidada sitomastuigaco oidacamu lgaai. Sioora giñvaavoitudai tomasi muuquiagi vllascara tomastuigaco oidaca agai tavaagilara. <sup>26</sup> Dai sioora oidaga giñvaavoitudaitai lgaai gia maimia agai lDiaavora lmadu. ¿Vaavoitudaipasi aapi imaasi? —tatadai lSuusi.

<sup>27</sup> Taidal lMaaruta itatadai:

—Ljal, vaavoitudiana isaapi lraCristo, Diuusi marada ismaacada tava tavaagiaiñdara. Lgaai vaa ismaacada tavapi nalaracatadai aatama —tatadai lMaaruta.

<sup>28</sup> Caaagidi lMaaruta gomaasi dai ii dai duudusali aagidi gasuculi María dai potatadai:

—Garmamaatatuldiadami cadivia dai gvaidi —astatadai lMaaruta.

<sup>29</sup> Amaasi mosmaí lgaai gomaasi dai clquiva dai ii dai mlla viaatuli lSuusi. <sup>30</sup> Maiquiaa vaatadai lSuusi caayara. Quiaa momllca claacatadai lgaai siaaco aayi lMaaruta. <sup>31</sup> Aidasi ljudidíu ismaacada quiiyara daraacatadai lmadu lMaría tlla isagai tobian duuca clquiva dai otoma vuusai oidi lgaai lMaría. Lgaai povanlidadai isimia agai lgaai mllca siaaco yaasapi silagida dai ami suaacada agai.

<sup>32</sup> Amaasi alcai lMaría mllca siaaco claacatadai lSuusi gtootonacada clquiva lgaai lSuusi vuidara daida itatadai:

—Giñbaitaclaacamiga istami daacamudai aapi maimuuquimudai giñsiisi —tatadai lMaría.

<sup>33</sup> Mostlagacai lSuusi issuanai ljudidíu lmadu lMaría sallcada soigalli lgaai. <sup>34</sup> Daidal itatadai:

—¿Vaaco yaasa apima lgaai? —tatadai lSuusi.

Tai lgaai itatadai:

—Gartlaanadami tiñda pai nida —tatadai lgaai.

<sup>35</sup> Taidal lSuusi soso. <sup>36</sup> Amaasi ljudidíu icaiti:

—Dañi sallcada oigadaitadai goovai —caiti ljudidíu.

<sup>37</sup> Damos llmoco icaiti:

—Idi cllali nanaavatu lmaiñaadami. Cllaga istuidimudai goovai issoiñagi lLázarú simaimuuquimudai lgaai —caiti lgaai.

<sup>38</sup> Taidá ΔSuusi apamu soigallí aidási caajimi atajovai siaaco yaasapi ΔLázaru. Dai atajovai vaacaaacara daja amo odai gaducami. <sup>39</sup> Taidá ΔSuusi itatadai:

—Maigovaiavar daasa goodai —tatadai ΔSuusi.

Taidá ΔMaaruta suculidá amuuquiada itatadai:

—Giñtaanadamiga, casi apadi maaco tasai ismuu goovai dai galiuvai goovai nai iñalidi aaná —tatadai ΔMaaruta.

<sup>40</sup> Damos ΔSuusi itatadai:

—¿Maitasi arvaavoi saidá glaagidi aaná isvaavoitudagi aapi naidagi isDiuusi sállicada viaa guvucadagai? —tatadai ΔSuusi.

<sup>41</sup> Amaasi maigovai daí agai aoodai. Taidá ΔSuusi taí nanlaava daida itatadai Diuusi glooga:

—Giñooga, baigiñalidi aaná aapicada isgiñcaacana aapi siuu duucu gñiooquiada aaná. <sup>42</sup> Caaaga maata aaná isvaascara giñcaacana aapi damos sivi poduucái glaagidi aaná sai vaasi idi oodami ismaacada tanasi guuca vaavoitudagi isaapi giñootoi —tatadai ΔSuusi.

<sup>43</sup> Dai capotlacai ΔSuusi cavami iña daida itai:

—¡Lázaru vuusaiñi! —tatadai.

<sup>44</sup> Tai vuusai amuuquiada dai quiaa biisapicatadai noonovida dai lacasoda amo icusi tavalducamicada. Daida vuivasada ara quiaa biisapi amo icusicada. Taidá ΔSuusi itatadai:

—Upanavurai vaidá istuida aimaraiña —tatadai ΔSuusi.

<sup>45</sup> Dai muidutai ajudidíu ismaacada oidatucuitadai ΔMaría vaavoitu ΔSuusi naiditai isapan duaacali ΔSuusi Lázaru. <sup>46</sup> Damos amoco ajudidíu ismaaca vuidara vaata ΔSuusi iji dai naida agai afariseo dai aagidi istumaasi idui ΔSuusi. <sup>47</sup> Amaasi afariseo amadu atataanadamigada apapaali ganmapagi ajudidíu dudunucami daida itatadai:

—¿Tuma duuna aatama? Idi calli ivueeyi mui naana maasi gagarducami. <sup>48</sup> Ismosdagitu aatama dai maitiduñiagi tomali amo istumaasi muidutai vaavoituda agai agai daida atataanadamigada aromamanu dadimu dai daitudamu garquiuupaiga gaducada dai garcoodamu —tatadai ajudidíu.

<sup>49</sup> Damos amoco vaamioma tataanadamigada ajudidíu saagida ismaacada Caifási tagidu dai aida uumiara agai arbaitalaacamigada apapaali aa noragi daida itatadai:

—Vupuiirugami aapima, maimaata tomali amo istumaasi.

<sup>50</sup> Maimaata aapima isvaamioma arcaagai aatama garvaatara ismuuquiagi amo calli vaasi oodami vaatara dai poduucái maiugitimu vaasi aoodami —astatadai Caifási.

<sup>51</sup> Damos Caifási pocaiti maisiu poduucái tagitoitai lagi agai baiyoma agai arbaitalaacamigada apapaali cascada Diuusi poduucái tagitoli agai ismuuquiagi ΔSuusi ajudidíu vaatara. <sup>52</sup> Dai maisiu mosacaasi

ʌjudidíu vʌʌtarʌ muuquia agaitadai ʌSuusi baiyoma vʌʌsi oodami ismaacʌdʌ aipa oidaga vʌʌsi oidigʌrʌ. <sup>53</sup> Aidʌ tasʌrʌ abiaadʌrʌ tʌtʌaanʌdamigadʌ ʌjudidíu gagaagaimi isducatai muaagi ʌSuusi.

<sup>54</sup> Cascʌdʌ ʌSuusi camaiaimʌrai caayana ʌjudidíu saagida. Baiyoma ii ʌgai Judeeaiñdʌrʌ mʌʌ Efraiinamu ʌmo ali quiiyʌrʌ oidigana ugidana. Dai movaasi daraaja aatʌmʌ ʌʌmadu ʌSuusi.

<sup>55</sup> Aidʌ camiaadimitadai ʌsɪaa duudagai istuigaco ʌjudidíu tʌtʌgitoiña aidasi Diuusi cʌʌgacʌrʌ vuvaitu cajiudadʌ Ejiipituaiñdʌrʌ. ʌsɪaa duudagai pascua tʌʌgidu. Dai mui oodami ʌaali quiiquiaiñdʌrʌ iji Jerusaleenamu dai ami iduñi ʌgai istumaasi gʌaagaitadai siduñiagi maiquiaa ʌʌcai ʌgʌʌ sɪaa duudagai. <sup>56</sup> Gagaagaimi ʌoodami ʌSuusi dai ʌgʌʌ quiuupiʌrʌ guucacatadai dai aipaco gʌntʌcacai daidʌ icaiti:

—¿Tumaasi tʌtʌgitoi aapimʌ? ¿Bais divimu ʌSuusi sivi sɪaa duudagʌrʌ? —ascaiti.

<sup>57</sup> ʌfariseo ʌʌmadu ʌtʌtʌaanʌdamigadʌ ʌpapaali gaaagidi sai sioora matiagi sɪaaco daja ʌSuusi sai aagidaña vaidʌ ʌjudidíu bʌʌjiagi ʌSuusi.

**12** <sup>1</sup> Quiaa viʌʌgacatadai naadami tasai isaayagi ʌsɪaa duudagai taidʌ ʌSuusi ii Betaaniamu. Ami oidacatadai ʌLázarʌ ʌgai vaa ismaacʌdʌ ʌSuusi ʌpamu duaacali ʌcoidadʌ saagidaiñdʌrʌ. <sup>2</sup> Tai ami ʌoodami vaí ʌSuusi sai gauugana. Taidʌ ʌMaaruta gabibi dai ʌLázarʌ meesa vuidʌrʌ daiva ʌSuusi ʌʌmadu. <sup>3</sup> Amaasi ʌMaría vuaa para taucami litro asaiti sigian uvadami sʌʌlicʌdʌ namʌacami. Dai tʌi ʌgai ʌasaiti ʌSuusi ʌʌcasodʌ dai gʌcuupacʌdʌ gaqui. Tai sʌʌlicʌdʌ sigian uvaitu vʌʌsi ʌquiiʌrʌ. <sup>4</sup> Amaasi ʌUudasi Iscaliote ʌmo maatarʌdamigadʌ ʌSuusi ñiooqui ʌSuusi. ʌgai vaa Uudasi ʌrSimuñi maradʌ daidʌ gatʌʌgida agaitadai ʌSuusi daidʌ potʌtʌdai:

<sup>5</sup> —¿Tuisi maitʌgagaara idi asaiti sigian uvadami? Cʌʌga gʌvuiimudai para vaic sientu piisu dai ʌgaicʌdʌ soiñamudai aatʌmʌ ʌsoitutuigami —tʌtʌdai ʌUudasi.

<sup>6</sup> Dʌmos ʌUudasi potʌtʌdai maisiu soigʌʌlidadai ʌgai ʌsoitutuigamicʌdʌ baiyoma ʌrʌʌsivogami ʌgai cascʌdʌ pocaiti. ʌgai ʌrgartumiñsiga nuucadacamicatadai dai gʌrʌʌsidiña. <sup>7</sup> Amaasi ʌSuusi itʌtʌdai:

—Daigitoñi goooqui. Dagitoñi vai bai daasana goovai gogaa asaiti ismaacʌdʌ vii asta mʌsɪʌʌscadʌ giñyaasagi. <sup>8</sup> Vʌʌscʌrʌ oidaca ʌgai soitutuigami gansaagida vʌrai soicʌda dʌmos aanʌ maivʌʌscʌrʌ oidacamu aapimʌ gansaagida —tʌtʌdai ʌSuusi.

<sup>9</sup> Muidutai ʌjudidíu maí isʌSuusi Betaaniʌrʌ daacatadai. Dai mʌʌca iji maisiu mosʌcaasi nʌidi ʌlidadai ʌSuusi dʌmos nʌidi ʌlidadai ʌLázarʌ ʌʌrʌ. ʌgai vaa Lázarʌ ismaacʌdʌ ʌSuusi duaacali coidʌ saagidaiñdʌrʌ.

<sup>10-11</sup> Dai muidutai judidíu maí isʌSuusi duaacali ʌLázarʌ dai cascʌdʌ gajiaadʌrʌ viaa ʌjudidíu vaavoidaragadʌ dai vaavoitudaimi ʌSuusi. Cascʌdʌ ʌtʌtʌaanʌdamigadʌ ʌpapaali bai idui ismuaagi ʌLázarʌ ʌʌrʌ.

<sup>12</sup> Mui oodami Jerusaleenara dada gosiaa duudagara. Dai cajioma hoodami sai siaadico divia agaitadai ASuusi Jerusaleenara. <sup>13</sup> Amaasi hoodami guicuma souvali maamarada dai iji dai mala vuidara aayi ASuusi dai iinaquimi daida icaiti:

—Alia siaa duutudai aatama Diuusi. Aatama ipalidi sai Diuusi alia calgacara najadagi araigada ajudidíu ismaacada divia Diuusi guvucadadacada —caiti hoodami.

<sup>14</sup> Taida ASuusi tala amo asniitu dai dan daiva poduucai isduucai gaaagidi Diuusi niooquituldiadamigada Diuusi niooquidara dai podu ooja:

<sup>15</sup> Maitavar duduaadicuda aapima Jerusaleenara oidacami.

Dañi barimai garaiga amo asniitu dan daitugai.  
Asduu ooja Diuusi niooquidara.

<sup>16</sup> Aida aradi gomaasi maimai aatama mamaatardamigada ASuusi istuisi podui. Damos gooquilara aidasi ASuusi aramu nora tavaagiamu aida gia tagitu aatama isDiuusi niooquituldiadamigada ooja Diuusi niooquidara aagaitai ACristo dai sai poduucai araduñia agaitadai.

<sup>17</sup> Hoodami ismaacada moguucacatadai ASuusi amadu aidasi agai vai ALázarú quiaa yaasapicatai agai dai naidi agai isaSuusi duaacali ALázarú coidada saagidiaiñdara aagidi aa oodami istumaasi naidi. <sup>18</sup> Cascada iji hoodami dai mala vuidara aayi ASuusi. Cal maata hoodami isaSuusi idui amo istumaasi gaducami. <sup>19</sup> Amaasi afariseo aipaco ganaagidi daida icaiti:

—Dañi. Maitistutuidi aatama isbaiyagi ASuusi sivi. Vascatai oidátucui agai cascada —ascaiti afariseo.

<sup>20</sup> Hoodami saagida ajioopaitadai amo giliego. Agai dada Jerusaleenara sai siaa duutuda agai Diuusi asiaa duudagara. <sup>21</sup> Dai agai miaadara guuquiva aPiili ismaacada arBetasaidara oidacami. Betasaida aramo ali quii Galilea davalriara. Daida hoodami giliego itatadai aPiili:

—Aapi cali, aatama naida aralidi ASuusi —astatadai giliego.

<sup>22</sup> Taida aPiili ii dai aagidi Aandarasi. Taida vagoocatai iji dai aagidi ASuusi. <sup>23</sup> Amaasi ASuusi itatadai:

—Aana aragai ismaacada viaa amo sallicami dai caaayi istuigaco matiagi oodami isvaamioma namaga giñsallicamiga sitomasmaascada sallicami. <sup>24</sup> Vaavuava isamo caida taligi vascara mosaliamaducana asta masiascada asiagi vai vusacai vupusiada dai galrai vai uugiatai astucai dai muuratai vai muidarai taligi. <sup>25</sup> Sioora ivuaadagi lagi istumaasi ipalidi, agai gia iimimu adiaavora amadu, damos sioora maiivuaadagi lagi istumaasi ipalidi tami oidigi daama agai gia calgacara vuusaimu dai tomastuigaco oidacamu tavaagiara.

<sup>26</sup> Isamaadutai giñsoicada aliadagi glaagai isgiñoidátucudagi dai tomasiaaco aimarda ana movaasi aimaradagi agai lara. Dai sioora giñsoicai, giñooga calgacara najada agai, agai.

<sup>27</sup> Camuquiadan tada aanλ soigiñλlidityai. Damos vλλscara maiaagidamu aanλ giñooga sai giñsoiñana ismaisii soimaasi taatagi aanλ. Aanλ divia tami oidi daama dai soimaasi taata iñagai dai muuquia iñagai oodami vλλtarλ, cascλdλ maiaagidamu aanλ giñooga sai giñsoiñana nai maisoimaasi taata aanλ. <sup>28</sup> Baiyoma aagidamu aanλ giñooga sai vλλsi oodami maatana sai Diuusi λrbaitλcλaacamigadλ vλλsi oidigi dama oidacami dai sai vλλscatai siaa duutuadagi Diuusi —tatλdai λSuusi.

Amaasi ñioo Diuusi tλvaagiaiñdλrλ daidλ itatλdai λgai λSuusi:

—λoodami gia maata isaapi siaa giñduutudai soimaasi taatamai aapi cascλdλ —tatλdai Diuusi.

<sup>29</sup> Taidλ λoodami ismaacλdλ novaasi guucacatadai daidλ cai isDiuusi ñioo icaiti sai covoi oidigi dai aa oodami icaiti:

—λmo tλaañicarudλ Diuusi ñiooqui —caiti.

<sup>30</sup> Amaasi λSuusi potatλdai λoodami:

—Pocaiti giñooga sai aapimλ maatana isλgai cλλgacλrλ giñnλidi.

<sup>31</sup> Camiaadimi istuigaco camainamλaca agai λDiaavora sλλlicamigadλ tami oidigi daama baiyoma aanλ iñsλλlicamiga namλaca agai. <sup>32</sup> Dai masiλλscadλ giñsiisagi curusiaba Diuusi soiña agai muidutai vλλsi oidigi daama sai giñvaavoitudana —tatλdai λSuusi.

<sup>33</sup> Potatλdai λSuusi sai maatana λoodami sducatai muuquia agai λgai.

<sup>34</sup> Taidλ λoodami aa noragi daidλ itatλdai:

—Diuusi ñiooquidλrλ pocaiti saidλ λCristo tomastuigaco oidaca agai. ¿Ducata caiti aapi saidλ λoodami siisapa agai λmo curusiaba λgai ismaacλdλ viaa λmo sλλlicami? ¿Sioora λgai ismaacλdλ viaa λmo sλλlicami? —tatλdai λoodami.

<sup>35</sup> Amaasi λSuusi itatλdai:

—Aanλ quiaa daacamu aapimλ λλmadu λrλ chiλλqui tasai dai ganmamaatulda iñagai aanλ. Cλλgavar giñcaλca aapimλ istumaasi gλnaagidi aanλ vai poduucai cλλgacλrλ oidacagi dai cλλgacλrλ vuvaquiagi. Sioora maicλλgacλrλ oidaga maimaata siaaco iimia agai coocai. <sup>36</sup> Aliasi gλaagai isvaavoitudadagi aapimλ istumaasi ganmamaatatuldi aanλ quiaa daacatai aanλ aapimλ ganλλmadu vai poduucai cλλgacλrλ oidaca aapimλ —tatλdai λSuusi.

Caaagidacai λSuusi imaasi ii abiaadλrλ dai gλλλsto taidλ λoodami camaitλλ.

<sup>37</sup> λSuusi idui mui naana maasi istumaasi gargarducami λoodami vuitapi damos vλλscara maivaavoitu λgai. <sup>38</sup> Poduucai λrλdui istumaasi gaaagidiña Diuusi ñiooquituldiadamigadλ Isáíacaru potatλdai λgai Diuusi:

GiñDiuusiga baitoma tomali λmaadutai maivaavoitu aidλsi aagidi aatλmλ gλñiñoquituldiadamiga gλñiooqui λoodami.

Tomasi loodami nλidi issλλlicλdλ viaa aapi giñDiuusi guvucadagai  
vλλscara maimaata nλidi istumaasi λpλdui.

Astλtλdai Isaíacaru.

<sup>39</sup> Dai Isaíacaru ooja λpλ istuusi maitistutuidi loodami isvaavoitudagi  
dai podu ooja:

<sup>40</sup> Nλijadamu λgai istumaasi ivueeyi Diuusi dλmos Diuusi maidagito  
ismaata nλijadagi.

Ducami iscuupicagi vuupuidλ.

Caλ λgai Diuusi ñiooquidλ dλmos Diuusi maidagito ismaata caλcagi.

Dai Diuusi pocaiti: “λgai maiλma duucaí gantλagito λlidi dai  
maitλnvaavoitu vai poduucái cλλgacara gλnvuvidan aana”,  
ascaiti Diuusi.

Asduucaí ooja Isaíacaru.

<sup>41</sup> Pocaiti Isaíacaru aagaitai λCristo. Isaía nλidi λCristo gλcoosigara  
dai poduucái maí issλλlicλdλ vaamioma viaa guvucadagai λCristo  
sitomasioora dai isvaamioma tλaanλi sitomasioora.

<sup>42</sup> Dλmos vλλscara muidutai λjudidú tλaanλdamigadλ vaavoitu  
λSuusi dλmos maiaagidi vλλsi oodami. λgai λbλidi ismaatλmudai  
λfariseo. λgai camaidagitu isvaapaquiagi λquiupaigadara. <sup>43</sup> Vaamioma  
oojoidi λgai isloodami cλλgacara nλijadagi siλDiuusi.

<sup>44</sup> λsuusi cavami iña daidλ icaiti:

—Tomasioora sioora iñvaavoitudagi λgai vaavoitudai λpλ Diuusi  
giñooga. λgai λgai daidλ giñootoi. <sup>45</sup> Dai tomasioora sioora maata  
istuiga aana cλλga maata istuiga λgai ismaacλdλ giñootoi. <sup>46</sup> Aana  
andivia tami oidigi daama vai loodami maata istumaasi Diuusi  
ipλidi isivuaadagi dai divia aana sai sioora giñvaavoitudagi  
camaisoimaasi ivuaadagi. <sup>47</sup> Tomasioora sioora caλcagi istumaasi  
gaaagiada aana dai maitiñλλgiadagi aana maitaraλgai ismaacλdλ  
gaaagida iñagai isducatai soimaasi taata agai λgai. Aana divia tami  
oidigi daama sai cλλgacara vuuvacana oodami, dai maisiu aagida iñagai  
oodami isducatai soimaasi taata agai λgai. <sup>48</sup> Tomasioora sioora  
gajiaadara giñviaa aana dai maivaavoitudai giññiooqui λgai gia  
sλλlicλdλ soimaasi taata agai siλλscadλ caugitiλgi oidigi.  
Giñmamaatλtuldiaragacλdλ cλλga gλmaatλmu isλgai λrsoimaasi  
ivuaadami. <sup>49</sup> Istumaasi aagai aana maitaraan λgi giññiooqui baiyoma  
aana aagai mosλcaasi istumaasi ipλidi giñooga. λgai giñootoi daidλ  
giñaagidi istumaasi gλnaagida aana dai istumaasi gλnmaatλtuldiagi  
aana. <sup>50</sup> Dai caλ maata aana sai istumaasi giñaagidi giñooga ansai  
gaaagidana gomaasicλdλ cλλgacara vuvacai oodami. Cascadλ aana  
angaaagidi mosλcaasi istumaasi giñtλjai giñooga ansai gaaagidana  
—caiti λSuusi loodami.

**13** <sup>1</sup> Dai cayoga aayitadai λsiaa duudagai istuigaco λjudidú  
tλtagitoiña aidλsi Diuusi cλλgacara vuvaitu Ejiipituañdara,



mosamo tasai vialaga. Camaatacatadai ASuusi iscaaayi istuigaco daivunu imia agai agai idi oidigiaiñdara dai apamu noragia agai malca siaaco daja oogada. ASuusi sallicada oigadai vasi ismaacada vaavoitudai agai tami oidi daama, vasi gaibadagacada oigadai agai.

<sup>2</sup> Dai ASuusi amadu aatama mamaatardamigada gacueeyitadai tucara. Taida laquioma abiaadara ADiaavora divia Simuñi marada AUudasi Iscaliote amadu dai ipalitu isgatalgida agai ASuusi sai balna agai ismaacada vuidara vatacatadai. <sup>3</sup> ASuusi maatacatadai isDiuusi oogada agai ootoi tami oidi daama tavaagiaiñdara dai isapamu gaamu aa gasiagi Diuusi amadu. Dai agai maatacatadai lara isloogada camaa guvucadagai sai taaanliña vallasacatai. <sup>4</sup> Daida quiaa acueeyitadai ASuusi amadu aatama mamaatardamigada dai calquiva agai dai maigo dai gadaamanaga yuucusi dai bai amo gaquidacarui dai gapuraan vuu. <sup>5</sup> Amaasi toa suudagi amo vaatejara dai glaagacai garvacuañimi garllcaso aatama mamaatardamigada. Dai gaquigi gaquidacarucada ismaacada gapuraana vuutadai.

<sup>6</sup> Dai aidasi vacuaaña agaitadai agai ASimuñi Piiduru llcasoda agai potatadai:

—¿Aana iñllcaso pasvacuaana agai lara? —tatadai.

<sup>7</sup> Taida ASuusi aa noragi daida itatadai:

—Sivi maimaata naidi aapi istuma vueeyi aana damos gooquilara gia maata naidamu aapi —tatadai.

<sup>8</sup> Damos APiiduru itatadai:

—Aana giñllcaso gia tomali amo imidagai maitiñvacuaañdamu aapi —tatadai.

Taida ASuusi itatadai:

—Ismaivacuaana aana gllcaso aida gia aapia maitargiñaduñi —tatadai.

<sup>9</sup> Taida ASimuñi Piiduru itatadai:

—Giñbaitllcaacamiga aida gia maisiu mosacaasi giñllcaso vacuaanamu aapi, glaagai pasvacuaanagi aapi giñnoonovi daida giñmoo lara —tatadai.

<sup>10</sup> Damos ASuusi itatadai:

—Siora utudami ganvapaataviagi maitlaagai isvasi tuucugada vacuaanagi mosacaasi llcasoda glaagai isvacuaanagi. Dai aapima cavuaañicam vii damos maisiu vllscatai —tatadai ASuusi.

<sup>11</sup> Cal maí ASuusi siora talgida agaitadai, cascada pocaiti sai maivllscatai vuaañicam vii, poduucai tliya alidi ASuusi isarsoimaasi ivuaadami agai ismaacada talgida agaitadai.

<sup>12</sup> Dai canaato vacuaañdacai ASuusi aatama mamaatardamigada llcasoda apamu glai gadaamanaga yuucusi dai apamu daiva meesa vuidara. Daida itatadai aatama mamaatardamigada:

—¿Maatamasi naidi aapima istumaasi idui aana aapimacada?  
<sup>13</sup> Aapima mamaatatuldiadami dai baitacaaacami giñaagai daida  
 arvaavoi iñsaana armamaatatuldiadami daida arbaitacaaacami cascada  
 poduucai canga aagai aapima. <sup>14</sup> Dai aana iñmaacada  
 argamamaatatuldiadamiga daida argabaitacaaacamiga cavacoi aana  
 aapima ganllacaso cascada aliasi glaagai masiaipacoga  
 ganvacuaañdiadagi aapima ganllacaso. <sup>15</sup> Aapima aliasi glaagai  
 masivuaadagi lapa isducatai ivueeyi aana. <sup>16</sup> Vaavuava istumaasi  
 ganaagidi aana sai tomali amo pioñi maivaamioma namaga isgaaamu  
 dai tomali amo ootocami maivaamioma namaga sia lagi ismaaca  
 ootoi. <sup>17</sup> Masimaata caa aapima vllasi imaasi dai lagiditai caa sallicada  
 baiganliadamu aapima.

<sup>18</sup> Dai aana maivllscatai ganaagai aagaitai masaida arsoimaasi  
 ivuaadami. Caa maata ismaacada acovai vuvaitu aana. Dai vllscara  
 aliasi glaagai islapduñiagai istumaasi aagai Diuusi ñiooquidara dai  
 poduucai aagai: “Lagai vaa ismaacada giñllamadu acueeyi casi  
 giñvuidara gai”, caiti Diuusi ñiooquidara. <sup>19</sup> Ganaagidi aana imaasi  
 maiquiaa lapduucai vai poduucai sillscada lapduñiagi aapima  
 vaavoitudana iñsaana lragai iñmaacada aagai aana. <sup>20</sup> Vaavuava  
 istumaasi ganaagidi aana sai sioora miaadlagidagi giñootosa lagi gia  
 giñmiaadagi aana lapa dai sioora giñmiaadlagidagi aana lagi gia  
 miaadagi lagi ismaacada giñootoi —gartatadai lSuusi.

<sup>21</sup> Caaagidacai lSuusi imaasi sallicada soigallli lagi dai salli aagidi  
 dai potatadai:

—Vaavuava isamaadutai aapima giñtllagida lagi saida giñbllana  
 giñvuidara vlltacami —tatadai lSuusi.

<sup>22</sup> Amaasi aatama mamaatardamigada lagi aipaco garnanlidimi  
 vllscatai maimaatacatai ismaacada aagai lSuusi.

<sup>23</sup> Aana lSuusi abaana daivacai gauu. Aana aliasi giñoigadaiña  
 lSuusi. <sup>24</sup> Vaida lSimuñi Piiduru ganoovicada giñsisigidi ansai tacacana  
 sioora aagai lagi. <sup>25</sup> Amaasi aana aabanion daiva lSuusi daida itatadai:

—Giñbaitacaaacamiga. ¿Vooru aagai aapi? —tatadai aana.

<sup>26</sup> Taida lSuusi giñaa noragi daida povaiñtatadai:

—Vadlidamu aana laachi paana dai sioor maaquia aana lagiava lagi  
 —iñtatadai.

Amaasi vadlitu laachi paana dai maa lUudasi. Lagi armarada Simuñi  
 Iscaliote. <sup>27</sup> Dai mosbai lUudasi lpaana daida lDiaavora vaa ibdagara  
 lagi. Amaasi lSuusi itatadai lUudasi:

—Istumaasi iduñia lagi aapi, otoma iduñi tuduidi —tatadai.

<sup>28</sup> Damos tomali amaadutai ismaacada mees vuidara daraaja  
 maimaata caa istuisi potatadai lSuusi. <sup>29</sup> lUudasi lagi dai bai  
 darasacana vllscatai tumiñsigada cascada llmadutai poduucai  
 gantatagito sai Suusi tlaana issavada lagi amo istumaasi tumiñsicada

asiaa duudagarla vllatarla siapra maaquiagi amo istumaasi  
asoituutuigami. <sup>30</sup> Dai mosgau apaana lUudasi dai vuusai quiidigamu.  
Dai casi artucaracatadai.

<sup>31</sup> Dai mosvuusai lUudasi taidl lSuusi potai:

—Sivi gia maatamu oodami issallicadl viaa aanl guvucadagai aanl  
iñsmaacadl viaa amo sallicami. Dai maatamu lapa issallicadl siaa  
duutudai aanl Diuusi giñooga muucucal aanl curusiaba sai calgacarla  
vuvacana oodami poduucal isduucal agai ipalidi. <sup>32</sup> Silascadl aanl  
iñsmaacadl viaa amo sallicami tlagidagi loodami isDiuusi giñooga  
sallicadl viaa guvucadagai aidl gia Diuusi giñooga tlagidamu oodami  
issallicadl viaa aanl guvucadagai lapa. Dai otoma iduñimu agai  
gomaasi. <sup>33</sup> Giñaaduñi camaitlvapi daacamu aanl aapiml ganlamadu.  
Aapiml giñgaagamu dai maitiñtlagimu. Dai aanl anganaagidi aapiml  
apan duucal aagidi aanl ljudidíu sai mllca siaaco imiagi aanl, aapiml  
maitistutuidi isiimiagi. <sup>34</sup> Dai aanl ganaagidi idi ñiooqui utudui sai  
aapiml aipacoga ganoigladaiña. Poduucal isduucal ganoigladai aanl  
poduucal lapa aliñsi glaagai masiaapiml aipacoga ganoigladagi. <sup>35</sup> Vai  
poduucal vllasi oodami oidi daama calga maatamu masiaapiml  
lrgiñmamaatarlamiga —tatadai lSuusi.

<sup>36</sup> Taidl lSimuñi Piiduru itatadai:

—Giñbaitlcaacamiga, ¿pa imia agai aapi? —tatadai.

Taidl lSuusi itatadai:

—Mllca siaaco imia iñagai aanl aapi maitistutuidi isiñoidági sivi,  
dlamos gooquiarioma giñoidámu aapi —tatadai lSuusi.

<sup>37</sup> Amaasi lPiiduru itatadai:

—Giñbaitlcaacamiga, ¿tuisi maitistutuidi aanl isloidá sivi? Aanl  
baigiñduu iñsmuuiquiagi aapi gvvllatarl —tatadai.

<sup>38</sup> Taidl lSuusi itatadai:

—Mospocaiti aapi isbaiglduu pasmuuquiagi aanl giñvllatarl.  
Baiyoma sivi tucarl maiquiaa cucuicai ltacucu potlimu aapi vaicojo  
ismaitagiñmaatl.

**14** <sup>1</sup> Maitavlvuaama lñliada aapiml. Calgavar vaavoitudada  
Diuusi dai calgavar giñvaavoitudada aanl lapa. <sup>2</sup> Mllca  
siaaco daja giñooga muidu baabaqui. Dai mllca imia iñagai aanl dai  
movai duuñimu aanl siaaco oidaca aapiml. Ismaitarvaavoicamudai  
imaasi aanl gia maitanaagidamudai. <sup>3</sup> Dai caimlcai aanl bai duuñimu  
siaaco oidaca aapiml aidl gia lpan divimu aanl daidl ganvaidacamu  
aanl vai aapiml oidacagi aanl iñlamadu. <sup>4</sup> Aapiml gia cal maatl siaaco  
imia iñagai aanl dai maatl lapa voi —tatadai lSuusi.

<sup>5</sup> Taidl lTomás itatadai:

—Giñbaitlcaacamiga aatml maimaatl siaaco imia agai aapi.  
¿Duucatl maatlana aatml voi? —tatadai.

<sup>6</sup> Taidl lSuusi itatadai:

—Aana voi iñducami aapima ganvattara cascada aanacada aimu aapima malca siaaco daja Diuusi. Dai aanacada maatamu istumaasi arvaavoi. Dai aana ganmaacai ibadagai utudui. Mosacaasi sioora giñvaavoitudagi aimu malca siaaco daja giñooga. <sup>7</sup> Iscaga maatamudai aapima iñsioora aana aida gia maatamudai aapima giñooga arpa. Damos sivi maata aapima agai canaidi agai cascada —tatadai asuusi.

<sup>8</sup> Taida apiili itatadai:

—Giñbaitacaaacamiga, gardagitoñi tasnaida aatama Diuusi garooga. Mosacaasi gomaasi ipalidi aatama —tatadai apiili.

<sup>9</sup> Taida asuusi itatadai:

—Piili, mosaa tavapi daja aana ganlamadu. ¿Ducatai maitiñmaata aapima quiaa? Sioora giñnaidi agai naidi giñooga arpa. ¿Tuipasi giñaagidi iñsaana gandagituagi masnaidagi aapima Diuusi garooga? <sup>10</sup> ¿Maitapasvaavoitudai aapi ismosamadugan tuutuiga aana lamadu garooga? Idi ñiooqui ismaacada ganaagidi aana maisiu lagi giñtagitoidacada aagi aana. Garooga agai daida giñlamadu daja daida giñmaa guvucadagai isiduuna aana aa duiñdagada agai.

<sup>11</sup> Giñvaavoitudavurai aapima islamadugan tuutuiga aana lamadu garooga. Ismaitiñvaavoitudai mosacaasi giññiooquicada aida gia giñvaavoitudavurai aapima anaana maasi gagarducamicada iñsmaacada ivuaadana aana. <sup>12</sup> Sallicada arvaavoi isagai ismaacada giñvaavoitudai iduñimu arpa naana maasi gagarducami poduucai isduucai ivueeyi aana dai asta istumaasi gagarducadioma iduñia agai agai. Aana noragimu malca siaaco daja garooga cascada. <sup>13</sup> Dai siuu duucu daanada aapima Diuusi giñvaavoitudacai taanadavurai istumaasi ipalidi naida ganmaaquimu aana vai poduucai gamaatiagi isviaa guvucadagai giñooga. <sup>14</sup> Sallicada iduñimu aana tomastumaasi istumaasi ismaacada taanadagi aapima giñvaavoitudacai.

<sup>15</sup> Masiaapima iñoigadai lagiditai avarcaaca ismaacada ganaagidi aana. <sup>16</sup> Siaana daanadamu garooga siagai ganootosdamu gaibadaga vai agai gansoicadagi masai vaamioma caga vaavoitudaiña daida baiganliatudagi apan duucai aana gansoicai daida baiganliatudai sivi. Agai vaa agai daida gamaatatuldiamu mosacaasi istumaasi arvaavoi. Dai agai vascara ganlamadu daaca agai. <sup>17</sup> Aoodami maivaavoitudadami maimaata Diuusi Ibaada tomali maimaata istan daja agai cascada maitistutuidi isdagituagi islamadu daacagi. Damos agai cadaja aapima ganlamadu daida ganlamadu daaca agai tomastuigaco cascada aapima maata Diuusi Ibaada. <sup>18</sup> Aana gia maitandagitomu silagi daraaca aapima. Apan divimu aana daida ganlamadu daacamu. <sup>19</sup> Otoma aoodami tami oidi daama oidacami camaitiñnijadamu, damos aapima gia giñtagimamu apamu. Aana gia apamu duaacamu cascada aapima oidaca agai tomastuigaco. <sup>20</sup> Aida gia aapima maatamu iñsaana vascara daja Diuusi giñooga lamadu. Dai

aana vΛascara gΛaΛmadu daja. <sup>21</sup> Ismaadutai maatacagi istumaasi gataaana ai dai Λagiditai caacagi poduucai caΛ maata aana issΛalicada iñoigadai Λgai. Dai Diuusi giñooga oigΛadamu vΛascatai ismaacada giñoigadai. Dai aana Λpa oigΛadamu Λgai. Dai aana maatatuldamu Λgai iñsaana daja Λgai Λmadu —tatadai ΔSuusi.

<sup>22</sup> Aida gia ñioo ΔUudasi (idi aramai Uudasi maisiu Uudasi Iscaliote) dai potatadai:

—Garbaitacaacamiga, ¿ducatai aapi garmaatuldamu mosacaasi aatma pasgarΛmadu daja dai maimaatulda agai loodami maivaavoitudadami? —tatadai.

<sup>23</sup> Taida ΔSuusi itatadai:

—Sioora giñoigadai Λgai gia Λagiditai caacamu giññoiqui. Daida garooga oigΛadamu Λgai. Dai giñooga Λmadu aana daraajamu Λgai Λmadu. <sup>24</sup> Sioora maitiñoigadai Λgai gia maiΛagiditai caΛ giññoiqui. Idi ñiooqui ismaacada gΛnaagidi aana maisiu mosΛagi gΛnaagidi aana baiyoma gomaasi arñiooquida Diuusi giñooga dai Λgai giñootoi.

<sup>25</sup> Aana gΛnaagidi vΛasi imaasi quiaa aimaraitai tami oidi daama aapima gΛaΛmadu. <sup>26</sup> Dai daañidamu aana Diuusi giñooga sai Λgai ootosana galbadaga sai Λgai gannuucadacana daida baiganliatudana. Λgai Λgai daida ganmaatuldiamu vΛasiaacatai dai Λgai gantagitotulda vΛasi istumaasi gΛnaagidi aana.

<sup>27</sup> Canoragimu aana damos aapima daraajamu dai ganiibastacan tadacamu ganiibadaga. VΛascara aana ganiibastudan tadatudamu ganiibadaga maisiu Λpan duucai oodami caiti isiibastudan tadacana. Maitavar vuaama anliada aapima tomali maiΛbiada tomali amo istumaasi. <sup>28</sup> Aapima casi giñcai iscaiti aana isimia iñagai mΛca siaaco daja garooga dai iñsapamu divimu aana dai Λmapai daraajamu aatma. IssΛalicada giñoigΛadamudai aapima aida gia baiganliadamudai caacai iñsimia iñagai aana. Giñooga vaamioma viaa guvucadagai iñsaana cascada. <sup>29</sup> Aana gΛnaagidi imaasi sivi maiquiaa Λpdui vai poduucai siΛscada Λpduñiagi aapima caaga vaavoitudamu istumaasi gΛnaagidi aana.

<sup>30</sup> Camaitavapi gΛnaatagidamu aana aapima. Casi barimui ΔDiaavora. Λgai Λgai dai taaana loodami ismaacada maitiñvaavoitudai. Damos Λgai maitistutuidi aanaada. <sup>31</sup> Damos vΛascara gΛagai ispoduucai Λpduñiagi vai loodami maatiagi iñsaana oigadai garooga daida iñsaana ivueeyi vΛasi istumaasi giñtaana Λgai. Guuquivavurai aapima. Timada tabara.

**15** <sup>1</sup> Uuvasi dΛada iñducami aana. Dai uuvasi dΛada nuucadacami ducami Diuusi garooga. <sup>2</sup> Amaamarada ismaacada maiiibiatu guicumai anuucadacami daida Λgaquiada maamarada guicumai Λpa vai poduucai vaamioma caaga iibiatu auuvasi dΛada. <sup>3</sup> Daida amaamarada ismaacada caaga iibiatu ganducami aapima caaga

giñvaavoitudaitai. <sup>4</sup> Maitavar gajiaadarλ giñviaa aapimλ dai aanλ maigajiaadarλ ganviaa λpλ. Luuvasi maamaradλ maisiu λagi iibiatai. Mosacaasi amaamaradλ ismaacada quiaa arasaca luuvasi dλadλ istutuidi isiibatagi. Dai poduucai aapimacada λpλ. Mosacaasi sioora apiavaavoitudada giñniooqui istutuidi iscλagacara oidacagi.

<sup>5</sup> Uuvasi dλadλ iñducami aanλ dai aapimλ maamaradλ ganducami. Sioora maigajiaadarλ giñviaagi λgai vaamioma cλaga istutuidi iscλagacara oidacagi. Aatamλ amapai daraaja cascada. Aapimλ λagi maitistutuidi isiduñiagi tomali λmo istumaasi cλagaducami. <sup>6</sup> Sioora gajiaadarλ viaa giñniooqui gajiaadarλ viaamu aanλ λpλ, poduucai isduucai gaguicomai luuvasi maamaradλ ismaacada maiiibiatai dai gaquisarλ. Dai gooquiarλ gλampaidi amaamaradλ gaquiada daidλ mamaidi.

<sup>7</sup> Isaapimλ maitiñdagitu dλmos baiyoma apiavaavoitudada giñmamaatatuldaraga aidλ gia giñtaañimu istumaasi ipaliadagi dai aidλ gia aanλ ganmaaquimu. <sup>8</sup> Siλascada aapimλ cλagacara oidacagi poduucai siaa duutuda aapimλ Diuusi, dai poduucai cλaga gλaata isaapimλ argiñmamaatardamiga. <sup>9</sup> Poduucai isduucai giñoigadai giñooga poduucai aanλ λpλ gλanoigadai aapimλ. Apiavar tatagitoda aapimλ iñsganoigadai aanλ. <sup>10</sup> Isλagiadagi aapimλ giñmamaatatuldaraga poduucai tatagitodamu aapimλ iñsganoigadai aanλ. Dai aanλ λpλ λgidi vλasi istumaasi giñaagidi giñooga dai baigiñlidi aanλ giñoigadaitai λgai.

<sup>11</sup> Ganaagidi aanλ idi ñiooqui vai poduucai aapimλ baigλnliadagi aanλ iñλλmadu dai isvλasi gλniibadacada baigλnliada aapimλ. <sup>12</sup> Dai aanλ gantλjai masiapacoga gλnoigλada aapimλ poduucai isduucai gλnoigadai aanλ. <sup>13</sup> Sioora aliλsi oigλadagi λmoco gλaduñi λgai gia bai gaduu ismuuquiagi λgai vλatarλ. <sup>14</sup> Dai aapimλ argiñaaduñicamu masivuaadagi istumaasi ganaagidi aanλ. <sup>15</sup> Aanλ camaigiñpipiooñiga ganaagai. Apiooñi maimaata istuma vueeyi amuda cascada. Baiyoma aanλ giñaaduñi ganaagai. Aanλ casi ganaagidi vλasi istumaasi giñaagidi giñooga cascada. <sup>16</sup> Aapimλ maiacovai giñvusaitu baiyoma aanλ acovai ganvuvaitu aapimλ. Dai aanλ gλnootoi aapimλ sai aagidana giñniooqui aa oodami vλascara cλagacara oidacatai aapimλ. Daidλ giñooga ganmaaquimu vλasi istumaasi taañadagi aapimλ giñvaavoitudaitai.

<sup>17</sup> Dai aanλ gantλaanλi siaipacoga gλnoigλada aapimλ.

<sup>18</sup> Isλoodami gancλadadagi aapimλ gantagitovurai isaana giñcλadaina λgai λpaga. <sup>19</sup> Isaapimλ uurapacadamudai λoodami maivaavoitudadami aidλ gia λgai gλnoigλadamudai poduucai isduucai gλnoigadai λgai aipacoga. Dλmos aanλ acovai ganvuvaitu λoodami maivaavoitudadami saagidiaiñdarλ dai sivi camaiuurapacai aapimλ λgai. Cascada λgai gancλadai. <sup>20</sup> Gantatagitovurai aapimλ isganaagidi aanλ sai tomali λmo piooñi maivaamioma namλga siaamuda. λoodami soimaasi

giñtaatatuli aanλ ismaacλda gaaamu cascλda soimaasi gantaatatuldamu ismaacλda giñpipiooñiga ganducami. Λamo oodami λgidityai caλ giñniooqui poduucai λpλ λmo oodami λgidityai calcamu ganñiooqui.

<sup>21</sup> Vλasi gomaasi iduunimu λgai giñvaavoitudacai aapimλ. λgai maimaata λgai ismaacλda giñootoi cascλda.

<sup>22</sup> Iñsaana maidivimudai dai maiñiooquidamudai λgai aidλ gia λgai maigajiaadara giñviaamudai. Damos aliλsi soimaasi idui λgai gajiaadara giñviaacai maitiipucatai istui. <sup>23</sup> Sioora giñcλdada λgai gia cλdai Diuusi garooga λpλ. <sup>24</sup> Iñsaana maitiduuñimudai λgai saagida naana maasi gλgλducami ismaacλda maitidui tomali λmo λmai λgai maisoimaasi iduunimudai gajiaadara giñviaacai. Damos tomasi λgai nλidi vλasi gomaasi vλascara giñcλdai daidλ λgai cλdai giñooga λpλ.

<sup>25</sup> Aidasi λpλdai imaasi aidλ λpλdai istumaasi caojisi λjudidú sλlicamigadara dai pocaiti: “Giñcλdai λgai maitiipucatai istucudλ”, ascaiti.

<sup>26</sup> Damos daañimu aanλ giñooga vai λgai ootosana galbadaga. Dai siλscada diviagi λgai gansoicadamu masai calga vaavoitudaiña daidλ baiganliatudamu λgai. Dai λgai gia gnaagidamu moscaasi istumaasi λrvaavoi. Dai λgai gnaagidamu naana maasi istumaasi giñaagaitai aanλ. <sup>27</sup> Dai aapimλ λpλ aagidamu aa oodami naana maasi istumaasi cλcλgaducami giñaagaitai aanλ. Aapimλ aanλ iñλλmadu ajioopaitadai tucamidara abiaadara cascλda.

**16** <sup>1</sup> Vλasi imaasi gnaagidi aanλ masai apiacλga vaavoitudaiña. <sup>2-3</sup> Daidλ λjudidú ismaacλda maisλlicada maata Diuusi garooga tomali maisλlicada giñmaata maitandagitamui isaapimλ vappaquiagi quiquiupaigadara. Dai aimu istuigaco λgai vaa gancoodamu pollidityai ispoduucai ivueeyi istumaasi Diuusi ipλidi. <sup>4</sup> Poduucai gnaagidi aanλ vai siλscada λpλduuñiagi gomaasi ismaacλda gnaagidi aanλ aidλ gia tagitomu aapimλ iscasi gnaagidi aanλ.

Aanλ ganλλmadu aimλraitadai cascλda maitanaagidi aanλ imaasi λλquioma. <sup>5</sup> Damos sivi calpamu imimu aanλ mλca siaaco daja giñooga. λgai λgai dai giñootoi tami oidi daama. Dai tomali λmadutai maitiñtacacai aapimλ iñsiaaco imia iñaagai. <sup>6</sup> Baiyoma soiganλλi aapimλ gnaagidacai aanλ imaasi. <sup>7</sup> Damos sλlicada λrvaavoi isvaamioma λrcλλgai aapimλ ganvatarλ iñsimi aanλ. Iñsmiimia aanλ aidλ gia maidivimu λgai ismaacλda gansoicada λgai masai vaamioma calga vaavoitudaiña dai baiganliatudagi. Damos iñsimia aanλ aidλ gia baigovai ootosamu aanλ λgai. <sup>8-11</sup> Siλscada divia λgai maatatuldiadamu oodami isarsoimaasi ivuaadami maitiñvaavoitudacai λgai. Daidλ Diuusi Ibadλ maatatuldiadamu λoodami λpλ iñsaana sλlicada calga giñtagito dai tomali λmo imidagai maisoimaasi idui aanλ. Vλasi imaasi calga maatamu λgai imλcai aanλ mλca siaaco daja giñooga dai aapimλ

camaitiñlijadamu. Daidλ Diiusi Iblaδλ maatλtuldiadamu λoodami isλmo imidagai Diiusi soimaasi taatamituldiamu λoodami maivaavoitudadami. Dai aidλ gia Diiusi soimaasi taatamituldiamu λDiaavora λλpλ.

<sup>12</sup> Quiaa oidaga naana maasi istumaasi gλnaagida iñλlidi aanλ dλmos aapimλ maitistutuidi ismaataλ caλcagi sivi. <sup>13</sup> Siλλscadλ diviagi Diiusi Iblaδλ λgai ganmaatλtuldiamu vλλsi istumaasi λrvaavoi. Vλλsi istumaasi aagai λgai λrvaavoi. λgai ganmaatλtuldiamu maisiu istumaasi λλgi λgai ipλlidi, baiyoma λgai ganmaatλtuldiamu mosλcaasi istumaasi aagidi aanλ. Dai λgai gλnaagidamu istumaasi λpλduñia agai. <sup>14</sup> Dai λgai soicada agai oodami sai siaa giñduutudaiña mamaatλtulditai λgai istumaasi aanλ aagidi. <sup>15</sup> Vλλsi istumaasi aagai giñooga λgai vaa ñiooqui aagai aanλ λλpλ cascλδλ pocaiti aanλ sai Diiusi Iblaδλ ganmaatλtuldiamu istumaasi aagai aanλ.

<sup>16</sup> Caotoma maitiñlijadamu aapimλ dai gooquiλrλ maitλvλpicλδλ λpamu giñtλλgimu. Aanλ imimu tλvaagiamu siaaco daja giñooga cascλδλ —tatλdai λSuusi.

<sup>17</sup> Amaasi λλmoco aatλmλ mamaatλrdamigadλ λSuusi aipaco gartacacaimi dai pocaitimi:

—Istλiya λlidi goovai dai pocaiti tasai caotoma mainλijada ragai aatλmλ dai gooquiλrλ maitλvλpicλδλ λpamu tλλgia ragai. Dai sai imia agai tλvaagiamu siaaco daja oogadλ. <sup>18</sup> Istuisi pocaiti goovai tasai otoma camaitλλgia ragai. Aatλmλ maimaataλ caλ istλiya λlidi goovai —caiti aatλmλ.

<sup>19</sup> λSuusi maatacatadai isaatλmλ tλcaca ipλlidadai λmo istumaasi cascλδλ povartλtλdai:

—Casi gλnaagidi aanλ sai caotoma maitiñlijadamu aapimλ dai gooquiλrλ maitλvλpicλδλ λpamu giñtλλgimu. ¿Gomaasi mλsaagai aapimλ? <sup>20</sup> Sλλλicλδλ aapimλ soiganλliadamu dai suaanλdamu dλmos λoodami maivaavoitudadami baiganλliadamu. Dλmos gλnsoiλliaraga ugitimu sibaiganλliadamu aapimλ. <sup>21</sup> Siλλscadλ λmo ooqui cacoocoagi duaaidia agaitai ali oodami aliλ soimaasi taatacana λgai dλmos siλλscadλ cavuusai λali oodami camaitλgito iscavami cooco baigλλliatugaitai iscavuusai λmo ali oodami. <sup>22</sup> Poduucai aapimλ soiganλlidi sivi dλmos λpan divimu aanλ dai gannλidamu dai aidλ gia sλλlicλδλ baiganλliadamu aapimλ dai maitiipucamu sioora soiganλλliatudagi.

<sup>23</sup> Aidλ tasrλ camaitiñtλcacamu aapimλ tomali λmo istumaasi. Sλλlicλδλ λrvaavoi masiaapimλ tañiagi Diiusi gλrooga tomastumaasi giñvaavoitudacai λgai gia ganmaaquimu istumaasi tañiagi aapimλ.

<sup>24</sup> λλquioma daanλiña aapimλ Diiusi maisiu giñsλλlicamigacλδλ. Sivi gia taanλdavurai aapimλ Diiusi istumaasi tλgitocagi



giñsaalicamigacada dai Diuusi ganmaaquimu vai poduucai saalicada baiganliadamu aapima.

<sup>25</sup> Aana ganaagidi lamo istumaasi ganmaatatulda inliditai ama maasi. Damos aimu istuigaco aana camaipoduucai ganmamaatatuldiadamu baiyoma saali ganaagiadamu aana naana maasi istumaasi aagaitai Diuusi garooga. <sup>26</sup> Dai aidata tara daanidamu aapima Diuusi garooga giñsaalicamigacada. Dai camaitagitocamu aapima innaana daanadagi garooga aapima ganvaatara. <sup>27</sup> Diuusi garooga saalicada ganoigadai ginoigadaitai aapima dai vaavoitudaitai innaana divia malcadara siaaco oidaga Diuusi garooga. <sup>28</sup> Vaavuava innaana divia malcadara siaaco oidaga Diuusi ginooga dai divia aana tami oidi daama. Dai sivi caimadamu aana apamu gaamucu siaaco daja garooga —tatadai asuusi.

<sup>29</sup> Taida aatama asuusi mamaatardamigada potatadai:

—Sivi gia casali garaagidi dai maisiu garaagidi amo istumaasi garmaatatulda liditai ama maasi. <sup>30</sup> Sivi gia cal maata aatama isaapi maata vaasiaacatai. Aapi maitagito isamo oodami gatacaca amo istumaasi. Aapi camaata vasi istumaasi tatagitoi oodami cascada. Imaasicada cavaavoitu aatama isaapi divia malcadara siaaco daja Diuusi —tatadai aatama.

<sup>31</sup> Taida asuusi povartatadai:

—isaalicada masginvaavoitudai aapima? <sup>32</sup> Otoma aimu istuigaco aapima aipacoga voopoimu dai lagi ginviaamu. Damos vaascara mai lagi daacamu aana. Diuusi ginooga ginlamadu daacamu cascada. <sup>33</sup> Vasi imaasi ganaagidi aana vai aapima ganiibastacan tadaca ginvaavoitudacai. Tami oidigi daama saalicada soimaasi taatamu aapima. Damos maitavaruvaam anliada aapima aana gia vaamioma istutuidi sigai ismaacada viaa guvucadagai tami oidi daama —gartatadai asuusi.

**17** <sup>1</sup> Caaagidacai asuusi imaasi dai tai nanaava tavaagi amacoga daida itatadai:

—Ginooga caayi siuu duucu aapi tagidagi oodami innaana gamara viaa guvucadagai dai tagidamu aana oodami issalicada viaa guvucadagai aapi. <sup>2</sup> Aapiapa lagi daida ginmaa saalicami ansai aana taanliña vasi oodami oidi daama oidacami. Dai ansai aana maacana ibadagai utudui vasi ismaacada aapi lco vuvaitu vai lagi vaascara oidacamu aatama garlamadu. <sup>3</sup> Dai soora viaacamu idi ibadagai utudui poduucai lagi gamaata aapi daida ginmaata aana lpa. Daida maata lagi islagi aapi saalicada arDiuusi, dai isaapi ginootoi tami oidigi daama.

<sup>4</sup> Camamaatatuli aana oidacami tami oidi daama isaapi vaamioma viaa guvucadagai sitomasioora. Canaato aana aa duindagai ismaacada gintaiai aapi. <sup>5</sup> Sivi gia ginooga apamu iginmaaca lagi vaa guvucadagai

ismaacada viaacata dai aana aapi amadu maiquiaa tiipucatai oidigi abiaadara.

<sup>6</sup> Camaatatuli aana agai ismaacada aco vuvaitu aapi oidigi daama oidajami saagidiaindara istuiga aapi. Aapi aco vuvaitu agai vaid giñoidatucuiña dai agiditai calcana gñiooqui ismaacada aagidi aana.

<sup>7</sup> Dai sivi agai cal maata ismosacaasi istumaasi giñaagidi aapi agai vaa ñiooqui aagidi aana agai. <sup>8</sup> Poduucai aana aagidi agai gñiooqui ismaacada giñmaa aapi dai agai vaavoitu giñiooqui. Dai agai vaavoitudai lara inšana divia malcadara siaaco daja aapi daida isaapi giñootoi tami oidi daama.

<sup>9</sup> Gadaañli aana pasai nuucadacana agai ismaacada giñoidatucui agai vaa ismaacada aco vuvaitu aapi dai maisiu gdaanli pasai nuucadacana aapi amaivaavoitudadami. <sup>10</sup> Vansi istumaasi viaa aapi aana inñuidaga lara dai vansi istumaasi viaa aana araapi gatuidaga lara. Dai vansi aapi gamaamara aana giñmaamara lara. Sallizada siaa giñduutuadamu oodami naiditai isducatai ivueeyi agai ismaacada giñvaavoitudai.

<sup>11</sup> Aana gia camaiviimu tami oidi daama baiyoma imimu aana malca siaaco daja aapi. Damos agai gia viimu tami oidi daama. Giñooga aapi tomali amo imidagai maisoimaasi ivueeyi sallizada calga tagito aapi. Nuucadañi aapi gguvucadacada agai ismaacada aco vuvaitu aapi vai agai viaacagi amo tagitoidagai aran duucai aatama viaa amo tagitoidagai. <sup>12</sup> Aidasi quiaa aimaraitadai aana agai amadu tami oidi daama calga nuucadatadai aana gguvucadacada agai ismaacada aco vuvaitu aapi dai soicitadai aana sai apiavaavoitudaiña. Tomali amoco maigajiaadara giñviaa mosaca amoco agai ismaacada amadu daja adiaavora dai poduucai aradi ismaacada casi ooja Diusi ñiooquidara.

<sup>13</sup> Dai sivi caimia inñagai aana malca siaaco daja aapi. Damos quiaa daacatai aana tami oidi daama aagidi aana vansi imaasi giñmamaatardamiga vai agai baiganliada poduucai isduucai baigiñalidi aana. <sup>14</sup> Camaa aana gñiooqui agai. Daida amaivaavoitudadami sallizada caldai vaavoitudadami.

Vaavoitudadami camaisoiduucai oidaga cascada. Vaavoitudadami calgacara oidaga giñlapan duucai. <sup>15</sup> Aana maitdaanli pasai vuvaidana vaavoitudadami oidigi daamaiñdara mosacaasi gdaanli aana pasai sobicadana adiaavora vai agai maisoimaasi duiñtuldana.

<sup>16</sup> Aana gia maisoiduu oidaga daida giñmamaatardamiga maisoiduu oidaga poduucai isduucai soiduu oidaga amaivaavoitudadami.

<sup>17</sup> Soicadañi aapi giñmamaatardamiga vai agai sallizada calga gantatagiticana dai calga oidacagi vaavoitudacai agai gñiooqui. Gñiooqui sallizada arvaavoi cascada.

<sup>18</sup> Poduucai isduucai aapi giñootoi tami oidi daama aana lara ootosa giñmamaatardamiga vai aagidiana agai gñiooqui aoodami tami oidi daama oidacami. <sup>19</sup> Dai

aana gia saalicada gaaagidi vaaasi istumaasi giñtaanai aapi vai poduucai agai ara saalicada gaaagiadagi dai caagacara oidacagi.

<sup>20</sup> Maisiu mosacaasi gadaanai aana pasai soicaiña giñmamaatardamiga baiyoma gadaanai aana pasai soicaiña agaa ismaacada vaavoituda agai aagidacai giñmamaatardamiga gñiooqui.

<sup>21</sup> Dai gadaanai aana giñooga isagai vaascatai mosamadugan duucai tatagitoiña an duucai aatama mosamadugan duucai tatagitoi. Mosamadugan duucai tatagitodacai agai poduucai aoodami oidi daama oidacami vaavoituda agai pasigiñootoi aapi tami oidi daama.

<sup>22</sup> Poduucai isduucai aapi giñooga giñsaa duutudai iñlamadu aimaraitai poduucai ara aana siaa duutudai giñmamaatardamiga lamadu aimaraitai aana. <sup>23</sup> Agai lamadu daja aana. Dai aapi giñlamadu daja. Dai poduucai amadugan duucai tatagitoi agai daida poduucai amaivaavoitudadami maatamu isaapi giñootoi daida isaapi oigadai giñmamaatardamiga poduucai isduucai giñoigadai aapi.

<sup>24</sup> Giñooga, aapi aco vuvaitu agai aana iñvatar. Dai aana ipalidi isagai giñlama daraajagi dai naidagi iñsaana viaa amo saalicami ismaacada giñmaa aapi dai iñsaana aramo ga taaanadami malca siaaco daja aapi. Maiquiaa caquivacai oidigi abiaadara giñoigadai aapi cascada giñmaa asalicami. <sup>25</sup> Giñooga aapi ivueeyi mosacaasi istumaasi arsaalicami. Aoodami maivaavoitudadami maitamaata damos aana gia gamaata. Daida giñmamaatardamiga ca maata isaapi giñootoi ansai diviana tami. <sup>26</sup> Aana casi aagidi agai istuiga aapi. Dai quiaa aagidimi aana agai istuiga aapi, vai poduucai agai giñoigadagi poduucai isduucai aapi giñoigadai, lamadu daacatai aana agai —tatadai asuusi gaoga.

**18** <sup>1</sup> Dai casi aagidacai asuusi imaasi ii agai aatama mamaatardamigada lamadu malmocoradara laqui Sedaróni malca siaaco muidu oliivosi dadada. Dai movaapa agai uusi saagida.

<sup>2</sup> Daida auudasi caga maatacatadai ami, asuusi lamadu aatama mamaatardamigada agai duudatai ami garampaidiña cascada. auudasi agai dai ami gatagida agaitadai asuusi masai balcaña dai muaana.

<sup>3</sup> Taida auudasi ami divia siaaco daacataidai asuusi dai vaidati mui sandaar. Siasa guviernu sandaarugada icaasi ajudidú quiuupaigada sandaarugada ismaacada ootoi abitaaguucacamigada papaali daida fariseo. Asandaaru vucati mamaastai dai cuudagi. <sup>4</sup> Damos asuusi camaatacatai vaaasi istumaasi aradunia agaitai vuidara caquiva asandaaru dai tacacai dai potadai:

—¿Moor gaagai aapima? —tatadai.

<sup>5</sup> Taida asandaaru aa noragi daida itadai:

—Gaagai aatama asuusi Nasareetara oidacami —tatadai.

Taida asuusi aa noragi daida itadai:

—Aanava —tatadai.

Taidλ asandaaru saagida cλλca λUudasi. λgai vaa λgai daidλ gatλλgi λSuusi. <sup>6</sup> Aidλsi λSuusi itλtλdai: “Aanλanλ”, taidλ asandaaru taí suuli dλvλλrapi. <sup>7</sup> Taidλ λSuusi mostλcacai λpλpλ asandaaru daidλ itλtλdai: —¿Moor gaagai aapimλ? —tλtλdai.

Taidλ asandaaru itλtλdai:

—Gaagai aatλmλ λSuusi Nasareetarλ oidajami —tλtλdai.

<sup>8</sup> Amaasi λSuusi itλtλdai:

—Casi gλnaagidi aanλava. Isgiñgaagaimi aapimλ, dagitavurai vai iimλna idi ismaacλdλ giñλλmadu guuca —tλtλdai.

<sup>9</sup> Dai mopovλdui dai λpλdui istumaasi caaagaitaidai λSuusi: “Ismaacλdλ λco vuvaitu giñooga tomali λmaadutai maitiñvoopoji”, caititadai λSuusi. <sup>10</sup> Amaasi Simuñi Piiduru vusaitu gλcusiru dai λgaicλdλ iquitλ naacadλ sλλlisa padλrλ Malico. λgai λrpiooñigadλ λbaitλcλaacamigadλ λpapaali. <sup>11</sup> Dλmos λSuusi itλtλdai Piiduru:

—λpamu igλcubiertagarλ cλλsa gλcusiru. Alisi glaagai iñsaana soimaasi taatagi poduucai isduucai aagai giñooga issoimaasi taata iñagai aanλ —tλtλdai λSuusi.

<sup>12</sup> Amaasi λguviernu sandaarugadλ λλmadu λtλaanλdamigadλ λgai λλmadu λjudidíu sandaarugadλ bλi λSuusi dai vuu. <sup>13</sup> Dai otoma vaidacai λAanási quiidiamu Aanási λrtuubadλ Caifási. Aidλ uumirλ Caifási λrbaitλcλaacamigadλ λpapaali. <sup>14</sup> λgai vaa Caifási caaagiditadai λjudidíu isvaamioma λrcλλgai λgai vλλtarλ ismuuquiagi λmo cλλli vλλsi oodami vλλtarλ.

<sup>15</sup> Simuñi Piiduru λλmadu aanλ oí λSuusi. λbaitλcλaacamigadλ λpapaali giñmaatλcatadai cascλdλ vaa aanλ Suusi λλmadu tuisicana quiidλrλ λbaitλcλaacamigadλ. <sup>16</sup> Dλmos Piiduru quiidigana vii cuuparagai abaana. Cascλdλ aagidi aanλ λali ooqui ismaacλdλ nuucada quitaagiña sai maacana oigaragai isvaaquiagi Piiduru. Dai mosai vaaquimi λPiiduru <sup>17</sup> taidλ λali ooqui tλcacai λPiiduru daidi itλtλdai:

—¿Maitasi λrvaavoi isaapi λrmamaatλrdamigadλ gomaisapicλdλ? —tλtλdai λali ooqui.

Taidλ λPiiduru itλtλdai:

—Chuava. Angia chu —tλtλdai.

<sup>18</sup> λpidicatadai aidλpλrλ cascλdλ λpipiooñi λλmadu asandaaru ganai daidλ gluucadaca taí. Vaidλ λPiiduru ami gasaagida cλλca λpλrλ daidλ uucadacai λpλrλ.

<sup>19</sup> λbaitλcλaacamigadλ λpapaali tλcacaimi λSuusi soorλ λrmamaatλrdamigadλ λgai dai astumaasi mamaatλtuli λgai. <sup>20</sup> Taidλ λSuusi itλtλdai:

—Aanλ gaaagidi giññiooqui λoodami vuitapi dai vλλscλrλ gamamaatλtulitadai λaali quiquiuupaigadλrλ λjudidíu daidλ λgλλ quiuupaigadλrλ λjudidíu siaaco gλnλmpaidi λgai. Dai aanλ maisiu λλstocai gaaagidi tomali λmo istumaasi. <sup>21</sup> ¿Tuipasi giñtλcacai? Tλcacañi

aapi λgai ismaacλdλ giñcaλ vai λgai glaagidana istumaasi gaaagidi aanλ. Cλλ maata λgai istumaasi gaaagidi aanλ —tatλdai λSuusi.

<sup>22</sup> Potλλdakai λSuusi tai λmo sandaaru λgλλ quiuupiaiñdara mocλaacatadai dai gλλgλ λgai λSuusi vuivasadara daidλ itatλdai:  
—Maitiñiooquiada λbaitacλaacamigada λpapaali —tatλdai λsandaaru.

<sup>23</sup> Taidλ λSuusi aa noragi daidλ itatλdai:  
—Isaagai aanλ λmo istumaasi maicλλgaducami iñaagidañi aapi istumaasi maicλλgaducami aagai aanλ. Damos iscλλgadu istumaasi aagidi aanλ, ¿tuipasi giñgλλgλ? —tatλdai λSuusi.

<sup>24</sup> Amaasi λsandaaru vuu λSuusi tai Aanási ootoi λSuusi Caifási quiidiamu. Caifási arλbaitacλaacamigada λpapaali.

<sup>25</sup> Vaidλ Piiduru quiaa taico cλaacatadai dai gluucada. Daidλ λgaa ismaacλdλ moguucacatadai itatλdai:

—¿Maitasi arvaavoi isaapi λmamaatarλdamigada gomaisapicλdλ?  
—tatλdai λgai.

Taidλ λPiiduru itatλdai:

—Chu, angia chu —tatλdai.

<sup>26</sup> Vai ami cλaacatadai λmo piooñigada λbaitacλaacamigada λpapaali. λpiooñi araduñdλ acλli ismaacλdλ Piiduru iquitλ naacadλ. Daidλ λpiooñi itatλdai λPiiduru:

—¿Maitasi arvaavoi isgλλidi aanλ mλλca siaaco muidu oliivosi dλλdλdλ λmaisapicλdλ λmadu? —tatλdai.

<sup>27</sup> Dai Piiduru λarara itatλdai ismaitarvaavoi. Pocaitimi Piiduru tai cuujui λmo tacu caliada.

<sup>28</sup> Dai camaasidatλ oidigi λsandaaru vaidacai λSuusi λgλλ quiiyamu siaaco daacatadai λcaigi. Damos ami siaaco daacatadai λcaigi maivaapa λjudidíu. Camiaadimitadai istuigaco λjudidíu tatλgitoiña aidasi Diuusi cλλgacara vuvaitu Ejiipituaiñdara cascada. λjudidíu daidarsi isvaapaquiagi quiidara λmoco ismaacλdλ λmaitarjudidíu siaa duutudaitai λsaa duudagai. <sup>29</sup> Cascada λcaigi ismaacλdλ Pilaato tλλgidu vuusai dai ñiooquida agai λjudidíu dai potatλdai:

—¿Tumaasicλdλ gapiar vuupai aapima idi cλli? —tatλdai λcaigi.

<sup>30</sup> Tai λgaa aa noragi daidλ itatλdai:

—Isgoovai maitarsoimaasi ivuaadamicamudai maivuaapamudai aatλmλ —tatλdai λjudidíu.

<sup>31</sup> Amaasi λPilaato tatλdai:

—Bacavurai aapima gocλli dai λagi aapima nλida issλλlicλdλ gapiar caatλcami ischu λara aapima gansλλlicamigacλdλ —tatλdai λPilaato.

Tai aa noragi λjudidíu dai potatλdai:

—Damos aatλmλ λjudidíu maiviaa oigaragai ismuaagi tomali λmaadutai —tatλdai.

<sup>32</sup> Aidasi aradiu gomaasi aidu aradiu ismaacadu aagai asuusi aagaitai isducatai muuqui agai. <sup>33</sup> Taidu arpilaato aa gai dai vaa agaa quiiyala. Dai vai agai asuusi daidu tucacai dai potadai:

—¿Aaripasi arraigadu arjudidu chu sio? —astadai arpilaato.

<sup>34</sup> Taidu asuusi itadai:

—¿Aari aragipasi giñtucacai gomaasi aa isgaaagidio? —astadai asuusi.

<sup>35</sup> Taidu arpilaato aa noragi daidu itadai:

—¿Povairas alidi aari inšana arjudidu? Gaaaduni arjudidu amadu abaitaguucacamigadu arapaali gavuaa tami. ¿Tuma dui aari? —astadai arpilaato.

<sup>36</sup> Amaasi asuusi itadai:

—Giñsalicamiga maisiu arpan ducami salicamigadu baitaguucacami tami oidi daama. Isarraicamudai aana arpan duucai amo raí tami oidi daama aidu gia giñoidatucudamiga cocodamudai arjudidu sai maitimbana dai tomali arudasi maitiñtalagidamudai arjudidu. Damos aana arrai maisiu arpan duucai amo raí tami oidigi daama —astadai asuusi.

<sup>37</sup> Amaasi arpilaato itadai:

—¿Aidu gia arvaavoi isaari arraigadu arjudidu? —astadai.

Taidu asuusi itadai:

—Aana arrai poduucai isduucai inagidi aari. Aana divia tami oidi daama dai oodami duucai vuusai daidu gaaagida inagai istumaasi arvaavoi. Tomasioora sioora calca alidi istumaasi arvaavoi agai gia aragiditai calcana istumaasi agidi aana —astadai asuusi.

<sup>38</sup> Taidu arpilaato itadai:

—¿Tumaasi arvaavoi? —astadai.

Dai mospotaldakai arpara vuusai agai quidigamu dai ñooquida agai arjudidu daidu potadai:

—Aana maitatalagai istumaasicadu arpiar vuupai aarima idi cali.

<sup>39</sup> Damos aarima poduucai arnviida vasi uumigi idi siaa duudagala isdagituagi isimiagi amo maisapicami. ¿Iralidimasi aarima in dagituagi isimiagi arraigadu arjudidu? —adai arpilaato.

<sup>40</sup> Amaasi valscatai cavami ijiña daidi itadai:

—Googia chu. Daigitoñi vai imana Baraavasi —adai arjudidu.

Arbaraavasi arlasivogamicana.

**19** <sup>1</sup> Amaasi arpilaato gatjai masai agalna asuusi iquisanaicadu. <sup>2</sup> Daidu asandaaru idui amo cooronai uuparaicadu dai asuusi mooda daama daí. Dai aadi yuucusi moraducami sai arla maascana raí. <sup>3</sup> Dai sicoli guuquiva daidu icaiti:

—Tan calca arraigadu arjudidu —ascaiti asandaaru parunaitai asuusi.

Daidu asandaaru capiji asuusi.

<sup>4</sup> Amaasi arpilaato arpamu vuusai quidigamu daidi itadai arjudidu:

—Vuaapamu aanΛ gomaisapicΛda baigovai vai nΛida aapimΛ ismaitΛΛ aanΛ isducatai Λrsoimaasi ivuaadami goovai —tΛtΛdai ΛPilaato.

<sup>5</sup>Tai vuusai ΛSuusi dai quiaa gΛmoo dan daasa luuparai cooronai dai apiaquiaa glaada Λyuucusi moraduacΛda. AidΛ ΛPilaato itΛtΛdai Λjudidíu:

—Tan cΛΛca gocΛΛli —tΛtΛdai.

<sup>6</sup>MostΛΛ ΛbaitΛguucacamigada Λpapaali Λmadu sandaaruga ΛSuusi dai iññaquimi daidΛ icaiti:

—Siisañi curusiaba, siisañi curusiaba vai poduu muucuna —caiti Λoodami.

TaidΛ ΛPilaato itΛtΛdai:

—Vaidacaivurai aapimΛ idi cΛΛli dai siisa curusiaba. AanΛ gia maitΛtΛΛgai isducatai Λrsoimaasi ivuaadami idi —tΛtΛdai ΛPilaato.

<sup>7</sup>DaidΛ Λjudidíu aa noragi daidΛ itΛtΛdai:

—GarsΛΛlicamigadΛcΛda aliΛsi glaagai ismuuquiagi gocΛΛli. Goovai gaagidi saidΛ ΛrDiuusi marada ismaacΛda divia tΛvaagiaiñdΛrΛ daidΛ isΛpan tuiga Diuusi. CascΛda aliΛsi glaagai ismuquiagi —tΛtΛdai Λjudidíu.

<sup>8</sup>MoscaΛcai imaasi ΛPilaato dai vaamioma duaadimu Λgai. <sup>9</sup>Dai Λpa aa gai dai vaa ΛgΛΛ quiiΛrΛ dai tΛcacai ΛSuusi dai potΛtΛdai:

—¿Paaco oidacami aapi? —astΛtΛdai.

DΛmos ΛSuusi maiaa noragi tomali Λmo ñiooqui.

<sup>10</sup>Amaasi ΛPilaato itΛtΛdai:

—¿Maitiñaa noragi aapi? ¿MaitapΛsmaatΛ aapi iñsaana viaa sΛΛlicami isgΛsiisagi curusiaba? Dai aanΛ viaa sΛΛlicami ΛpΛ isgΛdagituagi pΛsai imΛna —tΛtΛdai ΛPilaato.

<sup>11</sup>TaidΛ ΛSuusi aa noragi daidΛ itΛtΛdai:

—Aapi gia maiviaacamudai toma lΛchi sΛΛlicami pΛsigiñmuaagi isgiñoooga maitΛmaaquimudai sΛΛlicami. CascΛda Λgai ismaacΛda giñtΛΛgi aapi vuitapi vaamioma Λrsoimaasi ivuaadami isaapi —astΛtΛdai ΛSuusi.

<sup>12</sup>AidΛ abiaadΛrΛ ΛPilaato gaagaimi isducatai dagituagi isimiagi ΛSuusi. DΛmos Λjudidíu iññaquimi dai potΛtΛdai:

—Isaapi dagituagi isimiagi goovai aidΛ gia aapi maitΛramiigugada ΛbaitΛcΛaacamigada ΛRoomΛrΛ oidacami. Tomasioora sioora raíca ΛΛliadagi Λgai Λrsaayuda ΛbaitΛcΛaacamigada Λromamano —tΛtΛdai Λjudidíu.

<sup>13</sup>MoscaΛcai ΛPilaato imaasi gatΛjai sai vusaidana ΛSuusi. DaidΛ ΛPilaato daiva ami siaaco gatΛcacai ismaacΛda gΛpiΛr vuupai sabai isgΛpiΛr caatΛcami ischu ΛpΛ. Ami GabatΛrΛ tΛΛgidu ismaacΛda evreo ñiooquidΛcΛda itΛiya Λlidi odai daapacami. <sup>14</sup>AidΛ ΛrΛmo tasai ΛbΛidΛrΛ Λsiaa duudagai istuigaco Λjudidíu tΛtΛgitoiña aidΛsi Diuusi cΛΛgacΛrΛ

vuvaitu Ejiipituaiñdara daida cayoga dan duitadai. Amaasi Pilaato itatadai ajudidíu:

—Tan calca ganraíga —tatadai.

<sup>15</sup> Damos cavami ijiiña ajudidíu:

—Muucuna, muucuuna, siisañi curusiaba —tatadai ajudidíu.

Taida Pilaato itatadai:

—¿Ipalidimasi aapima iñsaana siisana curusiaba ganraíga? —tatadai Pilaato.

Damos abaitacaaacamigada papaaali aa noragi daida itatadai:

—Mosaliamaduga aatama garraíga. Mosalagi abaitacaaacamigada aromamano —tatadai.

<sup>16</sup> Gomaasicada Pilaatoalagi Suusi ajudidíu sai gataaanana siisaragai curusiaba. Tai agai vaidacai Suusi.

<sup>17</sup> Tai vuusai Suusi dai bacati gacurusiga. Dai imai maa oodami moodlamu ismaacada tagidu Gólgotara evreo ñiooquidacada. <sup>18</sup> Dai ami siisa sandaaru Suusi curusiaba. Dai abaana Suusi siisisa ara gooca. Amoco sallaia padara amai curusiaba dai agamai ogisa padara amai curusiaba dai Suusi araana. <sup>19</sup> Dai curusiaba moo daama daí amo oojai ismaacada gatajai Pilaato daida icaiti: “Idiavar Suusi Nasareetara oidacami raígada ajudidíu”, caiti loojai. <sup>20</sup> Dai ooja ñiooqui evreo ñiooquicada dai giliego ñiooquicada dai latiñi ñiooquicada. Dai malca siaaco siisa agai Suusi miaaga abaabaqui cascada muidutai ajudidíu naidi goojai. <sup>21</sup> Cascada abaitacaaacamigada papaaligada ajudidíu, itatadai Pilaato.

—Maitiooja aapi “Raígada ajudidíu”, baiyoma poduu ooja. “Lagi pocaiti idi calli saida arraígada ajudidíu” —astatadai.

<sup>22</sup> Damos Pilaato aa noragi daida itatadai:

—Isduu ooja aana poduu viimu goo —astatadai Pilaato.

<sup>23</sup> Dai casiisacai sandaaru Suusi curusiaba dai mpagi yuucusida Suusi dai gantaacogi lagi vaaatara amaacova sandaaru. Daida bai Suusi vaasaragada tavaaducada. Maisoomi agai mosaran daga.

<sup>24</sup> Daida sandaaru aipacoga glaagidi dai pocaiti:

—Maisaranamu aatama govaasaragai. Baiyoma nlanaituda aatama volao dai poducaí naida agai isioora ajiagi govaasaragai —caiti sandaaru.

Aidasi aradui imaasi aida aradui istumaasi aagai Diuusi ñiooquituldiadamigada daida poduu ooja: “Gantaacogi agai giñyuucusi lagi agai ganvaatara nlanaitudacai volao giñyuucusi vaaatara”, asduu oojisi. Poducaí idui sandaaru.

<sup>25</sup> Suusi curusigada abaana guucacatadai Suusi dadda lamadu Suusi duusulida lamadu María Caliopasi ooñigada, lamadu María Madaliña.

<sup>26</sup> Daida Suusi taa gadda dai aana abaana caacatadai. Dai aliási giñoigadaíña. Daidi itatadai Suusi gadda.



—Giñdaada, mocΛΛca gΛmaara —tatΛdai ΔSuusi giñaagaitai.

<sup>27</sup> Amaasi povaiñtatΛdai ΔSuusi.

—MocΛΛca gΛdaada, iñtatΛdai.

Dai aidΛ abiaadΛrΛ ΔSuusi adΛΛdΛ giñquiiyΛrΛ oidatu.

<sup>28</sup> DaidΛ maí ΔSuusi iscaΛpΛdui vΛΛsi istumaasi gΛaagaitadai isΛpΛduñiagi vai cΛΛgacΛrΛ vuvauquiagi oodami. DaidΛ ΔSuusi icaiti.

—Tonomo aanΛ —caiti.

DaidΛ gomaasicΛdΛ pΛpΛdui istumaasi oojisi Diuusi ñiooquidΛrΛ isΛpΛduuñi agaitadai.

<sup>29</sup> Dai ami daacatadai Δmo aayi suudacami uuvasi varagadΛ ΔΛcocami. DaidΛ Δsandaaru bΛi Δmo visiocoli dai vadΛitu Δuuvasi varagadΛcΛdΛ dai Δmo tootoicami cuugΛrΛ daí Δvisiocoli dai miaadΛrΛ dadasdi ΔSuusi sai visiusuna. <sup>30</sup> TaidΛ ΔSuusi visiusu Δuuvasi varagadΛ ΔΛcocΛdΛ daidΛ icaiti:

—CaΛpΛdui vΛΛsi istumaasi pΛpΛduñia agaitadai —caiti ΔSuusi.

Amaasi coidamacoga cuiqui ΔSuusi dai muu.

<sup>31</sup> AidΛ ΔrΛmo tasai ΔbaidΛrΛ Δsiasa duudagai istuigaco Δjudidíu tatΛgitoiña aidΛsi Diuusi cΛΛgacΛrΛ vuvaitu EjiipituaiñdΛrΛ. DaidΛ Δjudidíu maitipaliditadai iscurusiaba viiagi ΔcoidadΛ ibΛstaragai tasΛrΛ. Vaamioma siaa gΛduu aidΛ tasΛrΛ cascΛdΛ. Dai cascΛdΛ daanΛitadai Δgai ΔPilaato sai gataaanΛna omisaragai nonoosacadΛ Δgai ismaacΛdΛ cucurusiaba siisipai dai istΛapapaiñdagi tuutucugadΛ cucurusiaiñdΛrΛ.

<sup>32</sup> Amaasi Δsandaaru iji dai oomi nonoosacadΛ ΔpΛgadadΛ daidΛ ΔgΛmai ΔpΛrΛ ismaacΛdΛ ΔSuusi abaana siisipai Δmai curusiaba. <sup>33</sup> ΔΛmos aidΛsi miaadΛrΛ ñΛñΛidi Δgai ΔSuusi tΛΛ Δgai iscasi ΔrmuuquiadΛ dai cascΛdΛ maioomi nonoosacadΛ ΔSuusi.

<sup>34</sup> VΛΛscΛrΛ Δmo sandaaru bΛi Δmo uusi tΛvΛΛducami muucacami cuugadΛ dai ΔgaicΛdΛ sΛi oonomadΛ uuta tai vuusai ΔrΛradΛ ΔΛmadu suudagi abaidΛrΛ. <sup>35</sup> Idi ismaacΛdΛ ooja aanΛ, aanΛ gia ñΛidi dai sΛΛlicΛdΛ Δrvaavoi. Dai cΛΛ maata aanΛ vaidΛ Δrvaavoi daidΛ poduu ooja aanΛ masai vaavoitudana aapimΛ ΔpΛrΛ. <sup>36</sup> AidΛsi pΛpΛdui vΛΛsi gomaasi aidΛ pΛpΛdui istumaa ooja Diuusi ñiooquituldiadamigadΛ dai poduu ooja: “Maimuuliña Δgai tomali Δmo odΛ Δgai”. <sup>37</sup> Dai ooja ΔpΛrΛ Diuusi ñiooquituldiadamigadΛ dai poduu ooja: “Dai ñΛidamu Δoodami massΛi tuucugadΛ Δgai”, asduu ooja.

<sup>38</sup> Amaasi Δmo cΛΛli Osee tΛΛgiducami ArimateeΛrΛ oidacami ii dai taí oigaragai ΔPilaato sai dagitona isbΛΛquia Δgai ΔSuusi tuucugadΛ. DaidΛ ΔOse Δrvaavoitudadamicatadai, tomasi Δsto vaavoitudai Δgai. ΛbΛidi Δgai Δjudidíu cascΛdΛ. TaidΛ ΔPilaato maa oigaragai isbΛΛquiagi Δgai ΔSuusi tuucugadΛ. TaidΛ ΔOsee ii dai bΛcai tuucugadΛ ΔSuusi. <sup>39</sup> ΔOsee ΔΛmadu ii Nicodemo. ΔNicodemo Δgai dai tucΛrΛ diviji ΔSuusi. Dai bΛcati Δgai Δmo coobai dan baivustaama kilo chigian uuvadami. Δchigian uuvadami mirracΛdΛ ΔΛmadu áloesicΛdΛ duñisicatadai. Mirra

ΛΑΣabai daidΛ áloesi ΛΛamo uusi. <sup>40</sup> DaidΛ ΛOsee ΛΛmadu ΛNicodemo bΛΛcai ΛtuucugadΛ ΛSuusi dai biisa yuucusicΛdΛ ismaacΛdΛ sarabi Λgai Λchigian uuvadami poduucai isduucai ganviidacana Λjudidíu yaasapaitai ΛcoidadΛ. <sup>41</sup> MΛΛca siaaco siisa Λoodami ΛSuusi curusiaba ami oidacatadai mui uusi ismaacΛdΛ iibiatai. Dai ami oidacatadai Λmo tΛjoi ismaacΛdΛ idui Λoodami aitarΛ dai ami yaasa agai Λmo muuquiadΛ. DΛmos maiquiaa yaasa tomali Λmaadutai tΛjoviΛrΛ. <sup>42</sup> Dai ami Λsto Λgai ΛSuusi tuucugadΛ. AliΛ miaaga ΛtΛjoi cascΛdΛ dai cayoga aayi siuu duucu abiaadΛrΛ siaa duutudaiña Λjudidíu libΛstaragai tasai.

**20** <sup>1</sup> Dai tumiñoco maiquiaa maasicai María Madaliña ii mΛΛca siaaco caatΛcatadai ΛSuusi tuucugadΛ. Dai aidΛsi aayi Λgai tΛΛ isΛodai ismaacΛdΛ ΛcΛdΛ cuupicatadai ΛtΛjoi camaianaasi daacatadai.

<sup>2</sup> Amaasi mΛΛ ΛMaría mΛΛca siaaco daraacatadai ΛSimuñi Piiduru ΛΛmadu aanΛ. ΛSuusi aliΛsi giñoigΛdaiña aanΛ. DaidΛ ΛMaría povartΛdai:

—Casi matibacai garbaitΛcΛaacamiga ΛtΛjooviaiñdΛrΛ dai maimaata aatΛmΛ mΛsiaaco Λsto —gartΛdai ΛMaría.

<sup>3</sup> Amaasi ΛPiiduru ΛΛmadu aanΛ vuvaja dai iji. <sup>4</sup> Λmapai voopoigi aatΛmΛ vΛgoocatai. DΛmos vaamioma mΛldaga aanΛ siΛPiiduru dai ΛpΛga aayi mΛΛ tΛjoovai. <sup>5</sup> Dai gai nΛnΛaava aanΛ tuucavi. Dai tΛΛ Λyuucusi ismaacΛdΛ ΛcΛdΛ biisapicatadai ΛSuusi tuucugadΛ ismodaraaja dΛmos maivaa aanΛ. <sup>6</sup> GooquiΛrΛ aayi ΛPiiduru dai tuucavi vaa. Dai Piiduru tΛΛ ΛpΛ Λyuucusi ismodaraaja. <sup>7</sup> Dai tΛΛ ΛpΛ Λicuusi isaacΛdΛ ΛcΛdΛ biisapicatadai ΛSuusi moodΛ ismaiabaana daja ΛgaΛ yuucusi baiyoma Λcovai daacatadai dai biisapica daja. <sup>8</sup> Amaasi vaa aanΛ ΛpΛ dai tΛΛ istumaasi ΛpΛduitadai dai vaavoitu. <sup>9</sup> AatΛmΛ maiquiaa maata caΛcatadai istumaasi ooja Diuusi ñiñoquituldiadamigadΛ Diuusi ñiñoquidΛrΛ dai pocaiti sai aliΛsi gΛaagai isΛSuusi Λpamu duaacagi coidadΛ saagidiaiñdΛrΛ. <sup>10</sup> Amaasi aa suuli aatΛmΛ quiiyamu.

<sup>11</sup> DΛmos ΛMaría anaasi quiidigana vii ΛtΛjoi abaana dai suaacai soigΛΛldacai maitΛΛgacai ΛSuusi tuucugadΛ. DaidΛ quiaa suaacaitai gai nΛnΛaava tucavi tΛjovai. <sup>12</sup> Dai tΛΛ gooca Diuusi tΛtΛaañicarudΛ tooto yuucuscami vai daraaja ami siaaco caatΛcatadai ΛtuucugadΛ ΛSuusi. Λmo Diuusi tΛaañicarudΛ moovasa amadΛrΛ daacatadai dai ΛgΛmai taatapasi amadΛrΛ. <sup>13</sup> TaidΛ ΛDiuusi tΛtΛaañicarudΛ itΛdai ΛMaría:

—¿Tuipasi suaacai? —astΛdai.

TaidΛ ΛMaría itΛdai:

—BΛΛquiamata giñbaitΛcΛaacamiga dai maimaata aanΛ mΛsiaaco imitu —astΛdai ΛMaría.

<sup>14</sup> MospotΛdai ΛMaría dai aa nΛnΛaava dai tΛΛ ΛSuusi vai ami cΛΛca dΛmos maimaí Λgai siΛrSuusi. <sup>15</sup> Amaasi ΛSuusi tΛcacai dai potΛdai:

—¿Tuipasi suaacai? ¿PooΛ gaagai aapi? —astΛdai ΛSuusi.

DaidΛ ΛMaría povΛlidi siΛgai ΛrΛΛsicami nuucadacami daidΛ itΛdai:

—Aapi calli, pasbalaicai amuuquiada iñaagidañi pasiaaco daí nai aana balaquiagi —astatadai.

<sup>16</sup> Taida ASuusi itatadai:

—María —astatadai.

Taida AMaría aa nanaava daida itatadai evreocada:

—Raboñi —astatadai.

Ismaacada itaiya alidi mamaatatuldiadami.

<sup>17</sup> Taida ASuusi itatadai:

—Casi maitiñtaamada. Maiquiaa tsai aana malca siaaco daja giñooga. Baiyoma imdañi dai aagidañi giñaaduñi iñscaimia iñagai aana malca siaaco daja Diuusi garooga —astatadai ASuusi.

<sup>18</sup> Amaasi ii AMaría Madaliña dai garaagida agai iscatla ASuusi dai istumaasi agidi agai.

<sup>19</sup> Agai vaa tasara tucara garlamapagi aatama amo quiiyara. Dai cucuupacatadai cucuuparagai. Abaiditadai aatama aljudidíu cascada. Tai todian duucai vaa ASuusi dai aran calquiva agai. Dai garviaatuli dai povartatadai:

—Ganiibastacan tadacavurai ganiibadaga —gartatadai ASuusi.

<sup>20</sup> Garaagidacai gomaasi ASuusi gartlagi ganoovovi daida gaoonomaba gartlagi ara siaaco salsiñi. Tatai aatama sallicada baigaralli talgacai ASuusi. <sup>21</sup> Amaasi ASuusi apamu povartatadai:

—Ganiibastacan tadacavurai ganiibadaga. Poduucai isduucai giñootoi giñooga tami oidi daama saida iduuna aana istumaasi agai ipalidi poduucai ganootoi aana aapima saida iduuna aapima istumaasi agai ipalidi —gartatadai agai.

<sup>22</sup> Amaasi ASuusi garvuijago vusiji dai povartatadai:

—Diuusi Ibadá ganlamadu daacana. <sup>23</sup> Isaapima oigaldi asoimaascamigada loodami casiatgaoigaldi asoimaascamigada agai. Dai isaapima maioigaldi asoimaascamigada loodami casiatamaigaoigaldi asoimaascamigada agai —gartatadai ASuusi.

<sup>24</sup> Damos Tomás amoco aatama garaduñi abaiavastaama dan gooca mamaatardamigada ASuusi maitarama daacatadai aidasi divia ASuusi. Cuatai aagaiña oodami ATomás. <sup>25</sup> Dai gooquiara aatama potatadai ATomás:

—Tla aatama garbaitaclaacamiga —tatadai aatama.

Damos ATomás povartatadai:

—Ismaitlagi aana masiaaco dladagarai claavocada noonovidara dai ismaivaasa aana giñmaasaviga siaaco dladaga noonoviara claavocada dai ismaivaasa aana giñoovi siaaco salsiñi oonomaba maitistuidi antada aana isvaavoitudagi —gartatadai ATomás.

<sup>26</sup> Bomamaco tasaicada apamu garlamapagi aatama mamaatardamigada ASuusi amo quiiyara. Dai aida ATomás modaacatadai aatama garlamadu. Vai cucuupicatadai cucuuparagai tai

vΛASCARA vaa ΔSuusi dai Δran cΛquiva. Dai gArviaatuli Δgai dai povArtAtAdai:

—GAnibAstacan tadacavurai gAniibAdaga —gArtAtAdai ΔSuusi.

<sup>27</sup> DaidΔ ΔSuusi itAtAdai ΔTomás:

—Vaasañi tami gAmasaviga dai nΛida giñmaataca. Dai vaasañi gAnoovi dAgacARA giñoonoma. CascAdA camaipoΛiada aapi ismaitArvaavoi, baiyoma vaavoitudañi —tAtAdai ΔSuusi.

<sup>28</sup> AidΔ gia aa noragi Tomás daidΔ itAtAdai:

—GiñbaitAcΛaacamiga, giñDiuusiga —tAtAdai ΔTomás.

<sup>29</sup> TaidΔ ΔSuusi itAtAdai:

—Tomás sivi gia vaavoitudai aapi giñtΛAgacai. SΛΛicAdA baiganΛlidi Δgai ismaacAdA vaavoitudai tomasi maitiñnΛidi —tAtAdai ΔSuusi.

<sup>30</sup> DaidΔ ΔSuusi idui mui naana maasi gAgArducami aatAmA gArvuitapi ismaacAdA maioojisi idi liivruARA. <sup>31</sup> Δmos vΛasi istumaasi oojisi idi liivruARA casi gΛooja vai poduucai vaavoitudana aapimA isSuusi ΔrΔCristo daidΔ ΔrDiuusi maradΔ ismaacAdA tAvai tAvagiaiñdARA. DaidΔ isvΛASCARA oidaca agai aapimA Diuusi Δmadu vaavoitudacai Suusi Cristo.

**21** <sup>1</sup> Dai ΔpRA Δmo imidagai ΔSuusi Δpamu gAmasitu aatAmA gArvuitapi mΛAcA ugidana ΔgΛΛ suudagi Tiveriiasi. Dai poduucai idui Δgai: <sup>2</sup> Δmapai daraaja ΔSimuñi Piiduru Δmadu ΔTomás ismaacAdA Cuatai aagaiña oodami Δmadu Nataniel CanaaARA oidacami. Canaa ΔrΔmo ali quii Galilea dAvΛARIARA. DaidΔ modaraaja ΔpRA Sevideo maamaradΔ dai ΔpRA gooca gARAaduñi ΔSuusi mamaatARDamigadΔ.

<sup>3</sup> TaidΔ ΔSimuñi Piiduru povArtAtAdai:

—MΛAcA vuvaida iñagai aana vatopa —tAtAdai.

TAtai aatAmA aa noragi daidΔ itAtAdai:

—AatAmA ΔpRA imia ragai aapi gΛΛmadu —tAtAdai.

Amaasi iji aatAmA dai tAtAsai Δmo vaarcuARA. Dai Δmo tucagi gaagai aatAmA vatopa dai tomali Δmoco maivuusaitu. <sup>4</sup> Dai camaasidatAI gAmasitu ΔSuusi ΔgΛΛ suudagi ugidana Δmos maimai aatAmA isArSuusi Δgai. <sup>5</sup> Amaasi ΔSuusi povArtAtAdai:

—Giñaaduñi, ¿maitamasI vuusaitu tomali Δmoco? —gArtAtAdai Δgai.

TAtai aatAmA aa noragi daidΔ itAtAdai:

—Tomali Δmoco —tAtAdai aatAmA.

<sup>6</sup> TaidΔ ΔSuusi tAtAdai:

—Daitudavurai Δvatop vuicaru sΛΛisa apadARA govaarcu dai poduucai vuvaidamu aapimA vatopa —gArtAtAdai ΔSuusi.

Dai podui aatAmA dai camaitistui isvusaidagi Δvatop vuicarui mui vatopa vuucaticatai. <sup>7</sup> Amaasi aana itAtAdai ΔPiiduru:

—Goovai ARgArbaitAcΛaacamiga —tAtAdai aana.

MoscaΔ ΔSimuñi Piiduru isARgArbaitAcΛaacamiga Δgai dai otoma gΛai gΛyuucusi dai suudara gΛi. ΛΛquiapioma Piiduru uupai gΛyuucusi

vuvaidacai vatopa. <sup>8</sup> Avarcu maisi mallasai daja agaa suudagi ugidiaindara amo sien metro lasi. Dai aatama ismaacada vaarcuara vii vaiñstugai aatama avatopa vuicarui suudacami vatopa dai ugidiaara vuusaitu. <sup>9</sup> Amaasi mostlaapai aatama davalapapi dai taa tutupali mallasami dai dan caata amo vatopa dai an vaaata paana ara. <sup>10</sup> Taida ASuusi povartatadai:

—Baigovai avargimvuida chillaqui vatopa ismaacada utudami vuvaitu aapima —gartatadai ASuusi.

<sup>11</sup> Taida ASimuñi Piiduru tasai avarcuara dai tavaima avatopa vuicarui agaa suudagi ugidana. Caa suudacami vatopa gagarducami avatop vuicarui asta amo sienta dan goo coobai dan baivastaama dai vaica ajaga vatopa. Dai tomasi muidu avatopa vaalacara maiacai avatop vuicarui. <sup>12</sup> Amaasi ASuusi povartatadai:

—Baigovar iimi tataida uuga —gartatadai ASuusi.

Dai tomali amaadutai aatama maitapagalli istacacagi ASuusi sioora agai caaga maatacatal isagai arSuusi. <sup>13</sup> Amaasi ASuusi taicovai caquiva dai vui paana dai avatopa gaicami dai gartaacogi agai.

<sup>14</sup> Aidacada casi arvaicojo isASuusi gamaasitu garvuitapi duaacai abiaadara.

<sup>15</sup> Cauugitocai aatama taida ASuusi tacacai ASimuñi Piiduru dai potatadai:

—Simuñi, Joonasi marada, ¿vaamiomapasi giñoigadai aapi isgogaa? —tatadai ASuusi.

Taida APiiduru aa noragi daida itatadai:

—Aja, giñbaitacaaacamiga caa maata aapi iñsaana gloigadai —tatadai APiiduru.

Taida ASuusi itatadai:

—Aida gia nuucadacañi aapi aoodami ismaacada giñvaavoitudai.

Aapi arapan ducami amo pastuuru.

<sup>16</sup> Dai arapara tacacai ASuusi APiiduru daida itatadai:

—Simuñi, Joonasi marada, ¿giñoigadaipasi aapi? —tatadai.

Taida APiiduru aa noragi daida itatadai:

—Aja giñbaitacaaacamiga caa maata aapi iñsaana gloigadai —tatadai agai.

Taida ASuusi itatadai:

—Aida gia nuucadacañi aapi aoodami ismaacada giñvaavoitudai

—tatadai agai.

<sup>17</sup> Tai apamu tacacai ASuusi APiiduru daida itatadai:

—Simuñi, Joonasi marada, ¿giñoigadaipasi aapi? —tatadai ASuusi.

Taida soigalli APiiduru catacacaitai ASuusi vaicojo isbai oigadai agai daida itatadai:

—Giñbaitacaaacamiga caa maata vaasi istumaasi. Caa maata aapi iñsaana gloigadai —tatadai APiiduru.

Taidá ḐSuusi itatadai:

—Aidá gia nuucadacañi aapi Ḑgai ismaacada giñvaavoitudai. <sup>18</sup> Aana glaagidi sai sállicada aidasi vaamioma Ḑrgalli aapi ḐḐgi glaada gɣuucusi dai aimarai tomasiaaco imia Ḑliadagi. Damos siḐscada cacallimu aapi sállinamu galla vai Ḑmai glaadidamu gɣuucusi dai gavaidacamu malla siaaco maitipalidi aapi siimiagi —tatadai ḐSuusi.

<sup>19</sup> Potatadai ḐSuusi ḐPiiduru vai poduucai maatana isducatai muuquia Ḑgai Ḑgai vaidá poduucai oodami cḐga siaa duutuadagi Diuusi. Daidá gooquiara potatadai:

—Inoidáñi —tatadai ḐSuusi.

<sup>20</sup> Tai aa nanlaava ḐPiiduru dai giñta isgooquiara imaitadai aana. ḐSuusi Ḑliasi giñoigadaiña aana. Dai aana abaana daivacai gauu ḐSuusi aidá tucara masigatadagida Ḑgaitadai. Dai aana tḐcakai asmaacada Ḑgai dai tḐḐgida Ḑgai. <sup>21</sup> Aidasi ḐPiiduru giñta tḐcaca Ḑgai ḐSuusi daidá itatadai:

—GiñbaitḐcḐaacamiga, Ḑtumaasi ḐḐduñi Ḑgai idi cállicada?

—tatadai ḐPiiduru.

<sup>22</sup> Taidá ḐSuusi aa noragi daidá itatadai:

—Insaana ipḐliadagi isgoovai oidacagi asta siḐsca Ḑpamu divia aana, Ḑtumaasi ḐrgavḐatará aapi? Mosai apiacḐga giñvaavoitudada aapi —tatadai ḐSuusi.

<sup>23</sup> Amaasi Ḑvaavoitudadami aipaco aagaiña ansai aana maimuuquiaa inḐgai. Damos ḐSuusi maiagai ismimuuquia inḐgai aana baiyoma potatadai Ḑgai ḐPiiduru: “Insaana ipḐliadagi isgoovai oidacagi asta siḐsca Ḑpamu divia aana, Ḑtumaasi ḐrgavḐatará aapi?” —tatadai ḐSuusi.

<sup>24</sup> Dai aana ooja vḐasi gomaasi idi liivruara. Dai vḐasi istumaasi ooja aana sállicada Ḑrvaavoi.

<sup>25</sup> Dai oidaga mui vaamioma istumaasi ismaacada idui ḐSuusi. Daidá isgḐoajamudai vḐasi gomaasi liliivruara aana piñlidi ismaiaajiacamudai vḐasi oidigara Ḑliliivru ismaacada ḐḐduñimudai. MosḐcaasi.